

ERVE

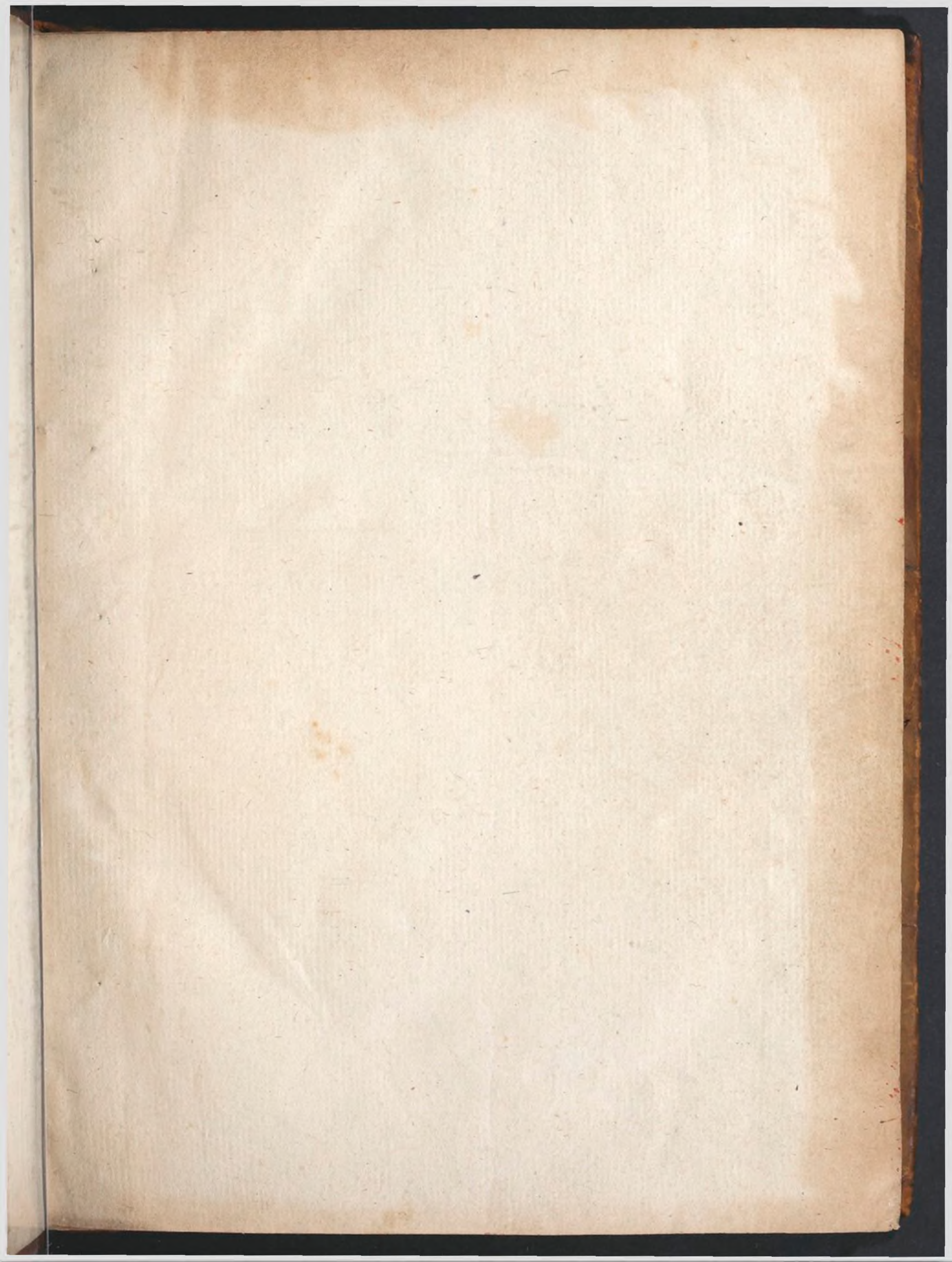
58

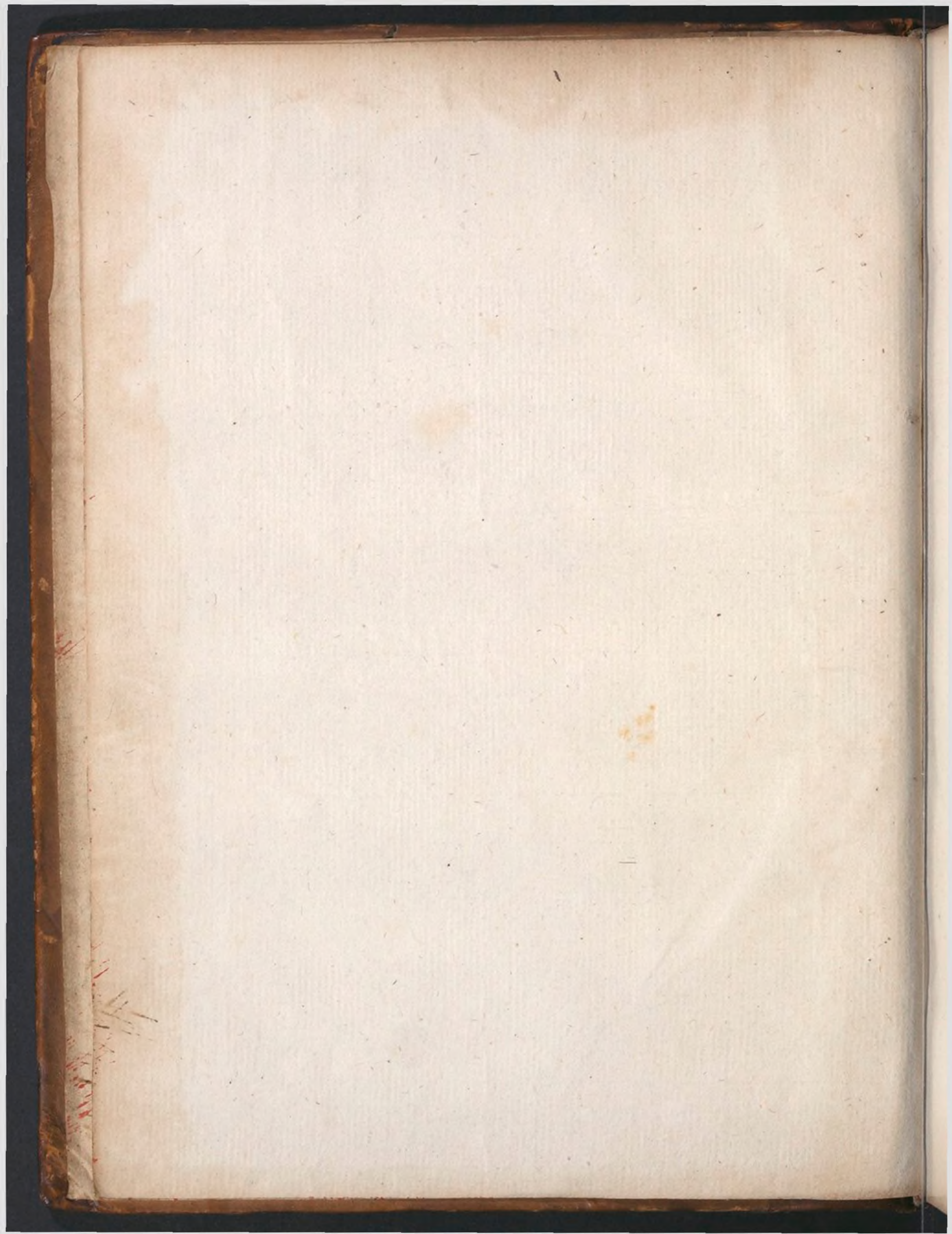
Exposé n° 367
Vitrine IV.

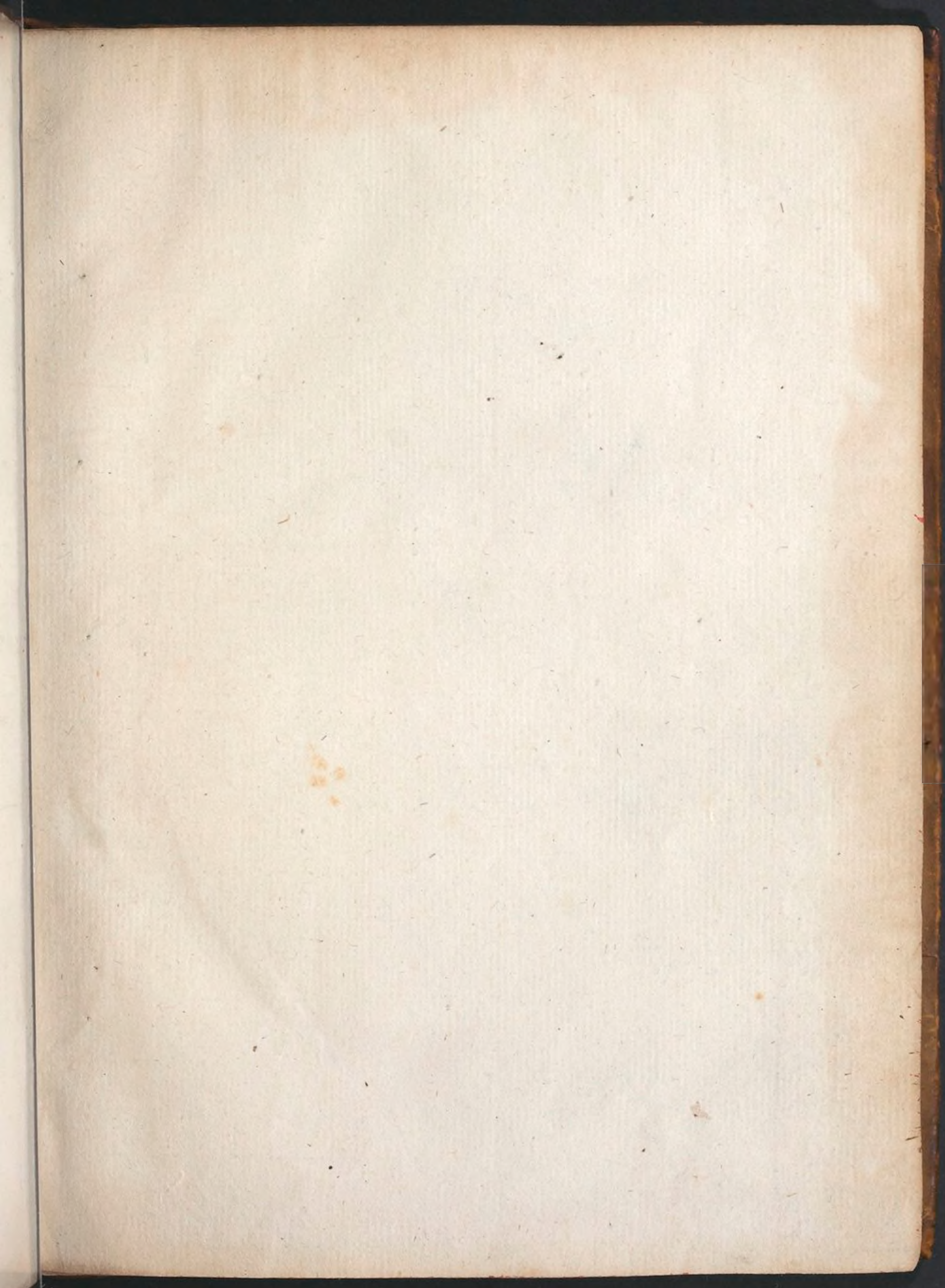
114

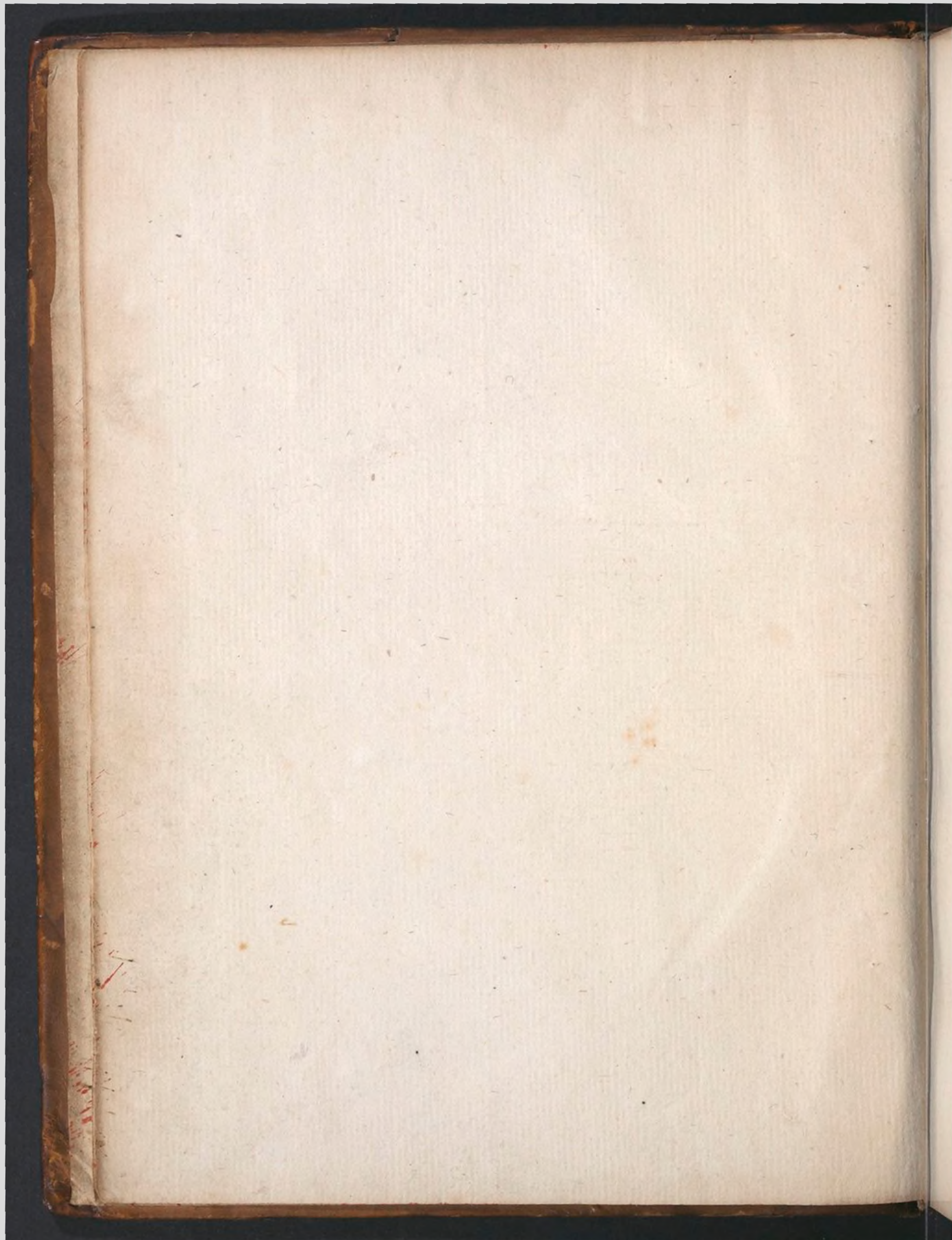
La planche plée
est en facsimile lithographique

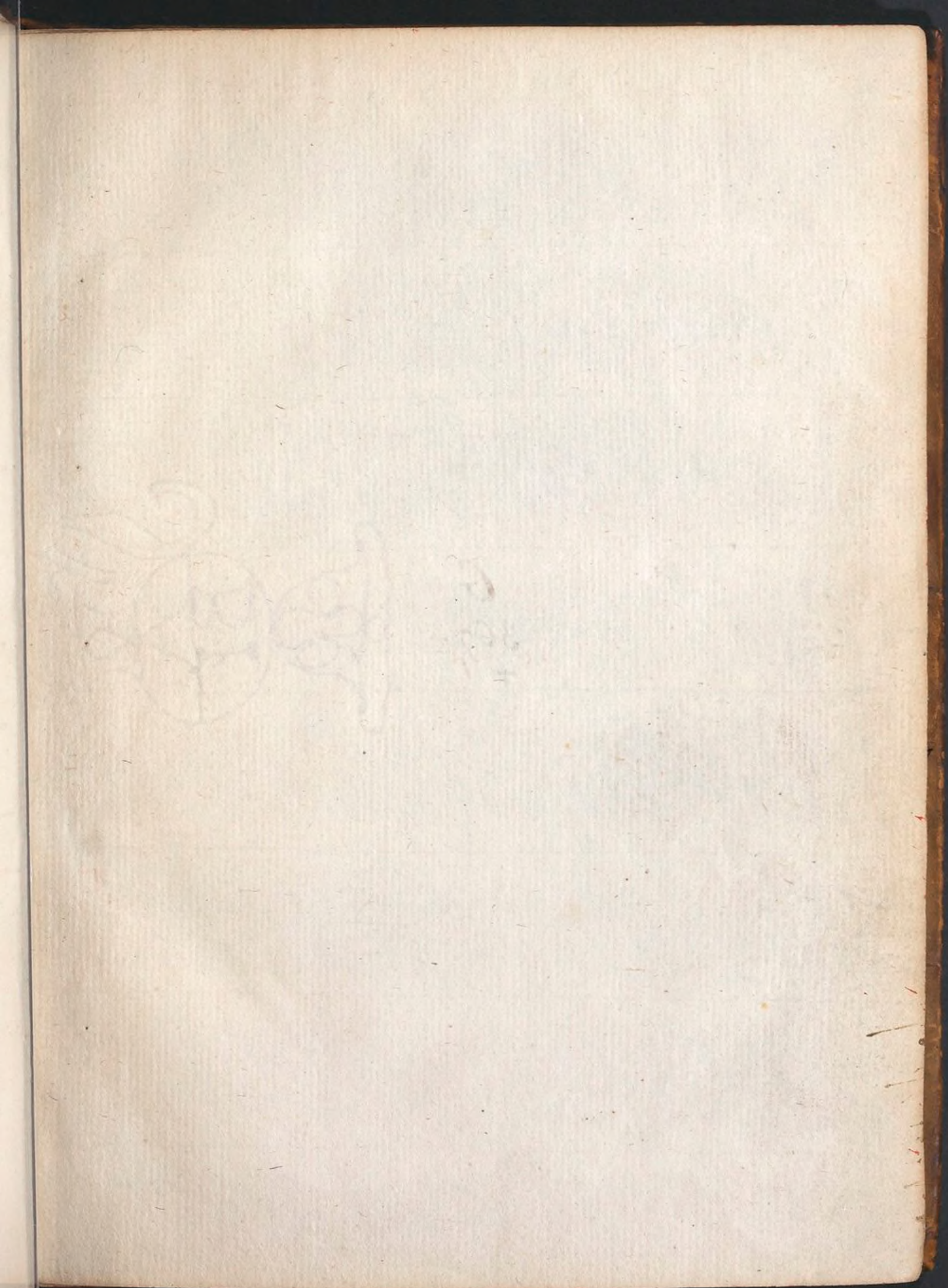
[Faint, illegible handwritten text]

Refaure

la carte qui est été dans le cahier C en

2 feuillets mg.

(Hibacomilus in Hyfacomylus)
vulgo Waller Müller

G

367.
+ 1.

1058

84
+ COSMOGRAPHIAE
INTRODVCTIO
CVM QVIBVS
DAM GEOME
TRIAE
AC
ASTRONO
MIAE PRINCIPIIS AD
EAM REM NECESSARIIS

Insuper quattuor Americi
Vespucij nauigationes.

Vniuersalis Cosmographiae descriptio tam
in solido cōplano / eis etiam insertis
quae Ptholomeo ignota a nu
peris reperta sunt.

DISTHYCON

Cum deus astra regat / & terrae climata Caelar
Nec tellus / nec eis sydera maius habent.

Mus-C.
Tab-61^a

17° 30

G
367
+1

DIVO MAXIMILIANO CAESARI SEM
PER AVGVSTO GYMNASIVM
VOSAGENSE NON RVDIBVS
INDOCTISVE ARTIVM HV
MANITATIS COMMEN
TATORIBVS NVNC EX
VLTANS GLORIAM
CVM FOELICI
DESIDERAT
PRINCI
PATV.

SI MVLTRAS ADIISSE REGIONES ET
populorum vltimos vidisse/ non solum voluptari
um: sed etiam in vita conducibile est (quod in Pla
tone Apollonio Thyaneo atq; alijs multis philoso
phis qui indagandarum rerum causa remōtissimas
oras petiuerunt/clarum euadit.) Quis o Cæsar in
Boetius nictissime regionum atq; vrbium situs/ & externo
rum hominum.

Quos videt condens radios sub vndas
Phœbus: extremo veniens ab ortu:
Quos premunt septem gelidi Triones:
Quos Nothus sicco violentus æstu
Torret ardentes recoquens harenas:

Quis inquam illorum omnium ritus ac mores / ex libris cognoscere: iucundum ac utile esse inficias ibit? Sane (vt sapientum fert opinio) sicut longissime peregrinari laudabile est / ita de quouis mortalium cui perimensus ipsae terrarum orbis vel ex sola chartarum traditione longe lateque spectabilis atque cognitus est non absurde repeti potest quod ab ipso poetarum principe Homero musa Clio de Naricio duce verbis istis rogabatur.

Homerus

Dic mihi musa virum captum post tempora Troie

Qui mores hominum multorum vidit & vrbes

Hinc effectum est / vt nobis (qui librariam officinam apud Lotharingie Vosagum in oppido cui vocabulum est sancto Deodato / nuper ereximus) Ptholomei libros post exemplar graecum recognoscetibus: necnon quattuor Americi Vespucii navigationum lustrationes adiicientibus: totius orbis typum tam in solido quam plano (velut praecipua quandam ymaginem) pro communi studiosorum utilitate parauerimus: Quae tuae sacratissimae maiestati / cum terrarum dominus existas dicare statuimus. Rati nos ipsos voti compotes & ab emulorum machinamentis tuo (tam quam Achillis) clipeo tutissimos fore / si tuae maiestatis acutissimo in eis rebus iudicio / aliquantula saltem

A ij

ANTILOQVIVM

ex parte nos satisfecisse itellexerimus. Vale cæsar in
inclytissime. Ex superius memorato sancti Deodati
oppido. Anno post natum Saluatore supra sesqui
millesimum septimo.

TRACTANDORVM ORDO

Cum Cosmographiæ noticia sine præuia quadā
astronomiæ cognitione/ & ipsa etiam astronomia
sine Geometriæ principijs plene haberi nequeat: di
cemus primo in hac succincta introductiōe paucu
la de Geometriæ inchoamentis ad spheræ materia
lis intelligentiam seruientibus.

2 Deinde quid sphaera/axis/ poli &c.

3 De coeli circulis.

4 Quandam ipsius spheræ secundum graduū ratio
nes Theoricam ponemus.

5 De quinque Zonis celestibus earundemque & gra
duum coeli ad terram applicatione.

6 De Paralellis.

7 De climatibus orbis.

8 De ventis cum eorum & aliarum rerum figura vniuersali

9 Nono capite quedā de diuisione terre/de sinibus ma
ris/de insulis/ & locorum ab inuicē distantia dicent.

Addetur etiam quadrans Cosmographo utilis.

Vltimo loco quatuor Americi Vespucij subiungent: p
fectiones. Et Cosmo. tam solidā quam planā describemus.

DE PRINCIPIIS GEOMETRIAE
AD SPHERAE NOTICIAM
NECESSARIIS.
CAPVT PRIMVM

QVIA IN SEQVENTIBVS
circuli/circumferentię/centri/ dia-
metri/ & id genus aliorum crebra
mentio fiet: ideo primum nobis
singillatim/ de talibus breuissime
tractandum venit.

Est igitur Circulus/ figura plana vna quidem cir-
cumducta linea contenta: in cuius medio punctus
est/ a quo omnes rectę lineę ad circūdantem lineā
eductę ad inuicem sunt æquales.

Figura plana/ est cuius medium nō subsultat/ ne-
q; ab extremis egreditur.

Circūferentia/ est linea circulū continens ad quā
omnes rectę lineę a cētro circuli eiectę inter se sunt
æquales/ quę & ambitus/ & circuitus/ curuaturaq;
ac circulus a latinis/ græce autē peripheria dicit.

Centrum circuli/ est punctus ille/ a quo omnes
rectę ad lineam circulum continentē eductę ad in-
uicem sunt æquales.

Dimidius circulus/ est figura plana diametro cir-
culi & medietate circūferentię contenta.

Diameter circuli/ est quęcūq; linea recta per cen-

SPHERHAE MATE.

trum circuli transiens vtrinque ad circuli peripheriam eiecta.

Linea recta/ est a puncto ad punctum extensio breuissima.

Angulus est duarum litterarum mutuus contactus. Est enim figuræ particula a lineæ contactu in amplitudinem surgens.

Angulus rectus/ est angulus ex linea supra lineam cadente/ & vtrinque altrinsecus duos ad inuicem equales angulos faciente causatus: quæ si rectæ lineæ continet rectilineus: si curvæ/ curuus sphaeralisque dicetur. Obtusus est qui est recto maior. Acutus recto minor.

Solidum/ est corpus longitudine/ latitudine/ altitudineque dimensum.

Altitudo/ crassities/ profunditas idem.

Integrum est res tota/ aut rei pars quæ sexagenaria partitione non prouenit.

Minutum/ est sexagesima integri pars.

Secundum/ sexagesima pars minuti.

Tertium sexagesima secundi: & ita deinceps.

Caput secundum. Quid sphaera axis poli &c. strictissime perdocet.

Antea quæ aliquis Cosmographiæ noticiam haberi possit/ necessum est ut sphaeræ materialis cognitionem habeat. Postquod vniuersi orbis descriptionem primo a Ptholomeo atque alijs traditam/ & deinde per alios amplificatam/ nuper vero ab Americo Ves-

RVDIMENTA

ſputio latius illuſtrata facilius intelliget. Igitur ſphera
 (vt eam Theodoſius in libro de ſpheris definit) eſt Theoſ
doſius
 ſolida & corporea figura vna quidē conuexa ſupfi
 cie contenta/in cuius medio punctus eſt/a quo om
 nes rectę ad circumferentiam eduçtę ad inuicē ſunt
 equales. Et cum (vt neotericis placet) decē ſint ſphe
 rę cœleſtis ſit materialis ſphera ad inſtar octauę (q̄
 quod ſtellifera ſit aplanes dicitur) ex circulis artiſi
 cialiter ad inuicem iunctis per virgulam & axē me
 dium centrum (quę terra eſt) tangentem cōpoſita.

Axis ſpherę/eſt linea per centrū ſpherę tranſiens
 ex vtraq; parte ſuas extremitates ad ſpherę circōfe
 rentiam applicans: circa quam ſphera/ſicut tota cir
 ca axem carri (qui ſtipes teres eſt) intorquetur &
 conuertitur/ eſtq; iplius circuli diametrus. De quo
 Manlius ita loquitur.

Aera per gelidum tenuis deducitur axis:

Sydereus medium circa quem voluitur orbis:

Poli (qui & cardines & vertices dicuntur) ſunt
 puncta cœli axem terminantia/ ita fixa vt nūq; mo
 ueantur ſed perpetuo eodem loco maneant. Et quę
 hic de axe ac polis dicuntur ad octauā ſpheram re
 ferenda ſunt. Quoniam in præſentiarum materialis
 ſphere determinationē/q̄ (vt diximus) octauę ſphe
 rę ſimilitudinem habet/ ſuſcepimus. Sunt itaq; eo
 rum duo principales/ vnus ſeptentrionalis (qui &
 Arcticus & Borealis appellat / alter Australis/ quē

Man
lius.

SPHERAE MATE.

Virgil. Antarticum vocant/ de his Virgilius ait.
Hic vertex nobis semper sublimis/ at illum
Sub pedibus stix atra videt manescq; profundi.

Nos em̄ iu Europa & Asia degētes polū Arcti-
cū ppetuo videmus: q̄ sic dicit̄ ab Arcto vel Arctu-
ro maiore Vrsa q̄ & Calisto & Elice nominatur &
septētrionales a septē stellis plaustri/ quæ Triones
vocitant: & sunt minoris Vrsæ/ quam etiam Cyno-
suram appellant. Vnde Mantuanus Baptista.

Baptis. Tu nobis Elice nobis Cynosura/per altum.

Carme. Te duce vela damus &c. Itē Borealis & Aquilo-
nicus ab eius mundi parte vēto. Naute stellam ma-
ris vocare assueuerunt. Huic oppositus est antarcti-
cus: vñ & nomē sortit̄. Nam anti græca dictio lati-
ne cōtra significat. Is & Nothicus & Austronothi-
cus dicit̄: atq; a nobis ppter terrę circulū qui est de-
uexus videri nō pōt: sed ab antipodibus (q̄s esse cō-
pertū est) cernit̄. Vbi & orbiter annotādum/ quod
deuexū/ rei sphericę tumorē & ventrem significat.
Conuexū v̄o eius cōtrariū est/ & cōcanitatē notat.
Sunt præterea duo aliī poli ipsius zodiaci/ duos in
coelo circulos arcticū. s. & antarcticū describentes.
Verū quia zodiaci & arctici atq; antarctici (qui in
coelo sunt circuli) mentionē fecimus: ideo capite se-
quenti de circulis tractabimus.

De circulis coeli. Caput tertium.

Duplices sunt circuli q̄ & segmīa ab auctoribus

RVDIMENTA

dicuntur in sphaera & coelo/nō reuera quidē existētes sed imaginabiles:maiores.s.& minores.

Maior circulus is est/ qui incōuexa sup̄ficie sp̄heræ descriptus ipsam in duo equa diuidit/horū sunt sex.Aequator.s.Zodiacus/Colurus equinoctiorū/ Colurus solsticioꝝ/ Meridianus/ & Horizon.

Circulus minor in sphaera est/ qui in eadē sphaeræ superficie descriptus spheram minime in duo equa diuidit.Tales sunt quattuor.Arcticus/Cancri/Capricorni/& Antarcticus.Ita summatim sunt decem de quibus debita serie & primo quidem de maioribus dicemus.

Aequator(qui & primi mobilis cingulus & equinoctialis dicitur)est circulus maior spheram in duo æqualia diuidens/ secundum quamlibet sui partem ab vtroq; polo æque distans: sic dictus quoniam sole ipsum transeunte(quod bis in anno in principio arietis.s.mense Martio/& principio librę mense septembri contingit) toto terrarum orbe æquinoctium & dies nocti æqualis est.

Aequinoctiū Marcij/arietis/ vernale.

Aequinoctiū Septembris/librę/ authumnale.

Zodiacus/est circulus maior æquatorem in duobus punctis quę sunt principia arietis & librę/ dirimens/cuius vna medietatū ad Septentrionē/altera vero ad Austrum declinat.Ita dictus vel a zodion quod animal significat/ qm̄ duodecim animalia in

SPHERAE MATE.

Virgil.

se habet/vel a zoe quod est vita: quia oīm inferiorum vita secundū planetarū motus sub ipsa esse diguoscit. Latini eū signiferū vocāt: q̄. xij. signa in se ferat. Atq; obliquū circulū. Hinc & Maro inquit. Obliquus qua se signorum verteret ordo.

In media zodiaci latitudine circularis linea ipsum in duo æqua partiēs & vltro citroq; sex latitu. gra. relinquens intelligit: quā eclipticā vocant/eo quod nunq; solis aut lunæ deliquiū & eclipsis cōtingat nisi eorum vterq; sub ea linea in eodem vel oppositis gradibus decurrat. In eodem si solare futurum sit deliquium. In oppositis vero si ipsius lunę. Et sol semper sub ea linea medius incedit/neq; vltro deuiat. Luna autem & cæteri planetarum nunc sub ea nunc citra vel vltra expaciati vagantur.

Cæsar

Duo sunt in sphaera coluri/ qui solsticia & æquinoctia distinguunt. Ita a Colon græce quod membrum significat/& vris bobus (quos magnitudine Elephantum Cæsar cōmentariorū lib. iij. in Hercinia silua esse ait) dicti/ quoniā sicut cauda bouis membrum erecta semicirculum & non completum facit ita nobis colurus semp̄ imperfectus apparet. Vna enim medietas videtur/ cum alia sit occultata.

Colurus solsticiorū qui & declinationū dicitur est circulus maior per principia cancri & capricorni/ p̄ polos eclipticę parit & polos mundi transiens Aequinoctiorū colurus itidem circulus maior est

RVDIMENTA

per principia arietis ac librę / & mūdi polos trāsiēs.

Meridianus est circulus maior per punctū verticis & polos mundi transiens. Tales in generalibus nostris tam solido q̃ plano decē gradibus ab inuicem distinximus. Est autē punctū verticis (quod et zenith dicit) in cœlo pūctus directē rei suppositus.

Horizon (quem finitorem quoq̃ dicūt) est spherę circulus maior superius hemispherium (id est dimidiū spherę) ab inferiori diuidens. Estq̃ is in quē sub diuo consistentiū / circūducentiūq̃ oculos videtur obtutus deficere: qui & partem cœli visam a nō visa dirimere cernit. Diuersarū autē regionum varius est horizon: & omnium horizontiū capitis vertex / polus dicitur. Nam tale punctū omniquaq̃ ab finitore atq̃ ipso horizonte æque distat. Et hæc de circulis maioribus / nunc ad minores veniamus.

Circulus arcticus est circulus minor quem polus zodiaci ad motum primi mobilis circa polum mundi arcticum describit.

Antarcticus / est circulus minor quē alter polus zodiaci circa polum mūdi antarcticum causat atq̃ describit. Nuncupamus autem polum zodiaci (de quo etiam superiori capite diximus) punctū vnde cunq̃ ab ecliptica æque distantem. Sunt enim poli zodiaci axis eclipticę extremitates. Et q̃ta est maxima solis declinatio (de qua mox plura) tanta est poli zodiaci a polo mundi distantia.

SPHERAE MATE.

Tropicus Cancrī/est circulus minor quem sol in principio cancrī existens ad motū primī mobilis describit/qui & solsticiū estiuū dicitur.

Tropicus Capricorni/est circulus minor quē sol initiū capricorni tenens ad motū primī mobilis describit. Hunc etiam circulum brumę dicimus.

Cæterum quia declinationis mentionē fecimus ideo annotandum.

Declinationē esse quando sol de æquinoctiali ad Tropicū cancrī scandit/vel ad capricorni tropicū a nobis descendit.

Ascensionē pro contrario accipimus/qñ. s. a tropicis æquatori propinquat. Licet a cyros & improprie a quibusdam dicat̃ ascendere quando nobis propinquat/ & descendere cū a nobis discedit. Hactenus de circulis/iam ad spherę Theoricā & latiore quādam graduum quibus tales ab inuicem distēt speculationem accedamus.

CAPVT QVINTVM

De quadam spherę Theorica secundum graduum rationes.

Sphæra cœlestis quinque ligatur circulis principalioribus vno maiore & quattuor minoribus. Arctico. s. cancrī/equatore/capricorni/& antarctico. E quibus equator est maior/alij quattuor minores. Hos ipsos vtpotius q̃ intersunt spacia authores Zonas vocare asueuerūt. Hinc & Virgilius in Georgi. ait.

Virgil.

RVDIMENTA

Quinque tenent cœlum zonæ: quarum una chorusco
Semper sole rubeus / & torrida semper ab igni est
Quam circum extreme dextra læuaque trahuntur
Cerulea glacie concretæ atque himbribus atris:
Has inter mediamque duæ mortalibus ægeris
Munere concessæ diuum: & via secta per ambas
Obliquus qua se signorum verteret ordo.

De quarum qualitate in sequentibus plura dicent.
Quia vero superius tetigimus quod polus Zodiaci circuli
arcticum describat: ideo pro ulteriori speculatione sciendum hoc de superiori Zodiaci polo
(qui in. 66. gradu &. 9. min. elevationis situs est at
que a polo arctico. 22. gradibus ac. 51. min. distat) in
telligi oportere.

Vbi & illud non ignorandum. Gradum tricesimam
signi partem esse. Et signum duodecimam circuli.
At triginta duodecies multiplicata. 360. reddunt.
Quare liquidum euadit quod gradus iterum tricente
sima & sexagesima circuli pars esse definiri posset.

Grad:
Signu:

Circulum autem antarcticum polus zodiaci infe
rior describit: qui in eodem gradu declinationis si
tus est / & æque a polo antarctico distat sicut super
rior ab arctico.

Tropicum cancri / eclipticæ reflexio / siue maxima
solis versus septentrionem declinatio (quæ ab æqui
noctiali ad. 33. grad. &. 51. min. sita est) designat.

Tropicum capricorni / alia eclipticæ reflexio / siue
B

SPHERAE MATE:

maxima solis versus Austrum declinatio (quæ ad totidem gradus sicut prædicta sita est) describit.

Distantia inter tropicū cancri & circulum arcticū est. 22. graduum & 18. min. Totidem etiā graduum est distantia inter tropicum capricorni & circulum antarcticum.

Aequatorem media cœli amplitudo a polis mundi æque distans efficit.

Huc vsq; de quinque zonis & earum ab inuicem distantia: consequenter etiam strictim de reliquis quædam trademus.

Circulum zodiaci eius ipsius poli ostendunt / a quibus vsq; ad tropicos (id est maximas solis declinationes & solsticia). 22. grad. & 18. min. sunt. Est q; zodiaci latitudo ab ecliptica versus utrosq; tropicos sex graduum & in vniuersum. 12. grad.

Coluros declinationū & ascensionū signant solsticia & æquinoctia / hincq; sub polis mundi sese per axem cœli ad angulos rectos sphaerales interfecant. Similiter per æquatorem. Sed p zodiacū æquinoctiorum coluri vadentes constituūt angulos obliquos cum per solsticiorum zodiaci rectos causent.

Circulum meridionalem (mobilem quidem) axis idem sub ipsis polis continet.

Horizontis circulum / declarat zenith. Ipsum enim tanq; polus eius superior existēs ubiq; ab eo æque distat. Atq; diuidit idem circulus horizontis / hemis

RVDIMENTA

spheriū nostrū ab altero per solis ortū & occasum. His vero qui sub æquinoctiali sunt per vtrosq; mundi polos. Et distat semper zenith in omni horizonte ab ipsius circūferentia. 90. gradibus qui sunt quarta pars circuli. Estq; peripheria horizontis quater distantiam inter zenith & horizonta superans.

Id demū animaduersione nō est indignum axem mundi in materiali sphaera diametraliter ab eiusdem polis per centrum mundi (quæ est terra) transire.

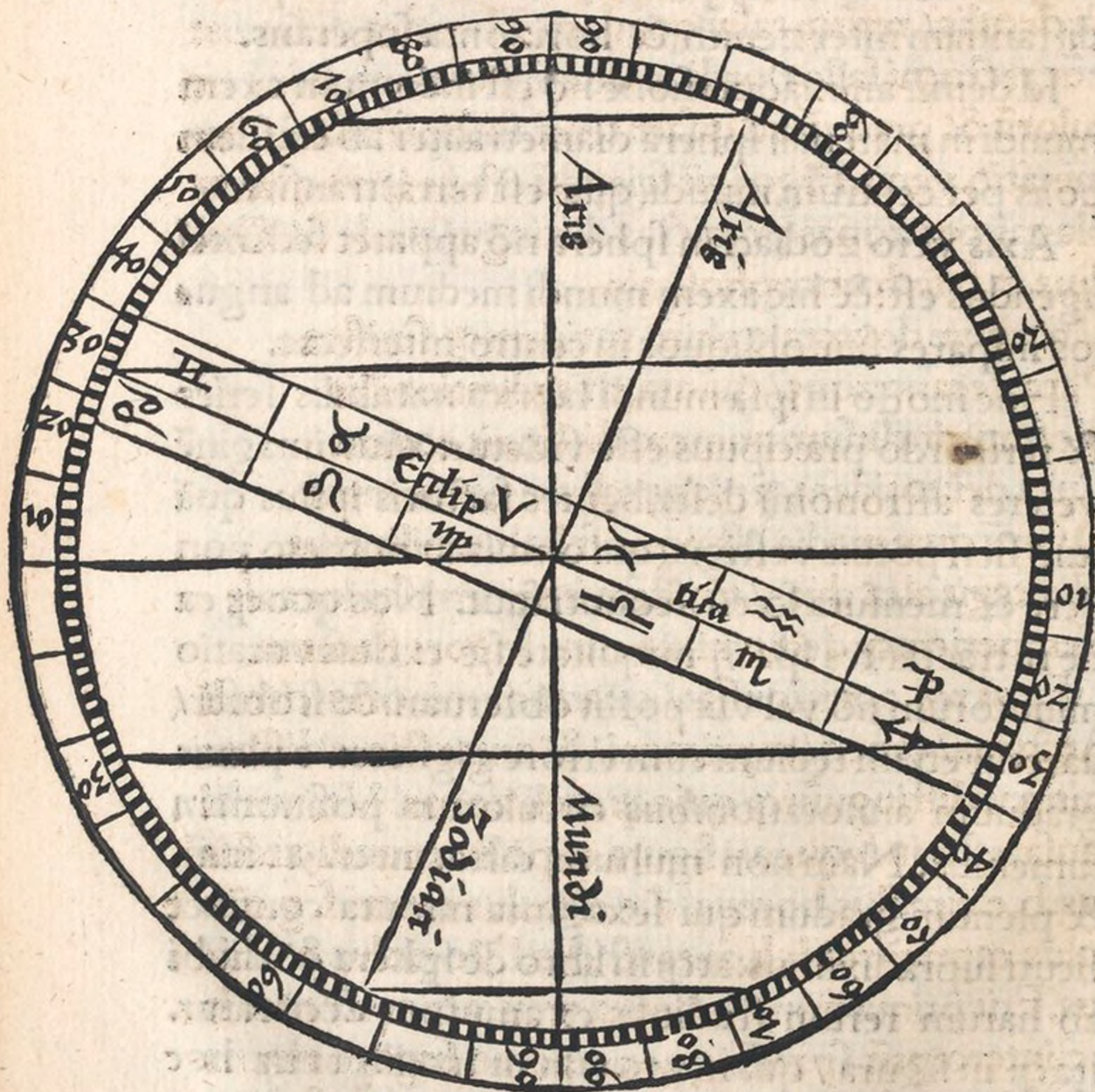
Axis vero zodiaci in sphaera nō apparet sed intelligendus est: & hic axem mundi medium ad angulos impares siue obliquos in centro interfecat.

Hoc modo in ipsa mundi fabrica mirabilis series & rerū ordo præcipuus esse videtur: cuius imaginē veteres astronomi describentes factoris ipsius quantum fieri potuit vestigia (qui omnia in numero pondere & mensura fecit) sequuti sunt. Nos quoq; ea de re tractantes spacij iniquitate sic exclusi vt ratio minutorum nō vel vix possit obseruari / & si obseruaretur etiam tedium cum errore gigneret / a plenis graduum annotationibus circulorum positionem sumemus. Nam non multum distat inter. 51. min. & plenum gradum qui sexaginta minuta continet sicuti supradiximus: atq; in libro de sphaera & aliubi ab harum rerum studiosis ex amussim declaratur. Itaq; in figura / quam pro talium intelligentia hoc loco subiungemus / ipsi binii tropici cartri: scilicet

SPHERAE MATE:

maxime solis declinatiōis ab æquinoctiali. 22. gradibus distabūt. Quātū & poli ipsius zodiaci/ siue circuli arcticus & antarcticus a polis mūdi sunt distantes sup sexagesimū sextū eleuationis gradum siti.

Polus Arcticus

Polus Antarcticus

RVDIMENTA

De quinque Zonis celestibus / earundemque
& graduū coeli ad terrā applicatione.

CAPVT QVINTVM

Haftenus breuissime de nouellis Geometrię pri
cipijs / de sphaera / polis / quinque zonis / atque ipsis mū
di circulis / rerūque taliū quadam Theorica diximus:
nūc recto (ni fallor) ordine de applicatione horū cir
culorū & graduū ad ipsam terrā suscipienda deter
minatio venit. Ergo igit sciendū est in terra quinque
plagas per zonas praedictas distingui. vnde & Oui
dius in Methamorphosi ait.

Vtque duae dextera coelum totidemque sinistra
Parte secant zonę / quinta est ardentior illis
Sic onus, inclusum numero distinxit eodem
Cura dei: totidemque plagę tellure premuntur
Quarū quæ media est non est habitabilis aestu
Nix tegit alta duas / totidem inter vtrasque locauit
Temperiemque dedit mixta cum frigore flamma.

Et vt res apertior fiat / quattuor minores circuli
Arcticus / cancri / capricorni / & antarcticus diste
minant distinguuntque quinque coeli zonas. Vt (verbi
causa) esto in sequenti figura. a. polus mundi arcti
cus. b. c. circulus boreus. d. e. circulus cancri. f. g. cir
culus capricorni. h. k. antarcticus. l. y. o. polus nothi
cus. Erit prima zona. f. Borea arcticaque totū inter. b
a. c. interceptū spaciū / quę perpetuo frigore rigens
inhabitata est. Secunda erit totum inter. b. c. & d. e.

SPHERAE MATE.

interceptū spaciū/ temperata atq; habitabilis. Tertia totū inter. d.e.f. g. mediū spacium feruore male egreq; habitabilis. Sol em̄ illic scđm lineā. f.e. (quæ nobis eclipticā designat) assidua volubilitate gyros ducēs suo feruore eā reddit torridā atq; inhabitatā. Quarta est totū inter. f.g. & .h.k. spaciū temperata atq; habitabilis/ si aquarū vastitas & altera coeli facies id impune sinat. Quinta est totum inter. h.k.i. interclusum spacium frigore semper horrens atq; inhabitata.

Cum autē dicimus aliquā coeli zonā vel habitatā vel inhabitatā/ hāc denotatiōē a simili zona terræ illi coelesti plagē subiecta itelligi volumus: & quando habitatam aut habitabilem dicimus/ bene & facile habitabilem. Cum vero inhabitatā vel inhabitabile/ egre difficileq; habitabile itelligimus. Sunt em̄ qui exustā torridamq; zonā nūc habitāt multi. Vt q̄ Chersonesum aureā incolūt/ vt Taprobanenses/ Aethiopes: & maxima pars terrę semp̄ incognitę nup̄ ab Americo Vespucio repte. Qua de re ipsi us quattuor subiungentur nauigationes ex Italico sermone in Gallicū/ & ex gallico in latium verseq̄.

Itaq; sciendū quod(vt & subsequēs indicat figura) prima zona q̄ polo arctico proxima est. 23. gradus latitudinis & .51. min. habet.

Secunda quę antarctica atq; illi ipsi par est/ totidē: Tertia temperata. 22. & .18. min.

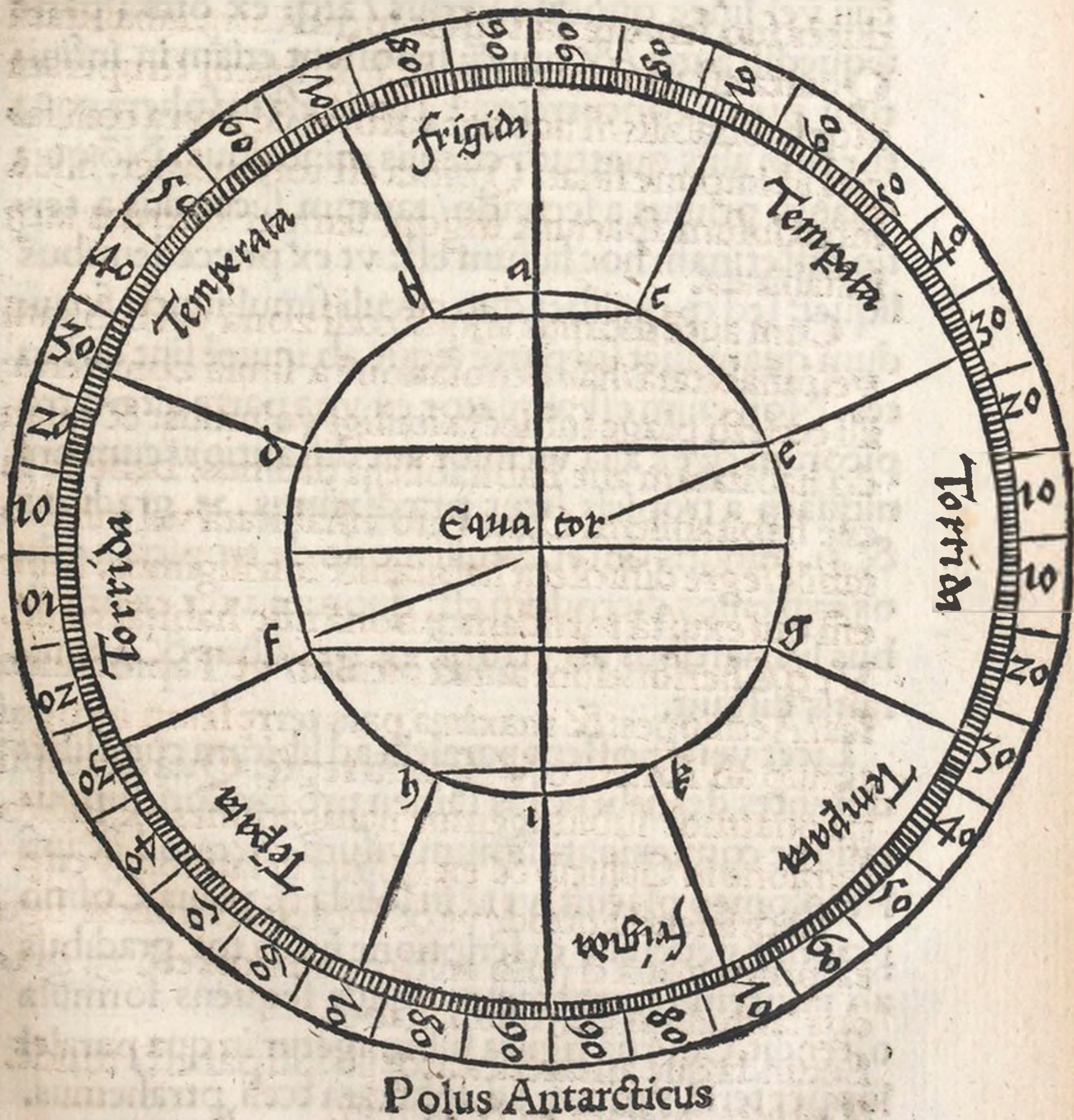
RVDIMENTA

Quarta quæ pars est / totidem.

Quinta γ o torrida & media gradus. 27. & 22. mi.

Sed horum quendam typum ponamus.

Polus Arcticus

SPHERAE MATE.

CAPVT SEXTVM

De paralellis.

Paralelli (qui ab Almucantharat dicuntur) sunt circuli vel lineę quoquo versus / atq; ex omni parte æquedistantes / & nunq; si possent etiam in infinitum protrahi concurrētes. Qualis est in sphaera equator cum alijs quattuor circulis minoribus. Nō quia quantū primus a secundo / tantum secundus a tertio distet: nam hoc falsum est: vt ex præcedentibus liquet: sed q; quilibet duo circuli simul iuncti secundum quamlibet sui partē æque ab inuicē sint distantes. Non enim est æquator ex vna parte altero tropicorum q; ex alia vicinior aut distantior / cum omniquaq; a tropicis sicut prædiximus . 23. gradibus & .51. minutis distet. Simili modo de tropicis ad duos extremos dicendum est: quorum vter ex omnibus sui partibus ab vtroq; 22. gradibus & .22. minutis distat.

Licet vero possent paralelli ad libitum cuiuslibet distantes describi nobis tamen pro faciliiori supputatione conuenientissimum visum est (quod & ipsi Ptholomęo placuit) vt tā in solida q; plana Cosmographiæ geueralis descriptione ipsos tot gradibus ab inuicem secerneremus / quot sequens formula ostendit. Cui etiā figura subiungetur in qua paralellos per terrā vtrimq; ad spheram cœli protrahemus.

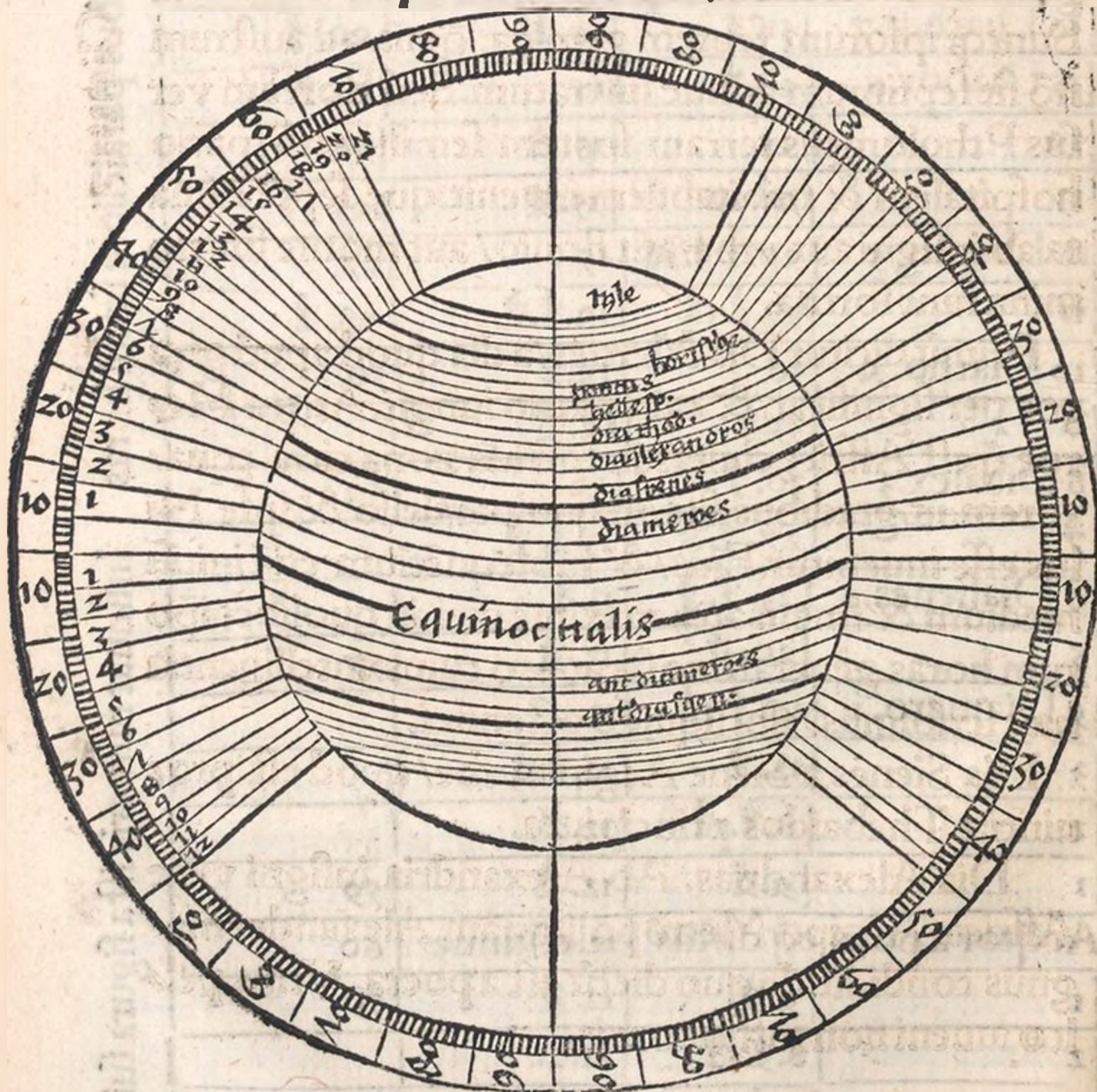
Paralelli ab equat.	gradus coeli	Horę die- rum ma.	Quot milli. fa. gra. vuus
21 Diatiles 8	63	20	28. $\frac{1}{2}$
20	61	19	
19	58	18	23. $\frac{1}{2}$
18	56	17	$\frac{1}{2}$
17	52	17	37. $\frac{1}{2}$
16 Diarhip. 7	51. $\frac{1}{2}$	16. $\frac{1}{2}$	20. $\frac{1}{2}$
15 Diabor. 6	28. $\frac{1}{2}$	16	22. $\frac{1}{2}$
12	25	15. $\frac{1}{2}$	22
13	23. $1\frac{1}{2}$	15. $\frac{1}{2}$	25
12 Diarho. 5	20. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{3}$. $1\frac{1}{2}$	15	27
11	38. $\frac{1}{2}$. $1\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	28. $\frac{1}{2}$
10 Diarho. 2	36	12. $\frac{1}{2}$	50
6	33. $\frac{1}{3}$	12. $\frac{1}{2}$	
8 Diaalex. 3	30. $\frac{1}{3}$	12	52
7	27. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{6}$	13. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	
6 Diasienes. 2	23. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{3}$	13. $\frac{1}{2}$	
5	20. $\frac{1}{2}$	13. $\frac{1}{2}$	57
2 Diamero. 1	16. $\frac{1}{3}$. $1\frac{1}{2}$	13	
3	12. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	
2	8. $\frac{1}{3}$. $1\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	
1	2. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	59
Aeqtor a polis eq distas		12. cōtinuę	60
1	2. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	59
2	8. $\frac{1}{3}$. $1\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$	
3	12. $\frac{1}{2}$	12. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$	
2 Diameroes.	16. $\frac{1}{3}$. $1\frac{1}{2}$	13	
5	20. $\frac{1}{2}$	13. $\frac{1}{2}$	

Climata cu gradibus parallelorū simul horas
Insinuat numeris ista figura suis:

Para. & cli.	Gradus	Horę	Milliaria
6 Antidiasienes	23. $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$	13. $\frac{1}{2}$	52
7	27. $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{6}$	13. $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	

Et ita deinceps versus Antarcticū polū. Quod
& subsequens figura cōmonstrat.

polus Arcticus

Polus Antarcticus

RVDIMENTA

De climatibus caput. vii.

Licet clima proprię regio interpretetur/ hoc tamen loco spacium terre inter duas eque distantes appellatur/ in quo porrectissime diei ab initio climatis vsq; ad finem dimidię horę variatio est. Et quotu aliquod clima ab equatore fuerit/ tot semihoris longissima eius loci dies superat diem nocti æqualem: Suntq; ipsorum septem gemina: q̃nis ad austrum nō sit septimum adhuc lustratum. Sed Boream versus Ptholomęus terram septem semihorarū spacio hospitalem & habitabilem inuenit: quę septē climata ab insigni aut vrbe/ aut fluiuo/ aut monte sua nomina sunt sortita.

Primū dicitur Dia Meroes/ a dia quod apud gręcos per significat/ & casu patrio iungit. Atq; a Merroe q̃ est Affricę ciuitas in torrida zona citra equatorem. 16. gradibus sita/ in quo parallelo & ipse Nilus esse inuenitur. Eius/ & subsequētium etiā initiū medium & finem atq; maximę diei in quolibet iporum horas generale nostrū(pro cuius intelligentia hæc scribimus) tibi liquido ostendet.

Dia Sienes a Siene Aegipti vrbe/ quod est prouincię Thebaidos principium.

Dia Alexandrias. Ab Alexandria insigni vrbe Affricę Aegipti Metrōpoli: quam Alexander magnus condidit: de quo dictū est a poeta. Vnus pelico iuueni non sufficit orbis.

SIPHERAE MATE.

2 Dia Rhodon/ a Rhodo Asię minoris insula: quę
& sui nominis in ea sitam nostra tempestate clarā
Rhod/ ciuitatem habet/ fortiter Thurcarum efferos bellis
dos cosq; impetus sustinentem/ atq; profligantem ge-
nerosissime.

5 Dia Rhomes: ab vrbe Europę notissima/ inter Ita-
licas maxime clara/ & insigni olim gentiū domitri-
ce/ atq; orbis capite/ nūc patris patrū maximi sede.

6 Dia Borischenes/ a magno Scytharū fluuio qui
est quartus ab Histro.

7 Dia Rhipheon/ a Ripheis mōtibus qui in Sarma-
rica Europa insignes sunt ppetua niue candentes.

Ab his insignibus locis per quę ferme climatum
lineę medię transeunt septem climata (quę Ptholo-
męus posuit) sua sortiuntur nomina.

Octauū Ptholomęus non posuit/ cum illud terre
(quodcuncq; est) ipsi incognitum a nuperioribus lu-
stratū sit: & dicitur Diatyles/ quod ipsius principiū
(qui est paralellus ab æquatore. 21.) rectissime per
Tylen sit ptenus. Est antē Tyle septentrionalis in-
sula/ de qua Maro noster. Tibi seruiet vltima Tile.

Virgil.

Et hæc de climatibus ab equatore septentrionem
versus. Pari modo dicendū est de eis quę sunt vltra
equinoctialē ad Austrū/ quorū sex cōtraria nomina
habentia sunt lustrata et dici possunt antidia Mero-
es/ antidia Alexandrias / antidia Rhodon/ antidia
Rhomes/ antidia Borischenes: a græca pticula anti

RVDIMENTA

quæ oppositū vel contra denotat. Atq; in sexto cli-
mate Antarcticū versus/ & pars extrema Affricæ
nuper reperta & Zamziber/laua minor/ & Seula
insulæ/ & quarta orbis pars(quam quia Americus
inuenit Amerigen/ quasi Americi terrā/siue Ame- **Ameo**
cam nuncupare licet)sitæ sunt. De quibus Australi **rige**
bus climatibus hæc Pomponij Mellæ Geographi **Pōpo:**
verba intelligenda sunt/ vbi ait. Zone habitabiles **Melæ**
paria agunt anni tempora/verum non pariter. An-
tichthones alteram/nos alteram incolimus. Illius si-
tus ob ardorē intercedētis plage incognitus/ huius
dicendus est. Vbi animaduertendum est quod cli-
matum quodq; alios q̃ aliud plerumq; foetus pro-
ducat/cum diuersę sunt naturæ/ & alia atq; alia sy-
derum virtute moderentur. Vnde Virgilins. **Virgil.**
Nec vero terrę ferre omnes omnia possunt
Hic segetes/ illic veniunt foelicius vug
Arborei foetus alibi/atq; iniussa virescunt
Gramia. Nōne vides croceos vt Thmolos odores
India mittit ebur: mittunt sua thura Sabæi
At Calybes nudi ferrum: virosa q; pontus
Castorea. Eliados palmas Epiros equarum &c.

CAPVT OCTAVVM

De ventis.

Quoniā in superioribus ventorū aliquando in-
cideret memores fuimus(cū.s.polū Boreū/polum
Nothicum/ atq; id genus alia diximus/ & ipsorum

C

SPHERAE MATE.

cognitio nōnihil momenti/ imo magnā vtilitatem
ad Cosmographiam habere dignoscitur. ideo hoc
subsequenti capite quēdā de ventis(qui & spiritus
& flatus dicuntur) trademus. Est igitur ventus(vt
a philosophis definitur)exhalatio calida & sicca la-
teraliter circa terram mota &c.

Quia vero sol secundū binos tropicos/ & ipsum
ēqtore triplicē ortū atq; occasum/ ēstiuale. s. ēqno-
ctiale/ ac hyemale seruat/ & meridiei similiterq; ipsius
septētrionis vtrinq; sint latera/ quarū q̄libet ppriū
ventū habēt: ideo sumatim. xij. sunt vēti/ tres orien-
tis/ tres occidētis/ totidē meridiei/ & medie noctis
totidē: ex qbus q̄ttuor q̄ in sequēti formula mediū
locū tenebūt principales sunt/ alij minus princi.

		Oriens	Occidens.
Vento- rum for- ma.	Collat.	Trop. Canc.	Cecias Chorus
	Medij.	Aequator.	Subsolanus Fauoni q & Zephi.
	Collat.	Trop. Cap.	Eurus qui Affricus q & Vultur. & Lybs
	Medij.		
		Meridies	Media nox
	Collat.	Euronothus	Septētrio
	Medij.	Auster/q & Nothus	Aquilo qui & Boreas.
	Collat.	Lybonothus	Trachias q & Circius.
	Medij.		

RVDIMENTA

Poetę tñ minus principales(q & collaterales dicunt) p principalioribus ex licētia(vt suus sibi mos est) vlturpare consueuerunt. Hinc & Ouidius ait.

Ouidi.

Eurus ad auroram Nabathęaq; regna recessit
Persidaq; & radijs iuga subdita matutinis.
Vesper & occiduo quę littora sole tepescunt
Proxima sunt Zephiro: Scythiā/septēq; Triones
Horrifer inuasit Boreas/contraria tellus
Nubibus assiduis/pluuioq; madescit ab austro.

Est autē subsolani aura saluberrima/ quę a sole purior & subtilior alijs efficitur.

Zephirus caloris & humoris temperiem habēs
montium pruinas resoluit. Vnde est illud Virgilij
Liquit & putris Zephiro se glęba resoluit.

Virgil.

Austri flatus crebro tempestatū/procellarū/atq;
himbrium pręsagus est. Quare & Nazo inquit. Ma
didis Nothus euolat alis.

Ouidi.

Aqlo suo rigore aq; ligat/atq; cōstringit. Virgil.
Et glacies hyems aquilonibus asperat vndas.

Virgil.
Gallina

His de ventis Gallinariū nostrū multę doctriņę
virū sequētes quattuor edere versiculos memini.

rius.

Eurus & Eoo flat Subsolanus ab ortu.
Flatibus occasum Zephirusq; fauonius implent.
Auster in extremis Lybię & Nothus ęstuat oris.
Sudificus Boreas Aquiloq; minatur ab axe.

Et licet venti septentrionales sint natura frigidi/
nihilominus tamen minus quando torridam zonam per-

COSMOGRAPHIAE

transeunt/ mitigantur: sicut & de Austro torridam
Zonam antea q̃ ad nos veniat transeūte/ comper-
tum est. Quod sequentibus versibus insinuatur.
Quoq̃ loco prodit gelidus furit Auster/ & arctis
Cogit aquas vinculis/ at dum per torrida flatu
Sydera transierit/ nostras captandus in oras
Commeat: & Boreę seuissima tela retorquet

At contra Boreas nobis grauis/ orbe sub imo
Fit ratione pari moderatis leuior alis.

Cætera mox varios qua cursus flamina mittunt
Immutant proprię naturam sedis eundo.

Hucusq̃ de ventis dictū sufficiat/ ponamus nunc
harū omniū figurā vniuersalē: in qua sint poli/ axes
cirruli cū maiores/ tum etiam minores/ oriens/ occi-
dens/ quinque zonæ/ gradus lōgitudinis/ latitudinis
tam ipsius terrę q̃ cœli/ paralleli climata venti &c.

CAPVT NONVM. De quibusdam Cosmographiæ rudimentis.

Omne terrę ambitū ad cœli spacium puncti obti-
nere rationē astronomicis demonstrationibus con-
stat. Ita vt si ad cœlestis globi magnitudinem con-
feratur/ nihil spacij prorsus habere iudicet. Et huius
quidem tam exigue in mundo regionis quarta fere
portio est quę Ptholomęo cognita a nobis animā-
tibus incolitur. Atq̃ in tres partes hæctenus scissa
fuit. Europam: Affricam/ & Asiam.

RVDIMENTA

Europa ab occidente mari Athlantico/ a septē:
Britannico/ab oriente Thanai/Meotide palude:&
pōto:a meridie mari mediterraneo clauditur/habet
q̃ in se Hispaniam/ Galliam/ Germaniā/ Rhetiam
Italiam/Græciam/& Sarmatiam. Sic dicta a filia re
dis Agenoris eius nominis:quę dum virginibns Ti
rijs comitata in marino littore pue^{ll}ati studio lude
ret & canistra floribus stiparet/ ab Ioue in thaurū
niueum verso rapta illius tergo insedisſe/& p̃ equo
ra ponti in Crētā delata terræ contra iacenti no
men dedisſe creditur.

Affrica ab occidente mari Athlantico/ a meridie
oceano æthiopico/ a ſeptentrione mari mediterræ
neo/& ab ortu Nili flumine terminatur.Ea in ſe cō
plectitur Mauritanias Tingitanam & Cēſarienſem
Libiam interiorem/ Numidiam(quā & Mapaliam
dicunt) minorē Affricā(in qua eſt Chartago Rho
mani imperij olim pertinax æmula) Cyreneicam/
Marmaricam/Lybiā(quō etiā nomine tota Affri
ca a Libe rege Maurithanię appellatur)æthiopiā in
teriorē/ ægyptum &c.Et dicitur Affrica quod frigo
ris rigiditate careat.

Aſia (quæ cæteras magnitudine & opibus lon
giſſime vincit) ab Europa Thanai fluuiio/ atq̃ ab
Affrica Iſchmo(qui in austrālē plagā diſtentus Ara
bię & ægypti ſinum perſcindit)ſecernit. Hæc prin
cipaliſſimas regiones habet Bithiniam/ Gallatiam/

COSMOGRAPHIAE

Capadociam/Pamphiliam/Lidiā/Ciliciā/Armenias maiorem & minorem. Colchiden/Hircaniam Hiberiam/Albaniam:& præterea multas quas singulatim enumerare longa mora esset. Ita dicta ab eius nominis regina.

Americo

Nunc vero & hæc partes sunt latius lustratæ/ & alia quarta pars per Americū Vesputium(vt in sequentibus audietur) inuenta est: quā non video cur quis iure vetet ab Americo inuentore sagacis ingenij viro Amerigen quasi Americi terram/ siue Americam dicendam: cum & Europa & Asia a mulieribus sua sortita sint nomina. Eius sitū & gentis mores ex bis binis Americi nauigationibus quæ sequuntur liquide intelligi datur.

Priscia.

Hunc in modum terra iam quadripartita cognoscitur: & sunt tres primæ partes cōtinentes: quarta est insula: cum omni quāq; mari circūdata cōspiciatur. Et licet mare vnū sit quēadmodum & ipsa tellus: multis tamen sinibus distinctum/ & innumeris repletum insulis varia sibi noīa assumit: quæ in Cosmographiæ tabulis conspiciuntur: & Priscianus in translatione Dionisij talibus enumerat versibus.

Circuit Oceani gurges tamen vndiq; vastus
Qui quous vnus sit/plurima nomina sumit.
Finibus Hesperijs Athlanticus ille vocatur
At Boreæ qua gens fuit Armiaspa sub armis
Dicit ille piger necnon Satur, idē mortuus est alijs:

RVDIMENTA

Vnde tamen primo conscendit lumine Titan
Eoumque vocant atque Indum nomine pontum
Sed qua deuexus calidum polus excipit austrum
Aethiopumque simul pelagus Rubrumque vocatur
Circuit oceanus sic totum maximus orbem
Nominibus varijs celebratus.

Mare
Eoum
Indicum
aethio-
picum:

Persecat Hesperiam primus qui porgitur vndis
Pamphilcumque latus Lybie praetendit ab oris
Sic minor est reliquis / maior quam Caspia tellus
Suscipit intrantem vastis aquilonis ab vndis
Nomine Saturni quod Thetis possidet equor
Caspianus iste sinus simul Hircanusque vocatur

Paphis-
licum.

Caspiū

At duo qui veniunt australis ab equore ponti
Hic supra currens mare Persicus efficit altum
E regione situs / qua Caspia voluitur vnda.

Hircas
Persiū

Fluctuat ast alter Panchaeaeque littora pulsat
Euxeni contra pelagus protentus in austros.

Ordine principium capiens athlantis ab vnda
Herculeo celebrant quam mente munere Gades.
Coeliferaeque tenet stans athlas monte columnas
Est primus vastis qui pontus Hibericus vndis
Diuidit Europen Lybia communis utriusque
Hinc atque hinc statumque sunt: ambeque littora cernunt
Haec Lybies haec Europes aduersa tuendo.

Athlan-
ticum.
Hercu-
leum.

Gallicus hunc gurgis: qui Celtica littora pulsat
Excipit: hunc sequitur Ligurum cognomine dictus
Qua domini rerum terris creuere latinis.

Gallicū

Ad petram leucen aquilonis ab axe reductus

COSMOGRAPHIAE

Quæ freta Sicaniæ concludit littere curuo
Insula sed Cynos proprijs pulsatur ab undis:
Mare Intra sardonium pelagus Celtumq; refusis
Thyrre Inde salis tumidus Tyrrheni voluitur æstus
Ad partes vergens australes/ excipit istum
Siculū Sicaniæ gurgēs solis deflexus ad ortus:
Qui procul effusus Pachynis tenditur oris
Ad Crēten summā (quæ prominet æquore) rupem:
Qua Gortyna potens medijs qua Phæstos in aruis
Arietis hanc rupem simulantem vertice frontem
Pro merito graj Criu dixere metopon.
Hoc mare Gargani concludit lapygis ora:
Adriati Illinc incipiens extenditur Adria vastus:
cum Ad Boream penetrans pellago solemq; cadentē:
Ioniu Ionius pariter sinus hic perhibetur ab orbe:
Diuidit & geminas diuersis partibus oras:
Quas tamen extremas cōiungit terminus vnus
Illicū A dexteram partē protenditur Illyris alma:
Post hanc Dalmatiæ populorū martia tellus
Ad lēuam Ausoniæ porrectus continet Isthmos
Quē tria circūdant maria vndiq; littore curuo
Tyrrhenum/Siculam/necnō simul Adria vastus
Finibus at proprijs exceptant singula ventos
Tyrrhenum Zephyro: Siculum sed tundiť austro:
Adria succurrens Eoo frangitur Euro.
Syrtis At post Sicaniā tractu diffunditur alto
Ad Syrtim pelagus/ Lybicus quę cingitur oris:

RVDIMENTA

Maiorem postq̃ minor excipit: equora longe

Atq̃ sinu gemino resonantia littora pulsant

Finibus a Siculis Cretum tenditur equor

Ad solis veniens ortus Salmonida poscens

Dicitur Eous qui Cretē terminus esse.

Mare
Creteū

Post hanc geminū mare vastū fluctibus atris:

Fluctibus Hismarici Boreę quod tundiť atris.

Quod ruit aduersus celsę de partibus arcti

Quod prius est phariū phibēt: hoc littora tāgit

Phariū

Præcipitis casu montis: post vnda secunda

Sidoniū est pelagus: penetrat qua gurgite pontus

Sidoni-
um

Illicus arctoas ad partes æquore vergens

Non longe rectus. Cilicum nam frangitur oris:

Hinc Zephiros poscens veluti draco flectit vndis

Quod iuga montiuagus vastat: siluasq̃ fatigat:

Partibus extremis Pamphilia clauditur isto:

Atq̃ Chelidonię rupes cinguntur eodem

At procul hunc zephyrus finit Patareide summa

Post hæc arctoas ad partes aspice rursus

Aegeū

Aegeum/ superat qui fluctibus equora cuncta:

Dispersas vasto qui gurgite Cycladas ambit

Terminat hunc imbros pariter Tenedolq̃ coercēs

Angusta trahitur/qua fauce Propontidis vnda

Asia: quam supra populis distenditur amplis

Ad Notiam partem: qua latus ducitur Isthmos:

Threicius sequitur post Bosphorus ostia ponti:

bospho-
rus.

Hoc nullum perhibent terras angustius orbis

D

COSMOGRAPHIAE

Symplegades Esse fretum dirimens: hic sunt Symplegades arctus
Panditur hic ponti pelagus Titanis ad ortus

Quod petit obliquo Boream solemque meatu
Hinc atque hinc medio percurrunt equore colles:
Vnus qui veniens Asiæ de parte Carambis
Dicitur australi: sed contra finibus alter
Prominet Europæ hunc criu dixere metopon.

Ergo conueniunt aduersi gurgite tanto
Distantes quantum ternis transire diebus
Eualeat naus: binarum sic equore pontum
Aspicias similem cornu quod flectitur arcus
Neruo curuati distento dextera neruum
Assimilat: recto trahitur nam linea ductu
Extra quam Boream quo scandit sola Carambis
Sed formam cornu geminatis flexibus edit
Littus: quod pontum cingit sub parte sinistra

Meotis In quam Meotis penetrans aquilionis ad axes
Quam Scythiæ gentes circundant vndique ripis
Et matrem ponti perhibent Meotidis undam.
Scilicet hic ponti vis exit gurgite multo

Thauræ Cimmerium torrens per Bosphoron hic ubi thaurum
Cimmerij gelidis habitant sub finibus imum
Hæc maris est species splendens hæc forma profundæ.
Est autem ut prædiximus mare plenum insulis e quibus
maxime & præcipaliores iuxta Ptholomæum hæc sunt:
Taprobana in mari Indico sub equatore
Albion quæ & Britannia & Anglia

RVDIMENTA

Sardinia in mari mediterraneo
Candia quæ & Creta in sinu Aegeo:

Selandia

Sicilia In mari mediterraneo

Corfyca

Ciprus

Extra Ptholomęum

Madagascar in mari Prasodo

Zamzibar

Iaua in Oceano Indico orientali

Angama

Peuta In oceano Indico

Seula

Zipangri in Oceano occidentali

Priscia:

Hę sunt ingentes quas cingit Tethyos vnda

Insulę: adhuc alię diuersis partibus orbis.

Diuersę plures fama latuere minores

Auris difficiles nautis vel portubus aptę

Quarū nō facile est mihi promere noīa versu:

Cæterū vt vnus loci ab altero distantia cognos-
cere possis poli eleuatio tibi cū primis cōsideranda
venit. Annotandū igit paucis quod (vt ex superiori-
bus liquet) viuētibus sub paralelo æquinoctiali vter-
q; polus in horizonte est. Eunti autē ad septentrio-
nem eo magis subleuat polus quāto plus aliquis ab
æquatore discesserit. Quæ poli eleuatio regionum
& locorum ab æquatore distantiam demonstrat;

D n

COSMOGRAPHIAE

Prolo- Est em̄ tātus loci tractus ab æquatore cuius mēsurā
quium scire desideras/ q̄nta est eleuatio poli ad zenith eiuf
 dē. Ex quibus milliariū numerus facilis cognitu eua
 dit/ dū eundē p̄ numerū eleuationis poli multiplica
 ueris. Verū tñ non sunt scđm Ptholomęi sententiā
 milliaria a circulo æqnoctiali ad arcton vbiq̄ gētiū
 equalia. Nā primo æquatoris gradu vsq̄ ad duode
 cimū/ q̄libet graduū sexaginta Italica milliaria con
 tinet q̄ faciūt. 15. Germanica. Cōmuniter em̄ q̄ttuor
 Italica pro vno Germanico reputant̄. Et a. 12. gradu
 vsq̄ ad. 25. quilibet. 59. milliaria facit/ quæ sunt Ger
 manis. 12. $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{4}$. Atq̄ vt res fiat apertior/ ponemus
 formulam sequentem.

	Gradus	Gradus	Millia. Ital.	Mil. Ger.
Æqua tor. Tropi cus.	1	12	60	15
	12	25	59	14 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
	25	30	54	13 $\frac{1}{2}$
	30	31	50	12 $\frac{1}{2}$
	31	41	41	11 $\frac{1}{4}$
	41 usq̄ ad	51 faciunt	40	10
Circu. Arcti. Polus Arcti.	51	51	32	8
	51	63	28	1
	63	66	26	6 $\frac{1}{2}$
	66	10	21	5 $\frac{1}{4}$
	10	80	6	1 $\frac{1}{2}$
	80	90		0

RVDIMENTA

Et ita quoq; ab æquinoctiali versus polos tã an-
 tarcticum q; arcticum graduũ latitudinis cõtinen-
 tia variatur. Quod si scire volueris / quot ab vno
 loco ad alium milliaria sint / perpende diligenter in
 quibus gradibus latitudinis sint talia loca / & quot
 gradus medient / deinde vide in formula superiori
 quot milliaria talis gradus habeat / & multiplica nu-
 merũ milliariũ per numerũ mediore graduum / atq;
 milliarium numerus resultabit: quæ cum Italica fue-
 rint diuidas per quattuor / & Germanica habebis.
 Hęc p inductione ad Cosmographiã dicta sufficiãt
 si te modo ammouerimus prius / nos in depingẽdis
 tabulis typi generalis nō omnimodo sequutos esse
 Ptholomẽũ / p̃sertim circa nouas terras vbi in car-
 tis marinis aliter animaduertimus equatorẽ consti-
 tui q; Ptholomẽus fœcerit. Et p̃inde nō debẽt nos
 statim culpare qui illud ipsum notauerint. Cōsulto
 em̃ fœcimus quod hic Ptholomẽũ / alibi cartas ma-
 rinas sequuti sumus. Cũ & ipse Ptholomẽus quin-
 to capite primi libri. Non omnes continentis par-
 tes ob suę magnitudinis excessum ad ipsius perue-
 nisse noticiam dicat / & qualis quemadmodum se
 habeant ob peregrinantium negligentiam sibi mi-
 nus diligenter traditas / alias esse quas aliter atq; ali-
 ter se habere cõtingat ob corruptiones & mutatio-
 nes in quibus pro parte corruisse cognite sunt. Fuit
 igitur necesse (quod ipse sibi etiã faciũdũ ait) ad nos

Notes

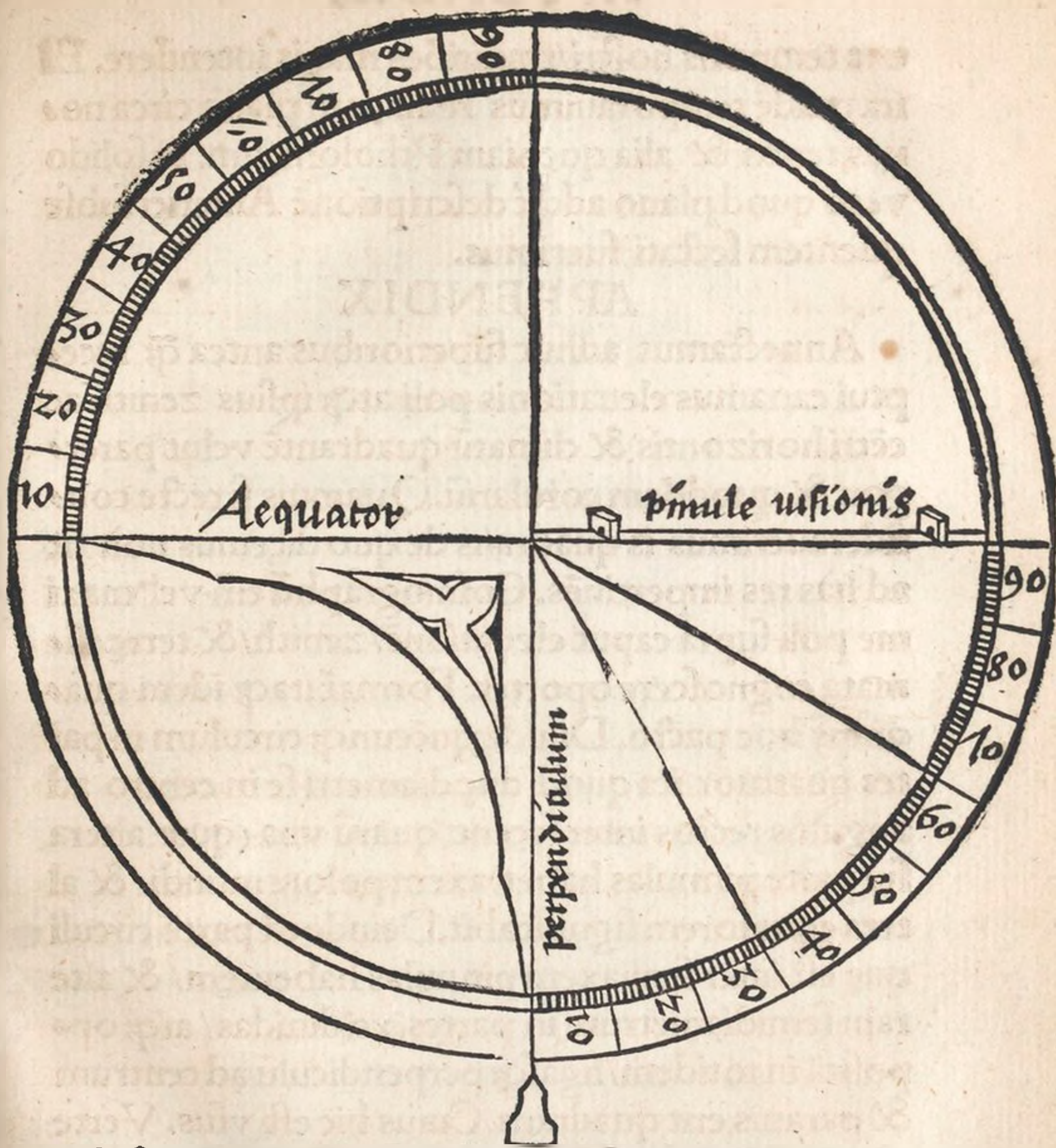
Phtolo
mẽus.

APPENDIX

uas temporis nostri/traditiōes magis intendere. Et ita quidē temporauimus rem: vt in plano circa nouas terras & alia quępiam Ptholomeum: in solido vero quod plano addit descriptionē Americi subsequentem sectati fuerimus.

APPENDIX

Annectamus adhuc superioribus antea q̃ receptui canamus eleuationis poli atq̃ ipsius zenith ac cētri horizontis & climatū quadrantē velut parergon & quoddam corolariū. Quamuis si recte considerauerimus is quadrans de quo dicemus non sit ad has res impertinēs. Cosmographū em̃ vel maxime poli supra caput eleuationē/zenith/& terrę climata cognoscere oportet. Format̃ itaq̃ idem quadrans hoc pacto. Diuide quęcunq̃ circulum in partes quattuor/ita quod duę diametri se in centro ad angulos rectos inter secent: quarū vna (quæ altera sui parte pinnulas habet)axem poloꝝ mundi/ & altera equatorem significabit. Deinde eā partē circuli quę est inter semiaxem pinnulas habentem/ & alteram semidiametrum in partes.xc.diuidas/ atq̃ oppositā in totidem/figasq̃ perpendiculū ad centrum & paratus erit quadrans. Cuius hic est vsus. Verte eū ita vt p pinnularū foramina polū directe videas & ad qd' clima atq̃ in quē gradū ppendiculū ceciderit/eo ipso climate & eleuatiōis gradu tua regio/ quinetiā zenith atq̃ horizontis centrū existit.

Haftenus exequuti capita p'posita / hic ipsas lon-
ginqs expaciationes sequēter itroducamus Vesperti
singulorū factorū exitū circa institutū tradentes;

Finis introductionis

I. Hic est...
 ...
 ...

...

QVATTVOR AMERICI
VESPVTVII NAVI
GATIONES

Eius qui subsequente terrarum
descriptionē vulgari Gal
lico in latinum
transtulit.

Decastichon ad lectorem:

Aspicias tenuem quisquis fortasse logiam
Nauigium memorat pagina nostra placens;
Continet inuentas horas / gentesq; recenter
Lætificare sua quę nouitate queant.
Hæc erat altiloquo prouincia danda Maroni
Qui daret excelsę verba polita rei.
Ille quot ambiuit freta cantat Troius heros:
Sic tua Vesputi vela canenda forent.
Has igitur lectu terras visurus / in illis
Materiam libra: non facientis opus:

Item distychon ad eundē

Cum noua delectent fama testante loquaci
Quæ recreare queunt hic noua lector habes:

o TeAod.

A

Philesius Vogesigena
Lectori

Nilus Rura papirifero qua florent pinguia Syro
Lacus Et faciunt Lunę magna fluente lacus
Lunę A dextris mōtes sunt lus/Danchis/ quoq; Mascha
Ius. Illorum æthiopes inferiora tenent
Dāchis Aphrica cōsurgit quibus e regionibus aura
mascha Afflans cum Libico feruida regna Notho:
æthio. Ex alia populo Vulturnus parte calenti.
Aphri. Indica veloci per freta calle venit.
Libono Subiacet hic equo noctis Taprobana circo:
thus Bassaę Prasodo cernitur ipsa salo
Vultur. Aethiopes extra terra est Bassamq; marinā
Tapro. Non nota e tabulis o Ptholomęe tuis.
bana. Cornigeri zenith tropici cui cernitur hirci
Mare Atq; comes multę funditor ipfus aque.
Prafo. Dextrorsum īmenso tellus iacet equore cincta
Tellus/quam recolit nuda caterua virum
Pars a. Hanc quem clara suū iactat Lusitania regem
phrice i Inuenit missa per vada classe maris.
uenta. Sed quid plura? sitū/gentis moresq; reperte
Ameri. Americi parua mole libellus habet.
ge. Candide syncero voluas hunc pectore lector
Et lege nō nasum Rhinocerontis habens.

Illustrissimo renato Iherusalem & Sicilię
regi/duci Lothoringię ac Barn. Ame
ricus Vespucius humilem re
uerentiam/ & debitam re
cōmendationem.

Fieri potest illustrissime rex/vt tua maiestas mea
ista temeritate ducatur in admirationem: propterea
quod hasce litteras tam prolixas ad te scribere non
subuerear/ cum tamen sciam te continuo in arduis
consilijs & crebris reipublicę negocijs occupatissi
mum. Atq; existimabor forte nō mō p̄sumptuosus
sed etiam ociosus: id mihi muneris vendicans/ vt
res statui tuo minus conuenientes non delectabili:
sed barbaro prorsus stilo (veluti amusus ab huma
nitatis cultu alienus) ad Fernandum Castilię regem
nominatim scriptas/ ad te quoq; mittā. Sed ea quā
in tuas virtutes habeo cōfidentia/ & comperta se
quentiū rerū/ neq; ab antiquis/ neq; neotericis scri
ptarum veritas me corā t. M. fortassis excusabunt.
Mouit me imprimis ad scribendum p̄sentiū lator
Beneuenutus. M. t. humilis famulus/ & amicus me
us nō p̄nitendus/ qui dum me Lisbone reperiret
precatus est: vt. t. M. rerū p̄ me quattuor profectio
nibus in diuersis plagis mundi visarum/ participem
facere vellem. Peregi em̄ bis binas nauigationes ad
nouas terras inueniendas: quarū duas ex mandato
Fernandi inclyti regis Castilię p̄ magnū oceani sinū

occidentē versus foeci/alteras duas iussu Manuelis
Lusitanię regis ad Austrū. Itaq; me ad id negocij ac
cixi sperās q. t. M. me de clientulorū numero non
excludet: vbi recordabitur q; olim mutuā habueri-
mus inter nos amicitia tpe iuuetutis nrę/cū grāma-
ticę rudimēta imbibentes sub pbata vita & doctri-
na venerabilis & religiosi fratris de. S. Marco Fra.
Georgij Anthonij Vesputij auunculi mei paritē mi-
litaremus. Cuius auunculi vestigia vtinā sequi po-
tuissem/alius pfecto (vt & ipse Petrarcha ait) essem
q; sum. Vt cūq; tñ sit/nō me pudet esse q; sum. Sem-
per em̄ in ipsa v̄tute & rebus studiosis summā ha-
bui delectationē. Quod si tibi hę narrationes omni-
no nō placuerint. dicā sicut Plinius ad Mecenatem
scribit. Olim facetijs meis delectari solebas. Et licet
M. t. sine fine in reipublicę negocijs occupata sit: ni-
hilominus tñ tps qñq; suffuraberis: vt has res q; uis
ridiculas (quę tñ sua nouitate iuuabūt) perlegere
possis. Habebis em̄ hisce meis lris post curarum fo-
mēta & meditamēta negociorū nō modicā delecta-
tionē/sicut & ipse foeniculus prius sumptis esculen-
tis odorē dare & meliorē digestionē facere asueuit:
Em̄ v̄o si plus eq; plixus fuero/veniā peto. Vale.

Inclytissime rex sciat. t. M. quod ad has ipsas re-
giones mercandi causa primū venerim. Dumq; per
qdrenniū reuolutionē i eis rebus negociosus essem
& varias fortunę mutatiōes animaduenterem/atq;

viderē quo pacto caduca & transitoria bona homi-
nem ad tempus in rotę summo tenerent/ & deinde
ipsum præcipitarent ad imū qui se possidere multa
dicere poterat: constitui mecū varijs taliū rerū casis
bus exanclatis istiusmodi negocia dimittere/ & me-
orum laborum finē in res laudabiliiores ac plus stas-
biles ponere. Ita disposui me ad varias mundi par-
tes contemplandas/ & diuersas res mirabiles viden-
das. Ad quam rem se & tempus & locus oportune
obtulit. Ipse enim Castilię rex Fernādus tunc quato-
r parabat naues ad terras nouas occidentē ver-
sus discooperiendas/ cuius celsitudo me ad talia in-
uestiganda in ipsam societatem elegit. Et soluimus
vigesima die Maij. M.cccc..xcvñ. de portu Calicię
iter nostrum per magnum oceani sinū capientes: in
qua profectione. xviñ. consumauimus menses/ mul-
tas inuenientes terras firmas/ & insulas pene innu-
merabiles vt plurimum habitatas/ quarū maiores
nostri mentionē nullā fecerūt. Vnde & ipsos anti-
quos taliū nō habuisse noticiā credimus. Et nisi me-
moriam me fallat memini me in aliquo legere/ qđ ma-
re vacuum & sine hominibus esse tenuerint. Cuius
opinionis ipse Dantes poeta noster fuit/ vbi duo
deuigesimo capite de inferis loquens Vlissis mortē
confingit. Quę autem mirabilia viderim/ in sequen-
tium processu. t. M. intelliget.

A. iñ

PRINCIPIVM

TERRARVM insularumq; variarū descriptio
quarum vestuti nō meminerunt autores/ nuper ab
anno incarnati domini. M. cccc. xcvij. bis geminis na
uigationibus in mari discursis/ inuentarum: duabus
videlicet in mari occidentali per dominū Fernandū
Castilię/ reliquis vero duabus in Australi ponto p
dominū Manuelem portugallię serenissimos reges
Americo Vesputio vno ex naucleris nauigiūq; p
fectis pꝛecipuo subsequētem ad pꝛefatū dominum
Fernandum Castilię regem/ de huiusmodi terris &
insulis edente narrationem.

ANNO DOMINI. M. CCCC;
xcvij. xx. mensis Maij die/ nos cū
iiij. conseruatę nauibus Calicium
exeuntes portum/ ad insulas (olim
fortunatas/ nunc vero magnā Ca
nariam dictas) in fine occidentis habitati positas in
tertio climate: super quo extra horizontem earum
se. xxvij. gradibus cū duobus tertijs/ septentriona
lis eleuat polus/ distantesq; ab hac ciuitate Lisbona
in qua conscriptum extitit hoccine pꝛæsens opuscu
lum. cc. lxxx. leucis: vento inter meridiem & Lebec
cium ventū spirante/ cursu primo pertigimus. Vbi
(nobis de lignis/ aqua/ ceterisq; necessarijs prouidē
do) consumptis octo fere diebus nos (facta in primis
ad deum oratione) eleuatis dehinc & vēto traditis

NAVIGATIO

velis nauigationem nostrā per ponentē incipientes
(sumpta vna Lebecchj quarta) tali nauigio trāscurs
rimus. vt. xxvñ. vix elapsis diebus terrę cuidam ap
plicarcimus / quā firmā fore existimauimus. Distat
q̃ Canarię magnę ab insulis. M. (vel circiter) leucis:
extra id quos in zono torrida habitatū est. Quod
ex eo nobis cōstitit: q̃ septentrionalem polum ex
tra huiuscemodi telluris horizontem. xvi. gradibus
se eleuare / magisq̃ occidentalem. lxxv. q̃ magnę
Canarię insulas gradibus existere conspeximus: p
ut instrumenta omnia monstrabāt. Quo in loco (ia
ctis de prora anchoris) classem nostrā / leuca a litto
re cū media distantē / restare coegimus: nōnullis so
lutis phaselis armis & gēte stipatis / cū quibus ipm
vsq̃ ad littus attigimus. Quo q̃primū puenimus:
gentē nudā scđm littus euntē innumeram percepi
mus. Vnde non paruo affecti fuimus gaudio. Om
nes em̃ qui nudi incedere conspicebant: videbant
quoq̃ ppter nos stupefacti vehemēter esse. Ex eo
(vt arbitror) q̃ vestitos / alteriusq̃ effigiei q̃ forent
nos esse intuiti sunt. Hñ postq̃ nos aduenisse co
gnouerunt / omnes in propinquū montē quendam
aufugerunt: a quo tūc nec nutibus / nec signis pacis
& amicicię vllis / vt ad nos accederēt allici potuerūt
Irruente ỹo interea nocte / nos classem nostrā male
tuto in loco (vbi nulla marinas aduersus procellas
tuta residentia foret) cōsidere timentes: cōuenimus

PRIMA

vna/vt hinc(mane facto) discederemus:exquirere
musq; portū quēpiā/vbi n̄ras statione in tuta collo
caremus naues. Qua de liberatiōe arrepta/nos vē
to scd̄m collē spiranti traditis velis/postq;(visu ter
ram ipsam sequēdo/atq; ipso plage in littore/gētes
continue percipiendo)duos integros nauigauimus
dies:locum nauibus satis aptū comperimus.In quo
media tantū leuca distantes ab arida/cōstitimus/vi
dimusq; tunc inibi innumerabilē gentiū turbā/qnā
nos cominus inspicere/& alloq; desiderantes:ipsae
met die littori cū cymbis & nauiculis nostris appro
piauimus:necnō & tunc in terrā exiuius/ordine
pulchro.xl.circiter viri huiuscemodi gente se tamē
a nobis & consortio nostro penitus alienā prēben
te.Ita vt nullis eā modis ad colloquiū cōmunicatio
nemue nostrā allicere valuerimus: p̄ter illis paucos
quos multos post labores ob susceptos/tandem at
traximus ad nos dando eius nolas/specula/certos
cristallinos aliaq; similia leuia/qui tum securi de no
bis effecti/conciliatum nobiscū/necnon de pace &
amicicia tractum venerūt. Subeūte autem interim
nocte/nos ab illis nosmet expedientes(relictis eis)
nostras ingressi sumus ad naues. Postea vero sub
sequentis summo diluculo diei/infinitam in littore
virorum & mulierum paruulos suos secum vectan
tium gentem'rursum conspeximus cognouimusq;
multitudinē illa suppellectilem suā secū deferre totā

NAVIGATIO

qualē infra suo locū dicet. Quorū complures p̄pri-
mū terrę appropiauius semet in equor eproñciēs
tes(cum maximi natatores existant)quantus est ba-
listę iactus nobis venerunt natantes obuiam/ susce-
perūt nos humaniter: atq; ea securitate & confidē-
tia seip̄sos inter nos cōmiscuerūt ac si nobiscum diu-
tius antea cōsueuissent & pariter frequētius practi-
cauissent:pro qua re tūc haud parum oblectati fuis-
mus. De quorum moribus(quales eos habere vidi-
mus)hic/quādoquidem se cōmoditas offert/ inter-
dum etiam interserimus.

De moribus ac eorum viuendi modis.

Vantum aduersum eorūq; mores/omnes
q tam mares foemine nudi penitus incedunt
tectis/ nō aliter verendis q̄ cū ex vtero p-
dierunt. Hī mediocres existentes stature multū be-
ne p̄portionati sunt quorū caro ad rufedinē(veluti
leonū pili)vergit:qui si vestimentis operti mearent
albi(credo)tanq̄ nos extarēt. Nullos habent in cor-
pore pilos p̄terq; crines q̄s p̄ceros nigrescētēsq; ge-
runt/& p̄sertim foemine quę p̄pterea sunt tali lō-
go nigroq; crine decore. Vultu nō multum speciosi
sunt qm̄ latas facies tartarijs adsimilatas habēt/ nul-
lus sibi sinūt in supercilijs oculorūque palpebris ac

PRIMA

corpore toto (crinibus demptis) excrescere villos / ob id quod habitos in corpore pilos quid bestiale brutaleque reputat. Omnes tam viri quam mulieres siue meando / siue currendo leues admodum atque veloces existunt: quoniam (ut frequenter experti fuimus) ipsae etiam mulieres unam aut duas percurrere leucas nihili putant / & in hoc nos christicolae / multum precellunt. Mirabiliter ac ultra quam sit credibile natant: multo quoque melius foeminae quam masculi quod frequenti experimento didicimus / cum ipsas etiam feminas omni prorsus sustentamine deficientes duas in equore leucas pernatat perspeximus. Arma eorum / arcus sunt & sagitte / quas multum subtiliter fabricare norunt. Ferro metallisque alijs carent: sed pro ferro bestiarum pisciumue dentibus suas sagittas armant / quas etiam (ut fortiores existant) una quoque sepe precurunt. Sagittarii sunt certissimi. Ita ut quicquid voluerint iaculis suis feriant: nonnullisque in locis mulieres quoque optime sagittatrices extant. Alia etiam arma habent veluti lanceas preacutaeque fudes / necnon & clauas capita mirifice laborata habentes. Pugnare potissimum assueti sunt aduersus suos alienigenae linguae confines contra quos nullis parcendo (nisi ut eos ad acriora tormenta reseruent) multum crudeliter dimicant. Et cum in prelium properant suas secum uxores (non belligeraturas / sed eorum post eos necessaria perlaturas) ducunt ob id quod sola ex eis mulier tergo sibi plus imponere

NAVIGATIO

possit/ & deinde. xxx. vel. xl. ve leucis subuehere (p
ut ipsi sepe vidimus) q̃ vir (etiam validus) a terra le
uare queat. Nulla belli capita/ nullosue p̃fectos ha
bēt/quinīmo (cū eorū quilibet ex se dominus extet)
nullo seruato ordine meant. Nulla regnandi domi
niūue suum extendendi/ aut alterius inordinate cu
piditatis gratia pugnant: sed veterem solum ob ini
miciciam in illis ab antiquo insitam: cuiusquidē ini
micicię causam interrogati nullā aliā indicāt/ nisi vt
suorū mortes vendicent antecessorū. Hęc gens sua
in libertate viuens/ nulliq̃ obediens/ nec regē/ nec
dominū habet. Ad prēliū autē se potissimū animāt
& accingunt/ cum eorū hostes ex eis quempiā aut
captium detinent aut interemerunt. Tunc em̃ eius
dem captiui interemptiue consanguineus senior q̃
q̃ exurgens: exit cito in plateas & vicos passim cla
mitans inuitansq̃ omnes & suadens vt cū eo in p̃
lium consanguinei sui necem vindicaturi p̃perent:
qui omnes cōpassione moti/ mox ad pugnam se ac
cingunt atq̃ repēte in suos inimicos irruunt. Nulla
iura/ nullamue iusticiam seruant/ malefactores suos
nequaq̃ puniunt: quinīmo nec parentes ipsi/ par
uulos suos edocent aut corripit. Mirabiliter eos
inter sese conquestionari nonnunq̃ vidimus. Sim
plices in loquela se ostentāt/ verum callidi multum
atq̃ astuti sunt. Perraro/ & summissa voce loquun
tur: eisdē quibus vtimur accētibus vtentes. Suas vt

PRIMA

plurimū voces inter dentes & labra formātes: alijs
vtuntur vocabulis q̄ nos. Horū plurimę sunt idio-
matum varietates/quoniā a cētenario leucarum in
centenariū diuersitatem linguarum se mutuo nulla
tenus intelligētū reperimus. Cōmessandi modum
valde barbarum retinent/nec quidem notatis man-
ducāt horis/ sed siue nocte siue die: quotiens eden-
di libido suadet. Solo manducantes accumbunt/&
nulla mantilia/nullaue gausapa(cū lineamentis pan-
nisq̄ alijs careant) habent. Epulas suas atq̄ cibaria
in vascula terrea quę ipsimet cōfingunt/ aut in mes-
dias cucurbitarū testas ponūt. In retiaculis quibus-
dam magnis ex bombice factis & in aere suspensis
dormitant: qui modus q̄uis insolitus & asperior
fortassis videri queat/ego nihilominus talē dormi-
tandi modum suauem plurimum iudico. Etenim cū
in eisdem eorum retiaculis mihi plerumq̄ dormital-
se contigerit/ in illis mihi metipsi melius q̄ in tape-
tibus quæ habebamus esse persensi. Corpore val-
de mundi sunt & expoliti/ ex eo q̄ seipsos frequē-
tissime lauant. Et cum egestum ire(quod salua di-
xerim reuerentia) coacti sunt/omni conamine ni-
tuntur/vt a nemine perspici possint: qui quidem in
hoc quāto honesti sunt/tanto in dimittenda vrina
se imundos inuerecundosq̄/tam mares q̄ foemine
præbent: cum siquidem illos nobiscum loquentes/
& coram politos sua impudicissime vtinam sepius

NAVIGATIO

eminxisse p̄speximus. Nullam legē/nullū legitimū
thori foedus in suis cōnubijs obseruat:quinimo q̄t
quot mulieres quisq̄ cōcupiscit:tot habere & dein
illas q̄ncūq̄ volet(absq̄ hoc q̄ id p̄ iniuria aut op
probrio habeāt) repudiare pōt. Et in hac re vtiq̄ tā
viri q̄ mulieres eadē libertate fruunt. Zœlofi parū
libidinosi vero plurimū extant:magisq̄ fœminę q̄
masculi:quarū artificia vt insatiabili suę satisfaciant
libidini hic honestatis gratia subticenda censuimus
Ec ipse in generandis paruulis fœcundę admodum
sunt:necq̄ dū grauidę effectę sunt pœnas aut labo
res euitant. Leuissimo minimoq̄ dolore pariūt. Ita
vt in crastinū alacres sanatęq̄ vbiq̄ ambulent:prę
sertimq̄ post partū in flumē quopiā sese ablutū va
dunt/tumq̄ sanḡ mundatęq̄ inde(veluti piscis) ap
parēt. Crudelitati autē ac odio maligno adeo dedi
tę sunt:vt si illas sui forsitā exacerbauerint viri/subi
to certū quoddā efficiūt maleficiū:cū quo p̄ ingenti
ira pprios fœtus in pprijs vteris necāt abortiūtq̄
deinde:cuius rei occasiōe infiniti eorū paruuli p̄eūt.
Venusto/& eleganti p̄portione cōpacto/corpore
sunt. Ita vt in illis quicq̄ deforme nullo inspici mo
do possit. Et q̄uis disnude ambulent inter fœmina
tamen earū/pudibunda sic honeste reposita sunt/vt
nullatenus videri queant/ p̄terquā regiūcula illa an
terior/ quā verecūdiore vocabulo pectusculū imū
vocamus quod & in illis vtiq̄ nō aliter q̄ honeste

PRIMA

natura ipsa videndum reliquit. Sed & hoc nec quidē curant qm̄ (vt paucis expediā) nō magis in suorū visionē pudendorū mouent/ q̄ nos in oris nostri/ aut vultus ostētatione. Admirandā per valde rem ducere mulierē in eis mamillas/ pulpas velaxas/ aut vētrem rugatū ob nimiū partū habentē/ cū omnes equē integrę ac solide post partū semp̄ appareāt: ac si nuncq̄ peperissent. Hee quidē se nostri cupiētissimas esse monstrabant. Neminem in hac gente legē aliquā obseruare vidimus: nec quidē iudei aut mauri nuncupari solide quęunt: cum ipsis gentilibus aut paganis multo deteriores sint. Etenim nō persensimus q̄ sacrificia vlla faciant/ aut q̄ loca orationisue domos aliquas habeant: horū vitā (quę omnino voluptuosa est) Epycuriam existimo. Illorum habitationes singulis ipsis sunt cōmunes/ ipsęq̄ illorū domus campanarum instar cōstructę sunt firmiter ex magnis arboribus solidate/ palmarum folijs desuper contectę/ & aduersus vētos & tempestates tutissime/ nonnullisq̄ in locis tam magnę/ vt in illarum vnica sexcentas esse personas inuenerimus. Inter quas octo populosissimas esse comperimus: sic vt in eis essent habitarentq̄ pariter animarū decem millia. Octennio quolibet/ aut septennio/ suas sedes habitationesue transferunt/ qui eius rei causam interrogati/ naturale responsum dederunt/ dicentes q̄ phœbi vehemētis estus occasione hoc facerēt

NAVIGATIO

ob id q̄ ex illorum longiore in eodem loco residen-
tia aer infectus corruptusq̄ redderetur/ quæ res in
eorum corporibus varias caufaret egritudines/ quæ
quidem eorum ratio non male sumpta/ nobis visa
est. Eorum diuitiæ sunt variorum colorum anium
plumę/ aut in modum lapillorū illorum/ quos vul-
gariter pater noster vocitamus lamine siue calculi/
quos ex pisciū ossibus lapillisve viridibus aut can-
didis faciunt: & hos ornatus gratia sibi ad genas la-
bia vel aures suspēdūt. Alia quoq̄ similia futilia &
leuia pro diuitijs habent/ quæ nos omnino parui
pendebamus. Commutationibus aut mercimonijs
in vendendo/ aut emendo nullis vtuntur / quibus
satis est quod natura sponte sua propinat Aurum
vniones iocalia cæteraq̄ similia/ quæ in hac Euro-
pa pro diuitijs habemus nihil extimāt/immo peni-
tus spernunt/nec habere curant. In dando sic natu-
raliter liberalissimi sunt/ vt nihil quod ab eis expe-
tatur abnegent. Et quemadmodum in dando li-
berales sunt sic in petendo & accipiendo cupidissi-
mi postq̄ se cuiquam amicos exhibuerint. Maxi-
mum potissimumq̄ amicicię sue signum in hoc per-
hibent/ q̄ tam vxores q̄ filias proprias amicis suis
pro libito habendas offerunt/in qua re parens vter-
q̄ se longe honoratū iri existimat cum natā eius (&
si virginem) ad concubitū suum quispiam dignatur
& abducit:& in hoc suam inter se amiciciā potissi-

PRIMA

mum conciliant. Varijs in eorū decessu multiq̃ mo-
 dis exequijs vtunt̃. Porro suos nōnulli defūctos in
 humo cū aqua sepeliunt & inhumant illis ad caput
 victualia ponētes quibus eos posce vesci & alimen-
 tari putāt: nullū deinde ppter eos aliū planctū/ aut
 alias cerimonias efficiētes. Alij q̃busdā in locis bar-
 barissimo atq̃ inhumanissimo sepeliēdi vtunt̃ mo-
 do. Quippe cū eorū quēpiam mortis momēto pxi-
 mū autumant: illū eius p̃pinq̃uiore/ in siluā ingen-
 tem quandā deferunt: vbi eū in bombiceis retiacu-
 lis illis in quibus dormitant impositū & recubantē
 ad duas arbores in aera suspendūt/ ac postmodum
 ductis circa eū sic suspensum vna tota die choreis
 (irruēte interim nocte) ei aquā/ victūq̃ aliū/ ex quo
 quattuor aut circit̃ dies viuere q̃at ad caput appo-
 nūt: & deinde (sic inibi solo pēdente relicto) ad suas
 habitatiōes redeūt: quibus ita pactis si isdē egrotus
 postea māducat & bibat/ ac inde ad cōualescentiā
 sanitatēq̃ redeat/ & ad habitationē p̃priā remeet
 illū eius affines ac p̃pinq̃ui/ cū maximis suscipiūt ce-
 rimonijs. At p̃pauci sunt qui tā grāde p̃tereant peri-
 culum/ cū eos ibidē nemo postea visitet: qui si tunc
 inibi forsitan decedūt nullā aliā habēt postea sepul-
 turam. Alios quoq̃ cōplures barbaros habēt ritus
 quos euitande p̃lixitatis hic omittimus gratia. Dis-
 uersis varijsq̃ medicaminibus ī suis morbis & egri-
 tudinibus vtunt̃/ q̃ sic a nostris discrepāt & discon-

NAVIGATIO

ueniunt. vt mirarentur/ haud parū qualiter inde quis euadere posset. Nempe (vt frequēti didicimus experientia) cū eorū quēpiā febricitare contigerit/ hora q̄ febris eū asperius inq̄tat ip̄m in frigentissimā aquā immergūt & balneant/ postmodūq; p̄ duas horas circa ignē validum (donec plurimū caleſcat) currere & recurrere cogūt: & postremo ad dormiendū deferūt quoquidē medicamēto cōplures eorū sanitati restitui vidimus. Dietis etiā (q̄bus tribus q̄tuorve diebus absq; cibo & potu p̄sistunt) frequentissimis vtunt. Sanguinē quoq; sibi p̄sepe cōminuūt nō in brachijs (salua ala) sed ī lumbis & tibiā pulpis. Se ipsos etiā ad vomitū cū certis herbis quas in ore deferunt medicaminis grā plerūq; puocāt/ & multis alijs remedijs antidotisq; vtunt/ q̄ longū dinumerare foret. Multo sanguine mltōq; flegmatico humore habundāt cibariorū suorū occasione/ q̄ ex radicibus/ fructibus/ herbis/ varijsq; piscibus faciūt. Omni farris granorūq; aliorū semine carēt. Cōmunis vero eorū pastus siue victus siue arborea radix quēdā est/ quā ī farrinā satis bonā cōminuūt/ & hāc radicē qdā eorū iucha/ alij chambi/ alij yō ignami vocitāt. Alijs carnibus/ p̄terq; hoīm p̄ raro vescunt in quibusquidē hoīm carnibus vorādis sic Inhumani sūt & inmansueti: vt in hoc oēm feralē/ omnēue bestialem modū supent/ oēs em̄ hostes suos q̄s aut perimūt aut captos detinēt tā viros q̄ feminas indistin

PRIMA

Est cū ea feritate deglutiūt vt nihil ferū/ nihilve brū-
tum magis dici vel inspicī queat/ quosquidē sic efe-
ros imanesq; fore/ varijs in locis mihi frequētius cō-
tigit aspexisse/ mirātibus illis q; inimicos nros sic q;
q; nequaq; māducaremus. Et hoc p certo maiestas
vestra regia teneat. Eorū cōsuetudines(quas pluri-
mas habent) sic barbare sunt/ vt hic nunc sufficien-
ter satis enarrari nō valeant. Et qm in meis hisce bis
geminis nauigationibus/ tam varia diuersaq; ac tā
a nostris rebus & modis differentia perspexi. Idcir-
co libellū quēpiam(quē quattor dietas siue quattu-
or nauigationes appello) conscribere parauī cōscri-
psicq; in quo maiore rerū a me visarū partē distincte
satis/ iuxta ingenioli mei tenuitatē collegi. Verūtas
men nō adhuc publicauī. In illo yō qm omnia par-
ticulariter magis ac singillatim tangent/ idcirco vni-
uersalia hic solummodo prosequens: ad nauigatio-
nem nostram priorē perficiendam a qua paulisper
digressus fueram iam redeo.

IN HOC NAVIGII NOSTRI PRIMOR-
dio notabilis cōmoditatis res non vidimus/ idcirco
(vt opinor) q; eorū linguā nō capiebamus/ prēterq;
nōnullā auri denotantiā/ qd' nōnulla indicia in tellu-
re illa esse mōstrabant. Heccine yō tellus q; ad sui si-
tū positionēq; tā bona est: vt vix dari melior queat
Cōcordauimus aut vt illā derelinquētes lōgius na-
uigationem pduceremus. Qua vnanimitate susce-

NAVIGATIO

pta/nos dehinc aridā ipsam collateralit̃ semp̃ sectātes/
necnō gyros mltos scalasq̃ plures circūeuntes
& interim cū mltis varijsq̃ locorū illorū incolis cō
ferentiā habentes/tandē certos post aliq̃t dies por
tui cuidā applicuimus/in q̃ nos grandi a periculo al
titono spiritui cōplacuit eripe. Huius em̃ modi por
tū cōprimū introgressi fuimus populationē vnā eo
rū hoc est pagū aut villā sup̃ aquas(vt Venetię)po
sita cōperimus/in qua ingentes.xx.edes aut circiter
erant/in modū campanarū(vt pręactū est) effecte
atq̃ sup̃ ligneis vallis solidis & fortibus firmiter fū
date/prę quarū porticibus leuaticij pōtes porrecti
erant:per quos ab altera ad alteram tanq̃ per com
pactissimā stratam transitus erat. Igitur huiusmodi
populationis incolę cōprimū nos intuiti sunt ma
gno ppter nos timore affecti sunt/ q̃ ob rem suos
confestim pontes omnes cōtra nos eleuauerunt/&
sefe deinde in suis domibus abdiderūt. Quam rem
prospectantibus nobis/ & haud parum admiran
tibus/ecce duodecim eorum lintres vel circiter sin
gulas ex solo arboris candice cauatas(quo nauium
genere vtunt̃) ad nos interim per equor aduentare
conspeximus/quorū naucleri effigiem nostrā habi
tūq̃ mirantes ac sese circū nos vndiq̃ circumferen
tes/nos eminus aspiciebat. Quos nos quoq̃ ex ad
uerso prospicientes/plurima eis amicicię signa dedi
mus/ quibus eos/ vt ad nos in trepidi accederent/

exhortabamur/ qđ tñ efficere contēpserūt. Quā rē
 nobis p̄cipiētibus mox ad eos remigare incēpimus
 q̄ nequaquā nos p̄stolati sunt: quinimo oēs cōfestim
 in terram fugerūt datis nobis interim signis vt illos
 paulisper expectaremus. Ipsi em̄ ex templo reuersu
 ri forent. Tumq̄ in montē quendā p̄perauerūt/ a q̄
 eductis bis octo iuueculis & in lintribus suis p̄fatis
 vna secū assumptis mox x̄sus nos regressi sunt. Et
 post hēc ex iuueculis ipsis q̄ttuor in singulis nauū
 nostrarū posuerūt: quē faciēdi modū nos haud parū
 admirati tūc fuimus/ p̄ut v̄ra satis p̄pendere potest
 maiestas. Ceterūq̄ cū lintribus suis p̄missis int̄ nos
 nauesq̄ n̄ras cōmixti sunt/ & nobiscū sic pacifice lo
 cuti sūt/ vt illos amicos n̄ros fidelissimos esse repu
 taremus. Interea v̄o ecce q̄c̄ ex domibus eorū p̄me
 moratis gens nō modica p̄ mare natitans aduētare
 cōepit: quibus ita adueniētibus & nauibus n̄ris iam
 appropinq̄re incipientibus/ nec tñ p̄inde mali q̄c̄
 adhuc suspicaremur: rursū ad earūdē domorū eo
 rum fores/ vetulas nōnullas cōspeximus q̄ immanī
 ter vociferātes & coelū magnis clamoribus implen
 tes sibimet/ in magne anxietatis in indiciū p̄prios
 euellebāt capillos: q̄ res magnā mali suspicionem
 nobis tūc attulit. Tumq̄ subito factū est vt iuuecu
 le ille quas in n̄ris imposuerūt nauibus mox in ma
 re p̄silirent/ ac illi qui in lintribus erant sese a nobis
 elongantes mox contra nos arcus suos intenderēt:

NAVIGATIO

nosq; durissime sagittaret. Qui vero a domibus p
mare natantes adueniebant singuli latentes in vndis
lanceas ferebant/ex quibus eorū pditionē cognoui
mus. Et tū nō solū nosmet magnanimiter defende
re/ verū etiā illos grauiter offendere incepimus. Ita
vt plures eorū fascellos cū strage eorū nō parua pfre
gerimus/ & poenitus in ponto submerferimus: pro
pter qd' reliquis faselis suis cū damno eorū maximo
relictis/ p mare natantes omnes in terrā fugerunt in
ter emptis ex eis. xx. vel circiter/ vulneratis v̄o plu
ribus: & ex nostris v̄o quinq; dumtaxat leſis/ q om
nes ex dei gratia incolumitati restituti sunt. Comp
hendimus autē & tunc ex p̄tactis iuuenulis duas:
& viros tres/ ac dehinc domos eorū visitauimus &
in illas introiuimus/ verū in eis quicq; (nisi vetulas
duas & egrotantē virū vnicū) nō inuenimus/ q̄squi
dem eorū domos igni succendere nō voluimus: ob
id q cōscientiē scrupulū hoc ipsum esse formidaba
mus. Post hęc autē ad naues nr̄as cū p̄tactis capti
uis qnq; remeauimus/ & eosdē captiuos/ p̄terq; iu
uenculas ipsas in compedibus ferreis alligauimus:
Eedem v̄o iuēcule captiuorūq; virorū vnus sup
uenienti nocte a nobis subtilissime euaserūt: his ita
q; pactis/ sequēti die cōcordauimus/ vt relicto por
tu illo longius scd̄m collem pcederemus/ p̄cussisq;
lxxx. fere leucis gentē aliā quandam comperimus
lingua & cōuersatione penitus a priore diuersam.

PRIMA

Conuenimusq; vt classem inibi nostrā anchorāremus & deinde in terrā ipsam/cū nauiculis nr̄is accederemus. Vidimus autē tūc ad littus ī plaga gentiū turbā.iiij.M.psonarū vel circiter existere/ q cū nos appropriare persenserūt nequaquā nos p̄stolati sunt quinimo(cunctis q̄ habebāt relictis) oēs in siluas et nēmora diffugerunt. Tum ȳo in terrā p̄silientes/& viā vnā in siluas tendentē/ q̄tus est baliste iactus/p̄ ambulantes/mox tentoria plura inuenimus quē ibi dem ad piscandū gens illa tetenderat: & in illis copiosos ad de coquendas epulas suas ignes accendebat/ac p̄fecto bestias ac p̄les variarū specierū pisces iam assabat. Vidimus autē inibi certū assari animal quod erat(demptis alis quibus carebat) serpenti similimū tamq; brutū ac siluestre apparebat/ vt eius nō modicū miraremur feritatē. Nobis vero per eadem tentoria longius p̄gredientibus/ plurimos huiusmodi serpētes viuos inuenimus/qui ligatis pedibus ora quoq; finibus ligata/ne eadē aperire possent/habebāt/put de canibus aut feris alijs ne mordere queant effici solet. Aspectū tam ferū eadem p̄ se ferūt animalia vt nos illa venenosa putantes nulatenus auderemus cōtingere. Capreolis in magnitudine:brachio vero cū medio/in lōgitudine equalia sunt. Pedes longos materialesq; multum ac fortibus vngulis armatos/necnō & discholorē pellē diuersissimā habēt/nostrūq; ac faciē veri serpētis ge-

NAVIGATIO

stant/a quorū naribus vsq; ad extremā caudam festa quēdā per tergū sic protendit vt animalia illa veros serpentes esse iudicaremus/ & nihilominus eis gens p̄fata vescit. Panē suū gens eadem ex piscibus quos in mari piscant efficiunt. Primū em̄ pisciculos ipsos inferuenti aqua aliquantisper excoqnūt. Deinde vero contundunt & cōpistant/& in panes cōglutinant quos sup̄ prunas insup̄ torrent & tandē inde postea māducant/hosquidē panes pbantes q̄ bonos esse reperimus. Alia quoq; q̄ multa esculēta cibariaq; tam in fructibus q̄ in varijs radicibus retinent q̄ longū enumerare foret. Cum autē a siluis ad q̄s aufugerāt nō redirēt nihil de rebus eorū (vt amplius de nobis securi fierēt) auferre volumus: quin imo in eisdē eorū tentorijs p̄m̄ta de reculis nr̄is/ in locis q̄ p̄pendere possent/derelinquentes ad naues nr̄as sub noctē repediauimus. Sequēti ȳo die cū exoriri titan inciperet/infinitā in littore gentē existere percepimus/ad q̄s in terrā tūc accessimus. Et q̄uis se nostri timidos ostēderēt seipsos/ tñ inter nos permiscuerūt/& nobiscū praticare ac cōuersari cū securitate ceperūt/ amicos nr̄os se plurimū fore permulantes/insinuātesq; illic habitatiōes eorū nō esse verū q̄ piscandi gr̄a aduenerāt. Et idcirco rogantes/ vt ad eorū pagos cū eis accederemus: ipsi etem̄ nos tanq̄ amicos recipe vellēt/& hāc quidē de nobis cōceperāt amiciciā/captiuorū iliorū duorū (quos

PRIMA

tenebamus) occasione/ qui eorū inimici erant. Vifa autē eorū magna rogādi importunitate cōcordauimus. xxiij. ex nobis cū illis in bono apparatu cū stabili mente (si cogeret necessitas) oēs strēnue mori. Cum itaq; nobiscū p̄ tres extitissent dies & tres cū eis p̄ plagā terrāq; illā excessissemus leucas / ad pagū vnū/nouē dūtaxat domorū venimus: vbi cū tot tāq; barbaris cerimonijs ab eis suscepti fuimus/ vt scribere penna nō valeat: vtp̄ta cū choreis & cātiscis ac planctibus hilaritate & leticia mixtis/ necnon cū ferculis cibarijsq; multis. Et ibidem nocte illa requieuiamus/ vbi pprias vxores suas nobis cū omni pdigalitate obtulerunt/ q̄ quidē nos sic importune sollicitabant vt vix eisde resistere sufficeremus: post q̄ aut illic nocte vna cū media die pstitimus/ ingēs admirabilisq; populus absq; cūctatione stuporeq; ad nos inspiciēdos aduenit: quorū seniores nos q̄q; rogabāt/ vt secū ad alios eorū pagos (qui longius in terra erāt) cōmearemus qđ & quidē eis annuimus. Hic dictu facile nō est q̄ptos ipsi nobis impēderunt honores. Fuimus autē apud q̄multas eorū populationes/ p̄ integros nouē dies cū ipsis euntes/ ob qđ nobis nostri q̄ in nauibus remāserāt retulerūt socij se idcirco plerūq; in anxietate timoreq; nō minimo extitisse. Nobis autē bis nouē leucis aut circit̄ in eorū terra existentibus/ ad naues nr̄as repedare p̄posuimus. Et quidē nr̄o in regressu tam copiosa ex eis

NAVIGATIO

virorū ac mulierū multitudo accurrit/ qui nos vsq̃
ad mare p̃secuti sunt: vt hoc ipsum mirabile foret.
Cūq̃ n̄ri quēpiā ex itinere fatigatū iri cōtingeret:
ipsi nos subleuabant/ & in suis retiaculis in quibus
dormitant studiosissime subuehebāt. In transitu q̃
q̃ flumiū(quē apud eos plurima sunt & maxima)
sic nos cum suis artificijs secure trāsmittebāt: vt nul
la vsq̃ pericula p̃timeſceremus. Plurimi etiam eorū
nos comitabant rerū suarū onusti/quas nobis dede
rāt/illas in retiaculis illis quibus dormiūt vectantes
plumaria videlicet p̃ditia/necnō arcus mltos/sagit
tasq̃ multas/ac infinitos diuersorū colorū p̃sitacos.
Alij quoq̃ cōplures supellectilem suā totā ferentes
aīalia:etiā sua secū ducebāt. Et quiddā admirabilē
dicā:q̃ is fortunatū se foelicēq̃ putabat q̃ in trāſme
andis aquis nos ī collo dorſove suo trāſuectare po
terat. Quāprimū autē ad mare p̃tigimus & faſelos
nostros cōſcēdere voluimus/ in ipſo faſelorū n̄rorū
aſcensu:tāta ipſorū nos cōmitantiū/& nobiscū aſcē
dere cōcertantiū/ac naues n̄ras videre cōcupiſcen
tium preſſura fuit: vt noſtri idē faſeli pene p̃ ponde
re ſubmergerent. In ipſis aut n̄ris eiſdē faſelis recepi
mus ex eis nobiscū quotq̃t potuimus:ac eos ad na
ues noſtras vsq̃ p̃duximus. Tanti etiā illorū p̃ ma
re natantes/ & vna nos cōcomitātes aduenerūt: vt
tot aduētare moleſtiuſcule ferremus/ cū ſiqdē plu
res q̃ mille in n̄ras naues/ licet nudi & inermes in

PRIMA

troiuisſent/apparatum artificiūq; noſtrū/nec nō & nauīū ipſarū magnitudinē mirātes. Aſt tūc quiddā riſu dignū accidit. Nā cū machinarū/tormentorūq; bellicorū noſtrorū quēdā exonerare cōcuperemus: & ppter hoc(impoſito igne) machinę ipſę horridiſſime tonuiſſent/pars illorū maxima(audito huiuſce modi tonitruo)ſeſe in mare natitans p̄cipitauit: ve-
luti ſolite ſunt rane in ripa ſidentes: q̄ ſi fortāſſis tu-
multuoſum quicq; audiūt/ſeſe in p̄fundū luti latita-
turę imergūt/ quēadmodū & gēs illa tunc fecerunt illicq; eorū qui ad naues aufugerāt: ſic tūc p̄territi fue-
runt: vt nos facti noſtri noſmet rephēderemus. Ve-
rū illos mox ſecuros eſſe fecimus: nec amplius ſtupi-
dos eſſe p̄miſimus/ inſinuantes eis q̄ cū talibus ar-
mis hoſtes n̄ros perimeremus. Poſtq; autē illos illa
tota die in nauibus n̄ris feſtiue tractauimus/ ipſos a
nobis abituros eſſe monuimus: qm̄ ſequenti nocte
nos ab hīc abſcedere cupiebamus. Quo audito/ ipſi
cū ſūma amicicia beneuolētiaq; mox a nobis egreſ-
ſi ſunt. In hac gēte eorūq; terra q̄ multos eorū ritus
vidi cognoui; in quibus hic diutius imorari nō cu-
pio. Cum poſtea noſſe veſtra queat maietas q̄liter
in quauis nauigationū harū mearū magis admiran-
da annotatūq; digniora cōſcripſerim ac in libellum
vnū ſtilo geographico collegere quē libellū q̄ttuor
dietas intitulaui & in q̄ ſingula particularit̄ & minu-
tū notauī: ſed hactenus a me nō emiſi ob id q̄ illū

NAVIGATIO

adhuc reuifere collationareq; mihi necesse est. Terra illa gente multa populosa est ac multis diuersisq; animalibus & nostris paucissime similibus vndiq; densissima. Demptis leonibus/vrsis/ceruis/suibus/capreolisq;/ & dāmis/q̄ & quidē deformitatē quāda a nostris retinēt/eq̄uis/ac mulis/asinisq;/ & canibus/ac omni minuto pecore(vt sūt oues & similia) necnō & vaccinis armētis pēnitus carēt/ verūtamen alijs q̄ plurimis varioꝝ generū aīalibus(quę nō facile dixerim) habundantes sunt: sed tñ oīa siluestria sunt: quibus in suis agēdis minime vtunt. Quid plura? Hī tot tantisq; diuersoꝝ modorū ac colorū penarūq; alitibus fecūdi sunt: vt id sit visu enarratuq; mirabile: regio siquidē illa multū amena fructiferaq; est/ siluis ac nemoribus maximis plena/ q̄ oī tpe virēt/nec eorū vnq; folia fluunt. Fructus etiā innumerabiles & nostris omnino dissimiles habēt. Hęc cine tellus in torrida zona sita est directē sub parallelo qui cancri tropicum describit vn̄ polus orizontis eiusdē se. xxiij. gradibus eleuat in fine climatis secundi. Nobis autē inibi existentibus nos cōtēplatū populus multus aduenit/ effigiem albedinemq; nostram mirantes: quibus vnde veniremus sciscitanti bus: e coelo inuiscende terre gratia nos descendisse respondimus/ quod & vtiq; ipsi credebāt: in hac tellure baptisteria fontesue sacros plures instituimus: in quibus eorum infiniti seipsos baptisari fecerunt

PRIMA

se eorū lingua charaibi/hoc est magnę sapientię viros vocantes. Et puincia ipsa Parias ab ipsis nūcupata est. Postea autē portū illū terrāq; derelinquentes ac scđm collē transnauigantes & terrā ipsam visu semp sequētes. Dccc.lxx.leucas a portu illo percurrimus: faciētes gyros circuitusq; interim multos & cum gentibus multis cōuersantes practicanteq; Vbi in plerisq; locis aurum (sed nō in grandi copia) emimus/cū nobis terras illas reperire & si in eis aurum foret: tunc sufficeret cognoscere. Et quia tunc xij. iā mensibus in nauigatione nostra pstiteramur & naualia nostra/apparatusq; nostri/toti pene cōsumpti erāt hoīesq; labore pfracti. Communē inter nos de restaurādis nauiculis nostris (quę aquā vndiq; recipiebāt) & repetunda hyspania/inuiimus concordia/in quā dum pisteremus vnanimitate/ ppe portum vnū eramus totius orbis optimū: in quē cū nauibus nostris introeuntes/gentē ibidē infinitā inuenimus/quę nos cum magna suscepit amicicia: in terra autē illa nauiculā vnā cū reliquis nauiculis nostris ac dolijs/nouā fabricauimus: ipsasq; machinas nostras ac tormēta bellica/quę in aquis vndiq; pene peribāt: in terrā suscepimus/nostrasq; naues ab eis exonerauimus:& post hęc in terrā traximus:& refecimus correximuscq; & penitus repauimus. In q̄ re eiusdē telluris incole: nō paruū nobis adiuuamē exhibuere: quinimmo nobis de suis victualibus ex

NAVIGATIO

affectu largiti sponte sua fuere/ propter quod inibi
perpauca de nostris cōsumpsimus: quāquidē rē in-
genti p beneplacito duximus: cum satis tenuia tūc
teneremus: cum quibus hyspaniā nostrā nō (nisi in-
digentes) repetere potuissemus. In portu autem illo
xxxvij. diebus pstitimus: frequētius ad populatio-
nes eorū cum eis euntes: vbi singuli nobis nō parū
exhibebant honorē. Nobis autē portū eundē exire
& nauigationē nostrā reflectere concupiscentibus
conquesti sunt illi gentē quandā valde ferocē & eis
infestā existere: qui cēto anni tempore p viā maris
in ipsam eorū terrā p insidias ingressi/ nunc pdito-
rie/ nunc p vim cōmultos eorum interimerent/ mā-
ducarentq; deinde. Alios yō in suā terrā suasq; do-
mos captiuatos ducerēt/ cōtra quos ipsi se vix defē-
dere possent/ nobis insinuantes gentē illā quādā in
habitare insulā q in mari leucis centū aut circit' erat:
Quā rem ipsi nobis cū tāto affectu ac querimonia
cōmemorauerūt: vt eis ex condolentia magna cre-
deremus/ pmitteremusq; vt de tantis eos vindica-
remus iniurijs/ ppter qd' illi letantes nō parū effecti
se se nobiscū vētuos spōte sua ppria obtulerūt: qd'
plures ob causas acceptare recusauimus/ demptis
septē/ quos data cōditione recepimus: vt soli in suis
lintribus in ppria remearēt/ qm̄ reducendorū eorū
curā suscipe nequaq; intendebamus/ cui conditioni
ipsi cōgratāter acquieuerunt. Et ita illos amicos no-

PRIMA

stros plurimū effectos derelinquētes / ab eis absceſ-
 ſimus. Restauratis autē reparatiſq; nauticalibus nris /
 ſeptē p̄ gyrū maris (veto inter grēcū: & leuantē nos
 ducēte) nauigauimus dies. Poſt q̄s plurimis obuia-
 uimus inſulis quarū quidē alię habitę / alię v̄o discre-
 tę erāt. Harū igit vni tandē appropinquātes & na-
 ues noſtras inibi ſiſtere faciētes / vidimus ibidem q̄
 maximū gentis aceruū: qui inſulā illam Ity nūcupa-
 rēt / quibus p̄ſpectis / & nauiculis phaselisq; nris vi-
 ris validis / & machinis tribus / ſtipatis / terrę eidē vi-
 cinus appropinquantes. iij. C. viros cū mulieribus
 q̄m̄ltis iuxta littus eſſe cōſpeximus: q̄ (vt de priori-
 bus habitū eſt) oēs nudi meātes / corpe ſtrēnuo erāt
 necnō bellicoſi plurimū / validiq; apparebāt / cū ſiq;
 dem oēs armis ſuis / arcubus videlicet & ſagittis / lā-
 ceisq; armati eſſent / quorū quoq; cōplures parmas
 etiā / quadrataue ſcuta gerebāt / quibus ſic oportu-
 ne ſeſe p̄muniebāt / vt eos in iaculandis ſagittis ſuis
 in aliquo nō impedirent. Cūq; in phaselis nris terrę
 ipſi q̄tus eſt ſagittę volatus appropiaſſemus / oēs
 citius in mare p̄ſilierunt / & infinitis emiſſis ſagittis
 ſeſe cōtra nos ſtrēnue (ne in terrā deſcendere poſſe-
 mus) defendere occeperūt. Omnes vero p̄ corpus
 diuerſis coloribus depicti: & varijs volucrū pennis
 ornatī erant / q̄s hī qui nobiſcū venerāt aſpicientes
 illos ad preliandū paratos eſſe / q̄tienscūq; ſic picti:
 aut auium plumis ornatī ſunt: nobis inſinuauerunt.

NAVIGATIO

Intantū aut introitū terrę nobis impedierūt vt saxi
uomas machinas n̄ras in eos coacti fuerimus emit-
tere/quarū auditu tumultu/impetuq̃ viso/necnon
ex eis plerisq̃ in terram mortuis decidisse p̄spectis
oēs in terrā sese receperunt. Tumq̃ facto inter nos
cōsilio.xliij.de nobis ī terrā post eos cōcordauimus
exilire/& aduersus eos magno aīo pugnare/qđ &
quidē fecimus.Nā tū aduersum illos in terrā cū ar-
mis n̄ris p̄siluimus/cōtraq̃ illi sic sese nobis oppo-
suerūt/ vt duabus ferme horis cōtinuū inuicē gesserī-
mus bellū/p̄ter id qđ de eis magnā faceremus victo-
riā/dēptis eorū p̄paucis/q̃s balistarū colubrinariūq̃
nostri/suis interemerūt telis: qđ idcirco ita effectū
est/quia seip̄sos a nobis ac lāceis ensibusq̃ n̄ris/sub-
tiliter subtrahebāt. Verūtñ tāta demū in eos incur-
rimus violentia/vt illos cum gladijs mucronibusq̃
n̄ris cominus attigeremus. Quosqđ cū p̄sensissent
oēs in fugā p̄ siluas & nemora cōuersi sūt/ac nos cā-
pi victores(interfectis ex eis vulneratisq̃ plurimis)
deferuerūt.Hos aut p̄ die illa lōgiore fuga nequaq̃
inseq̃ voluimus/ob id qđ fatigati nimīū tūc essemus
qn̄ potius ad naues n̄ras cū tāta septē illorū qui no-
biscū venerāt remeauimus lētia: vt tm̄ in se gaudi-
um vix ipsi suscipere possēt. Seq̄nti autē aduētate die
vidimus p̄ insulā ipsam: copiosam gentium appro-
pinquare cateruam/cornibus instrumentisq̃ alijs
(quibus in bellis vtuntur)buccinantem/qui & quo

PRIMA

que depicti omnes ac varijs volucrum plumis ornat
erant. Ita ut intueri mirabile foret/ quibus preceptis ex
inito rursus inter nos deliberauimus consilio: ut si
gens hec nobis inimicicias pararet/ nosmet omnes
in unum congregaremus/ videremusque mutuo semper
ac interim satageremus ut amicos nobis illos effice
remus/ quibus amicitiam nostram non recipientibus: illos
quasi hostes tractaremus/ ac quotquot ex eis comprehen
dere valeremus/ seruos nostros ac mancipia perpetua fa
ceremus/ & tunc armatiores ut potuimus/ circa pla
gam ipsam in gyrum nos collegimus. Illi vero (ut puto
per machinarum nostrarum stupore) nos in terram tunc mi
nime prohibuerunt exilire. Exiuius igitur in eos in ter
ram quadrifariam diuisi. lxxvj. viri singuli decurionem suum
sequentes/ & cum eis longum manuale gessimus bellum
Verumtamen post diuturnam pugnam/ plurimumque certa
me/ necnon interemptos ex eis multos/ omnes in fugam
coegimus: & ad usque populationem eorum unam
persecuti fuimus: ubi comprehensis ex eis. xxv. captiuis
eandem eorum populationem igni combussimus/ & insu
per ad naues nostras cum ipsis. xxv. captiuis repedaui
mus/ interfectis ex eadem gente/ vulneratisque pluri
mis/ ex nostris autem interempto dumtaxat uno: sed vulne
ratis. xxij. qui omnes ex dei adiutorio sanitatem recupe
rauerunt. Ceterum autem recursum in patriam per nos delibe
rato ordinatoque viri septem illi/ qui nobiscum illuc ve
nerant: quorum quinque in premissis bello vulnerati ex

NAVIGATIO

riterāt phaselo vno in insula illa arrepto / cū captiuis
septē(quos illis tribuimus) tres videlicet viros / &
quattuor mulieres in terrā suā cum gaudio magno /
magna viriū nostrarum admiratione regressi sunt.
Nosq; hyspaniē viā sequentes / Caliciū tandē repe-
tiuimus portū: cū. CC. xxij. captiuatis personis. xv.
Octobris die. Anno dñi. M. cccc. xcix. Vbi lētissi-
me suscepti fuimus / ac vbi eosdē captiuos nros ven-
didimus: Et hęc sunt quę in hac nauigatione nostra
priore / notatu digniora conspeximus.

De secundarię nauigationis cursu.

Vantum ad secundarię nauigatiōis cursum
q & ea quę in illa memoratu digna conspexi /
dicet in sequētibus. Eandē igit inchoantes
nauigationē Calicium exiimus portum Anno dñi
M. cccc. lxxxix. xi. Maij die. Quo exitu factu nos
cursum nostrū Campiuiridis ad insulas arripientes
necnō ad insularū magnę Canarię visum transabeū-
tes in tantū nauigauimus vt insule cuidā q ignis in-
sula dicit applicaremus / vbi facta nobis de lignis &
aqua puiſione / & nauigatiōe nra rursū p Lebec-
cium ventū incepta. Post enauigatos. xix. dies / ter-
rā quandā nouā tandē tenuimus / quā quidē firmā
existere censuimus cōtra illam de qua facta in supe-
rioribus mētio est / & q quidē terra in zona torrida

SECVNDA

extra lineā equinoctialem ad partē austri sita est: supra quā meridionalis polus se. v. exaltat gradibus/ extra qđcuncq; clima/ distatq; eadē terra a p̄noīatis insulis (vt p̄ Lebecciū ventū cōstabat) leucis. ccccc. In q̄ terra dies cū noctibus eq̄les. xxvñ. lunij cū sol in cancri tropico est/ existere reperimus. Eandē terrā in aquis oīno submersam/ necnō magnis fluminibus pfusam esse inuenimus/ q̄ & quidē semet plurimū viridē: & p̄ceras altissimasq; arbores habētem mōstrabat: vñ neminē in illa esse tūc p̄cepimus. Tū vero cōstitimus/ & classem nostrā anchorauimus: solutis nōnullis phaselis/ cū qbus in terrā ipsam accedere tentauimus. Porro nos aditū in illā querētes & circū eā sepius gyrātes: ip̄am vt p̄tractū est/ sic fluminū vndis vbiq; pfusam iuenimus: vt nusq; locus esset/ q̄ maximis aquis nō immadesceret. Vidimus tñ interim p̄ flumina ipsa/ signa c̄p̄ multa/ quēadmodū ipsa eadē tellus inhabitata esset/ & icolis multis fecūda. At qm̄ eadē signa cōsideraturi: ī ip̄am descēdere nequiebamus: ad naues n̄ras reuertī concordauimus: qđ & qdē fecimus. Quibus ab hīc exanchoratis: postea inter Leuantē & Seroccū ventū: collateralit̄ scđm terrā (sic spirāte vēto) nauigauimus/ p̄tentātes sepius interim/ p̄sibus c̄p̄. xl. durātibus leucis/ si in ipsam penetrare insulā valeremus. Qui labor oīs inanis extitit. Cum siqdē illo in latere maris fluxū q̄ a Serocco ad magistralē abibat sic violentū

NAVIGATIO

cōperimus: vt idē mare se nauigabile nō pberet: q̄
bus cognitis incōueniētibus / consilio facto cōueni
mus: vt nauigiū nrm p mare ad magistralē reflecte
remus. Tūq̄ scdm terrā ipsam intm nauigauimus:
vt tādē portui vni applicaremus: q̄ bellissimā insulā
bellissimūq̄ sinū quēdā in eius īgressu tenebat / sup
quē nobis nauigātibus vt ī illū introire possemus: ī
mēsam in insula ipsa gentiū turbā a mari q̄ttuor leu
cis aut circit̄ distatē vidimus. Cuius rei grā lctati nō
parū extitimus. Igit̄ paratis nauiculis nris: vt ī eādē
insulā vaderemus: lntre quādā in q̄ psone cōplures
erāt: ex alto mari venire vidimus: ppter qd̄ tūc cō
uenimus vt eis iuasīs ipsos cōprēderemus. Et tūc
illos nauigare & in gyrū (ne euadere possent) circū
dare occepimus / qbus sua quoq̄ vice nitētibus / vi
dimus illos (aura tēporata manēte) remis suis oibus
sursū erectis / q̄si firmos ac resistētes se significare
velle: quā rē sic idcirco illos efficere putauimus / vt
inde nos in admirationē cōuerterēt. Cū v̄o sibi nos
cominus appropinq̄re cognouissent: remis suis in
aquā cōuersis: terrā v̄sus remigare īceperūt. At tunc
nobiscū carbasū vnā. xlv. doliorū volatū celerrimā
educebamus: q̄ tūc tali nauigio delata ē: vt sbito v̄
tū sup eos obtineret. Cūq̄ irruēdi ī illos aduenisset
cōmoditas: ipsi sese appatūq̄ suū ī phaselo suo ordi
nate spargētes / se q̄q̄ ad nauigādū accinxerūt. Itaq̄
cū eos pterissemus tunc fugere conati sunt. At nos

d n̄

SECVNDA

nōn! Ilis tunc expeditis phaselis / validis viris stipatis: illos tunc cōprehēdere putātes mox in eos incurrimus / cōtra q̄s bis geminis vere horis / nobis nitētibz / nisi carbasus n̄ra q̄ cursu eos p̄terierat rursum sup̄ eos reuersa fuisset / illos penitus amittebamus. Cum v̄o ipsi se eisdē nostris phaselis carbasoq̄ vn̄dicq̄ cōstrictos esse p̄spicerēt: oēs q̄ circit. xx. erant: & a terra duabus fere leucis distabāt / in mari saltu p̄silierunt. Quos nos cū phaselis nostris tota p̄sequentes die / nullos ex eis (nisi tantūmodo duos) p̄hendere potuimus: alijs oībus in terrā saluis abeuntibus. In lintre autē eorū quā deseruerant / bis gemini iuuenes extabant / nō de eorū gente geniti: sed quos in tellure aliena rapuerāt / quorū singulis ex recenti vulnere virilia absciderāt / q̄ res admirationē nō par uam nobis attulit. Hos autē cum in n̄ras suscepissemus nauiculas / nutibus nobis insinuarūt: quēadmodū illi eos / ab ipsis manducādos abducerūt / indicātes interim / qd̄ gens hęc tā effera & crudelis / humanū carnū comestrix Cambali nūcuparet. Postea autē nos ipsam eorū linternē nobiscū trahētes / & cum nauiculis nostris / cursū terrā eorū versū arripientes / parūper interim constitimus: & naues n̄ras media tantū leuca a plaga illa distantes anchorauimus quā in populū plurimū ob errare vidissemus: in illā cum ipsis nauiculis n̄ris subito p̄perauimus / ductis nobiscū duobus illis / quos in lintre a nobis inuasa

NAVIGATIO

cōprehenderamus. Quā primū autē terrā ipsam pe-
de cōtigimus/omnes trepidi & seipsos abdituri in
vicinas nemorom latebras diffugerunt. Tum vero
vno ex illis q̄s pr̄hēderamus/abire p̄missio/& plu-
rimis illi amicicię signis/ necnon nolis/cymbalis/ ac
speculis plerisq; datis/diximus ei ne p̄pter nos cete-
ri qui aufugerāt expauescerēt/ qm̄ eorū amicos esse
plurimū cupiebamus/qui abiens iussa nostra solert̄
impleuit/gente illa tota.cccc.videlicet fere viris/cū
feminis multis a siluis secū ad nos eductis. Qui iner-
mes ad nos vbi cū nauiculis nostris eramus omnes
venerūt/& cū quibus tuuc amiciciā bonā firmaui-
mus.restituto quoq; eis alio quem captiuū teneba-
mus/& pariter eorū lintrem quā inuasēramus p̄ na-
uiū nostrarū socios/apud quos erat/ eis restitui mā-
dauimus. Porro hęc eorū linter/quę ex solo arboris
trunco cauata:& multū subtiliter effecta fuerat/lō-
ga.xxvi.passibus & lata duobus brachijs erat. Hāc
cū a nobis recuperassent & tuto in loco fluminis re-
posuissent omnes a nobis repente fugerūt/nec no-
biscū amplius cōuersari voluerūt. Quo tam barba-
ro facto comperto/illos malę fidei malęq; conditio-
nis existere cognouimus. Apud eos aurū dūtaxat
pauculum:quod ex auribus gestabant vidimus. Ita
q; plaga illa relicta & secundū eam nauigatis.lxxx.
circiter leucis stationē quādam nauiculis tutam res
perimus: in quā introeuntes/ tātas inibi cōperimus

SECVNDA

gentes: vt id mirabile foret. Cum quibus facta amicitia iniuimus: deinde cum eis ad plures eorū pagos vbi multum secure/multūq; honeste ab eis suscepti fuimus/ & ab eis interim. cccc. vniones vnica nola emimus: cum auro modico quod eis ex gratia cōtulimus. In hac terra vinū ex fructibus sementibusq; expressum: vt ciceram ceruisiamve albam & rubentē bibunt: melius autē ex myrre pomis valde bonis confectum erat/ ex quibus cum multis q̄ bonis alijs fructibus gustui sapidis: & corpori salubribus habundanter comedimus / propterea q̄ tempestiue illuc adueneramus. Hęc eadem insula eorum rebus suppellectilive q̄ multum habundans est/ gensq; ipsa bone conuersationis/ & maioris pacificentis est/ q̄ vsq; alibi reperimus aliā. In hoc portu. xvij. diebus cum ingenti placito perstitimus/ venientibus quotidie ad nos populis multis/ nos effigiemq; nostram & albedinem necnon vestimēta armaq; nostra/ & nauium nostrarum magnitudinē admirantibus. Hī etiam nobis gentem quandam eis infestam/ occidentem versus existere retulerunt/ que gens infinitā habebant vnionum quantitātē/ quot q̄ quos ipsi habebant vniones eisdem inimicis suis in belligerationibus aduersus eos habitis abstulerant: nos quoq; & quēadmodū illos piscarent/ & quēadmodū nascerent edocentes/ quorū dicta vera pfecto esse cognouimus: put & maiestas vestra posthęc amplius

NAVIGATIO

intelligere poterit. Relicto autē portu illo: & scdm
plagā eandē in quā cōtinue gentes affluere pspicie
bamus/cursu nostro pducto/portū quendā aliū re
ficiende vnius nauiculę nostrę grā subiuiimus/in q̄
gentē multā esse cōperimus/cū quibus nec vi/nec
amicicia cōuersationē obtinere valuimus/illis si qñ
q̄ in terrā cū nauiculis nr̄is descēderemus/se cōtra
nos aspere defendētibus/& si qñq̄ nō sustinere nō
valerēt in siluas aufugientibus:& nos nequaq̄ ex
pectātibus:quorū tantā barbariē nos cognoscentes
ab eis exhinc discessimus. Tuncq̄ inter nauigandū
insulā quandā in mari leucis a terra.xv. distātē vidi
mus quā si in ea populus quispiā esset inuisere con
cordanimus.In illā igit accelerātes quandā inibi in
uenimus gentē/quę oīm bestialissima simplicissima
q̄/omniū quoq̄ gratiosissima benignissimaq̄ erat
cuiusquidē gentis ritus & mores eiusmodi sunt.

De eiusdem gentis ritu & moribus.

In vultu ac gestu corporis brutales admo
h dum extant/singuliq̄ maxillas herba qua
viridi introrsum repletas habebāt/quā pe
cudum instar vsq̄ ruminabāt/ita vt vix quicq̄ elo
qui possent/quorū q̄q̄ singuli ex collo pusillas sicca
tasq̄ cucurbitas duas/alterā herba ipsa quam i ore
tenebant/alterā vero farina quadam albida/gipso
d iij

SECVNDA

minuto simili plenā/ gerebant/ habito bacillo quo
dam/quē in ore suo madefactū mastiatumq; sepius
us/in cucurbitam farrina repletā mittebant:& dein
de cum eo de eadem farrina extrahebant:quam sibi
post hęc in ore vtrimq; ponebant herbā ipsam quā
in ore gestabant eadē farrina respergitando/& hoc
frequentissime paulatimq; efficiebant:quam rē nos
admirati/illius causam secretūq;/ aut cur ita facerēt
satis nequiuius cōprehēdere. Heccine gens(vt ex
perimēto didicimus)ad nos adeo familiariter adue
nit/ ac si nobiscū sepius antea negociati fuissent &
longēquam amiciciā habuissent. Nobis autē per pla
gam ipsam cum eis ambulantibus colloquētibusq;
& interim recentē aquam bibere desiderātibus/ipsi
per signa/se talibus aquis penitus carere insinuan
tes/vltro de herba farinaq; quam in ore gestabant
offerebant/ propter quod regionem eandem aquis
deficientem/ q; q; vt sitim subleuarent suam herbā
farinam talem in ore gestarent intelleximus. Vnde
factum est: vt nobis ita meantibus/ & circum pla
gam eandem vna die cum media illos concomitan
tibus/viuidam aquam nusq; inuenerimus/ cogno
uerimusq; q; ea quam bibebāt aqua ex rore/ noctu
super certis folijs:auriculis asini similibus decidente
collecta erat. Quęquidē folia eiusmodi rore:no ctur
no tempore se implebant/ex quo rore qui optimus
est/idem populus bibebat:sed tamen talibus folijs

NAVIGATIO

plera eorūq; loca deficiebant. Heccine gens victus
alibus quę in terra solida sunt/penitus carent/quin
immo ex piscibus q̄s in mari piscantur viuūt. Etem
apud eos (qui magni piscatores existunt) piscium
ingens habūdat copia/ex quibus ipsi plurimos tur
tures ac q̄ bonos pisces alios plures vltro nobis ob
tulerūt. Eorum vxores herba quam in ore viri ipsi
gerebant/ nusq; vtebantur. Verum singulę cucure
bitam vnam aqua impletam/ex qua biberent habe
bant. Nullos domorū pagos/nullave tuguria gens
hec habent/pręterq; folia grandia quędam/sub qui
bus a solis feruore: sed non ab ymbribus se prote
gunt/propter quod autumabile est/q; parum in ter
ra illa pluitet. Cum autē ad piscandum mare adie
rint/folium vnū adeo grande secum quisq; piscatu
rus effert/vt in illo in terram defixo/& ad solis mea
tum versato/ sub illius vmbra aduersus estū totum
se abscondat. Haccine in insula/ q̄ multa variorū ge
nerum animalia sunt/quę omnia aquam lutulētam
bibunt. Vidētes autē q; in ea cōmodi nihil nascisce
remur/nos relicta illa/aliā quandā insulā tenuimus:
in quam nos ingredientiē/& recentem vnde bibe
remus aquā inuestigantes/putantes interim ipsam
eandem terram a nullis esse habitatā/ propterea q;
in ea neminē inter adueuiendum p̄spexeramus/dū
per arenā deambularem/ vestigia pedum q̄ma
gna nonnulla vidimus/ ex quibus censuimus q; si

SECUNDA

eisdē pedibus reliqua membra respondebant/ homines in eadem terra grandissimi habitabant. Nobis autē ita p̄ arenam deambulantibus/ viam vnam in terrā ducentē comperimus/ secundum quam. ix. de nobis euntes/ insulam ipsam inuisere parauimus ob id q̄ non cōspaciosam illam/ nec cōmultas in ea habitare gentes existimauius. Pererrata igitur secundum eandem viā: vna fere leuca/ quinq̄ in conualle quadam(quę populate apparebant) vidimus casas/ in quas introeuntes quinq̄ in illis reperimus mulieres/ vetulas videlicet duas & iuuenulas tres que quidem omnes sic statura p̄ceres erāt/ vt inde valde miraremur. Hę autē protinus vt nos intuite sunt/ adeo stupefactę p̄manserūt: vt aufugiendi animo penitus deficerēt. Tumq̄ vetulę ipsę lingua eorū nobiscū blandiuscule loquētes/ & sese omnes in casam vnam recipiētes/ p̄ multa nobis de suis victualibus obtulerūt. Eedē v̄o omnes/ longissimo viro statura grandiores erant/ & quidē & que grādes/ vt Franciscus de Albicio/ sed meliore q̄ nos sumus p̄ portioē compactę. Quibus ita compertis/ posthęc vna conuenimus: vt iuueuculis ipsis p̄ vim arreptis eas in Castiliā quasi rem admirandā abduceremus/ in qua deliberatione nobis existētibus/ ecce. xxxvi. vel circiter viri: mltō q̄ fēmine ipse altiores: & adeo egregię cōpositi: vt illos inspicere delectabile foret casam ipsam introire occeperūt/ p̄pter quos tanta

NAVIGATIO

tūc affecti fuimus animi turbatione: vt satius apud nauiculas n̄ras q̄ cū tali gente esse duxissemus. Hī etem ingentes arcus & sagittas necnō & fudes p̄tī casue magnas instar clauarū ferebāt/ qui ingressi loquebantur quoq; inter se mutuo: ac si nos comprehendere vellēt. Quo tali periculo percepto/ diuersa etiā int̄ nos tūc fecimus cōsilia. Vnis vt illos in ipsa eadē casa inuaderemus: alijs v̄o nequaq; sed foris potius & ī platea: & alijs vt nusq; aduersus eos pugnam quereremus/ donec qd agere vellēt intelligeremus asseuerantibus. Inter q̄ consilia/ casam illā simulate exiuius: & ad naues n̄ras remeare occepimus: ipsiq; (q̄tus est lapidis iactus) mutuo sp̄ loquētes nos insecuti sunt/ haud minore q̄ nos (vt autumo) repediātes formidine/ cū nobis manētibus ipsi quoq; eminus manerent/ & nisi nobis ambulanti- bus nō ambularēt. Cum v̄o ad naues nostras pertigissemus: & in illas ex ordine itroiremus/ mox oēs in mare profilierunt/ & q̄ multas post nos sagittas suas iaculati sunt: sed tūc eos p̄paucū metuebamus. Nā tū machinarū n̄rarū duas ī eos (potius vt terrent q̄ vt interirēt) emisimus: quarūquidē tumultu p̄cepto: oēs cōfestim ī mōtē vnū p̄pīquū fuga abierūt: & ita ab eis erepti fuimus discessimusq; p̄t. Hī oēs nudi (vt de porib; hītū est) eunt. App̄tauimus q; insulā illā gigātū (ob p̄ceritatē eorū) insulā. Nob̄ aut vltius & a terra paulo distātius trāsremigātibus

SECUNDA

sepius interdum cum eis pugnasse nobis accidit: ob id quod quicquid a tellure sua sibi tolli nequaquam permittere vellent. Et utique quidem repetundę Castilię propositum iam nobis in mentem subierat/ ob id potissimum/ quod vno iam fere anno in mari perstiteramus nec nisi tenuem alimentorum necessariorumque aliorum munitionem retinebamus. Quę & quidem adhuc ex vehementibus (quos pertuleramus) solis caloribus iam contaminata inquinataque erant/ cum ab exitu nostro a Campiuiridis insulis usque tunc/ continue per torridam nauigauissemus zonam/ & transuersim per lineam æquinoctialem bis: ut præhabitu est. In qua quidem voluntate nobis perseuerantibus: nos a laboribus subleuare nostris sanctifico complacuit spiritui. Nempe receptum quempiam pro rursum novandis naualibus nostris/ nobis quęrentibus/ ad gentem quandam peruenimus/ quę nos cum maxima suscepit amicitia/ & quasquidem unionum perlarumve orientalium comperimus in numero maximo tenere/ propter quod. xlvij. diebus ibi perstitimus & .C. xix. unionum marchas/ precio (ut estimabamus). xl. non superante ducatos/ ab eis comparauimus. Nam nolas/ specularia/ cristalinosque nunullos/ necnon leuissima electri folia quędam/ eis tantum propterea tradidimus. Nempe quotquot quilibet eorum obtineret uniones/ eos pro sola nola donabat. Didicimus quoque interdum ab eis/ quomodo & ubi illos piscarentur

NAVIGATIO

qui & quidem ostreolas / in quibus nascuntur / nobis
plures largiti sunt. Et pariter nonnullas mercati fui-
mus: ubi in quibusdam. C. & .xxx. vniones in quibus-
dam vero non totidem reperiabant. Noueritque
maiestas vestra / quod nisi prematuri sint & a conchilijs
in quibus gignuntur per sese excidant / omnino per-
fecti non sunt. Quinimmo in breui) vt sepius ipse ex-
pertus sum (emarcescunt: & in nihil redacti sunt. Cum
vero maturi fuerint in ostrea ipsa inter carnes (pre-
ter id quod ipsis carnibus hereant) se separant / & huiusce
modi optimi sunt. Effluxis igitur. xlvij. diebus / nec non
gente illa / quam nobis plurimum amicam effeceramus
relicta / hinc ab eis excessimus ob plurimarum rerum
nostrarum indigentiam / venimusque ad Antiglie insu-
lam quam paucis nuper ab annis Cristophorus Co-
lumbus discooperuit / in qua reculas nostras ac nauas
lia reficiendo / mensibus duobus & diebus totidem per-
mansimus / plures interdum Christicolarum inibi con-
uersantium contumelias perpetiundo quas prolixus
ne nimium fiam hic omitto. Eandem vero insulam
xxij. Iulij deserentes / percursa vnus mensis cum me-
dio nauigatione Calicium tandem portum. viij. me-
sis Septembris subiuiimus / ubi cum honore profectu
que suscepti fuimus. Et sic per dei placitum finem no-
stra coepit secunda nauigatio.

De tertio facta nauigatione:

SECVNDA

E in Sibillia existente/ & a poenis atq; la-
 m boribus quos inter p̄memoratas pertule-
 ram nauigationes paulisper requiescente/
 desideranteq; posthęc in perlarum terram remeare
 fortuna fatigationū mearnū nequaq; adhuc satura
 serenissimo illi dño Manueli Portugalię regi misit
 in cor(nescio vt quid) vt destinato nuncio litteras
 regales suas ad me transmitteret quibus plurimum
 rogabat vt ad eum apud Lisbonā celerius me trans-
 ferrem: ipse etem mirabilia mihi plurima faceret. Su-
 per qua re nondum tunc deliberaui: quinimmo ei p̄
 eundēmet nuncium/ me minus bene dispositum &
 tunc male habere significauī. Verū si quandoq; res
 conualescerē & maiestati eius regię meū forsan cōs-
 placeret obsequium/omnia quęcunq; vellet ex ani-
 mo perficerē. Qui rex percipiēs q̄ me ad se tūc tra-
 ducere nequiret Iulianū Bartholomeū locundū qui
 tunc in Lisbona erat rursus ad me destinauit cum
 cōmissione vt oībus modis me ad eundē regē secū
 perduceret: ppter cuius Iuliani aduentū & preces
 coactus tūc sui ad regē ipsum meare/ quod(qui me
 nouerant omnes) malū esse iudicarunt. Et ita a Cas-
 stilia vbi honor mihi non modicus exhibitus extite-
 rat/ac rex ipse Castilie existimationē de me bonam
 cōceperat profectus sum:& qđ deterius fuit/hospi-
 te insalutato/ ac mox coram ipso rege domino Ma-
 nuele meipsum obtuli: qui rex de aduentu meo nō

NAVIGATIO

paruam visus est cōcepisse leticiam / plurimum me
interdum rogitans / v t vna cum tribus eius conser-
uantē nauibus / quę ad exeundum & ad nouarum
terrarum inquisitionem preparatę erant proficisci
vellem. Et ita (quia regum preces pręcepta sunt) ad
eius votum consensi.

Tempus profectiōis tertię

i Gitur ab hoc Lisbonę portu cū tribus cō-
seruantię nauibus die Maij decima. M:
cccc. & primo / abeuntes / cursum nostrū
versus magnę Canarię insulas arripuimus : secun-
dū quas & ad earum prospectum instanter enauis-
gantes idem nauigium nostrū collateraliter secun-
dum Affricam occidentē versus secuti fuimus. Vbi
pisciū quorundam (quos Parghi nuncupant) mul-
titudinem maximam in equore prędidimus / tribus
inibi diebus morā facientes. Exinde autem ad par-
tem illam Ethiopię / quę Besilicca dicitur deueni-
mus / quę quidem sub torrida zona posita est / &
super quā quattuordecim gradibus se Septentrio-
nalis erigit polus in climate primo vbi diebus vn-
decim nobis de lignis & aqua prouisionem paran-
tes restitimus / propter id qđ Austrum versus per
Athlanticum pelagus / nauigandi mihi inesset affe-
ctus. Itaq; portū Ethiopię illū post hęc relinquētes

SECVNDA

tunc per Lebeccium ventū in tātum nanigauimus
 vt. lx. & .vñ. infra dies insule cuidam applicuerimus
 quę insula. DCC. a portu eodem leucis ad Lebeccij
 partē distaret. In quibusquidē diebus / peius perpel
 si tempus fuimus q̃ vnq̃ in mari quisq̃ antea ptus
 lerit / ppter ventorū nimborūue impetus / qui q̃ plu
 rima nobis intulere grauamina ex eo q̃ nauigiū no
 strum lineę p̃sertim equinoctiali continue iunctū
 fuit. Inibi q̃ in mense Iunio hyems extat ac dies no
 ctibus equales sunt / atq̃ ipsę vmbre nostrę cōtinue
 versus meridiem erant. Tandem vero omnitonan
 ti placuit nouam vnam nobis ostendere plagā. xvñ
 scilicet Augusti / iuxta quā(leuca sepositi ab eadem
 cum media) restitimus / & postea assumptis cymbis
 nōnullis in ipsam visuri si inhabitata esset / profecti
 fuimus: quā & quidē incolas plurimos habitare res
 perimus qui bestijs prauiores erant / quemadmodū
 maiestas regia vestra posthęc intelliget. In hoc yō
 introitus nostri principio / gentem non percepimus
 aliquā / q̃uis oram ipsam per signa plurima(quę vi
 dimus) populo multo repletā esse intellexerimus.
 De qua quidē ora pro ipso serenissimo Castilię re
 ge possessoriū cepimus / inuenimusq̃ illam multū
 amenam / ac viridem esse & appatētię bonę. Est au
 tem extra lineā equinoctialem Austrum versus. v.
 gradibus / & ita eadem die ad naues nostras repeda
 uimus. Quia vero lignorum & aquę penuriam pa

NAVIGATIO

tiebamur/cōcordauimus iterum in terrā/ altera die
reuerti/vt nobis de necessarijs pvideremus: in qua
quidem nobis extantibus/ vidimus stātes in vnus
montis cacumine gentes/ quę deorsum descendere
non auderent/ erantq; nudi omnes/ necnon consi-
milis effigiei colorisq; / vt de superioribus habitū est:
Nobis autē satagentibus vt nobiscū conuersatū ac-
cederent/nō sic securos eos efficere valuimus vt de
nobis adhuc nō diffiderent. Quorū obstinatione p-
teruiaq; cognita/ ad naues sub noctē remeauimus
relictis in terra(videntibus illis) nolis speculisq; nō
nullis ac rebus alijs. Cumq; nos in mari eminus esse
prospicerēt/omnes de ipso mōte(ppter reculas q̄s
reliqueramus)descenderunt/plurima inter se admis-
rationis signa facientes. Nec tunc de aliquo nisi de
aqua nobis puidimus. Crastino autē effecto mane
vidimus e nauibus gentem eandem numero q̄ ante
tea maiore/passim per terram ignes fumosq; facien-
tē. Vnde nos existimantes/ q̄ nos per hoc ad se in-
uitarent/iuimus ad eos in terram/vbi tūc populum
plurimum aduenisse cōspeximus: qui tamē a nobis
longe seipso tenebant/signa facientes interim non
nulla:vt cum eis interiorius in insulā vaderemus. Pro-
pter quod factū est/ vt ex Christicolis nostris duo
protinus ad hoc parati/ periculo ad tales eundi se-
metipso exponerent: vt quales gentes ipsi forent:
aut si quas diuitias speciesue aromaticas vllas habe

TERTIA

rent/ipsi cognoscerent: quapropter in tantū nauū
 prætorem rogitauerunt/vt eis quod postulabāt an
 nueret. Tum vero illi ad hoc sese accingētes necnō
 pleraq; de rebus suis minutis/secū sumentes/ vt in
 de a gentibus eisdem/mercarent alias: abierūt a no
 bis/data conditione: vt ad nos post quinq; dies ad
 summū remeare solliciti essent:nos etenim illos tam
 diu expectaremus. Et ita tunc iter suū in terrā arri
 puerunt/atq; nos ad naues nostras regressum cepi
 mus vbi expectando eos diebus. viij. perstitimus:
 In quibus diebus gens per multa noua dietim fere
 ad plagam ipsam adueniebat/ sed nusq; nobiscum
 colloqui voluerūt. Septima igit aduentāte die nos
 in terram ipsam iterū tendentes/gentē illam mulie
 res suas omnes secū adduxisse reperimus. Quā vō
 primū illuc peruenimus/ mox ex eisdem vxoribus
 suis ad colloquendū nobiscū q̄plures miserunt/fē
 minis tamen eisdem/ non satis de nobis confidenti
 bus:quod quidem nos attendentes cōcordauimus
 vt iuuenem vnum e nobis (qui validis agiliscq; nimi
 um esset) ad eas quoq; transmitteremus/ & tunc vt
 minus femine eēde metuerent/in nauiculas nostras
 introiūimus. Quo egressio iuvene cum seipsum in
 ter illas immiscuisset/ac ille omnes circūstantes con
 tingerent palparentq; eum/ & propter eum nō pa
 rū admirarentur: ecce interea de monte semina vna
 vallum magnum manu gestās aduenit/quē postq;

NAVIGATIO

vbi iuuenis ipse erat appropiauit/ tali eum valli sul-
ictu a tergo percussit vt subito mortuus in terrā ex-
cideret:quem confestim mulieres alię corripiētes/il-
lum in montē a pedibus p̄traxerunt/ viriq; ipsi qui
in monte erāt/ad littus cū arcubus & sagittis adue-
niētes/ac sagittas suas in nos conijciētes/ tali gentē
nostrā affecerūt stupore(ob id q̄ nauiculę illę ī qui-
bus erat harenā nauigando radebāt/nec celerit̄ aus-
fugere tunc poterant)vt sumendorū armorum suos
rum memoriam nemo tunc haberet. Et ita q̄ plures
contra nos sagittas suas eiaculabantur. Tum vero
in eos/ quattuor machinarū nostrarum fulmina(li-
cet neminem attingentia) emisimus/quo audito to-
nitruo/omnes cursum in montē fugerunt/ vbi mu-
lieres ipse erāt/quę iuuenē nostrum quem trucidā-
uerant(nobis videntibus) in frustra secabāt/ necnō
frustra ipsa nobis ostentantes/ ad ingentem quem
succenderant ignem torrebant/ & deinde posthęc
manducabant. Viri quoq; ipsi signa nobis similiter
facientes/geminos Christicolas nostros alios/se pa-
riformiter peremisse manducasseq; insinuabāt: qui-
bus/ qui & vtiq; vera loquebantur/in hoc ipso cre-
didimus. Cuius nos impropert̄ vehemētius piguit
cum immanitatem quam in mortuum exercebant:
oculis intueremur ipsi proprijs. Quamobrem plus
res quam quadraginta de nobis in animo stabili-
ueramus / vt omnes pariter terram ipsam impetu

SECVNDA

petentes tam immane factum tamq̃ bestialem fero-
cia vindicatū vaderemus. Sed hoc ipsum nobis na-
uiprētor nō permisit/ & ita tam magnā ac tam gra-
uem iniuriā passi/cū maliuolo animo & grandi op-
probrio nostro (efficiēte hoc nauiprēptore nōro)
impunitis illis abscessimus. Postq̃ autē terrā illam
reliquimus/mox inter Leuantē & Seroccū vētum
(scđm quos se continet terra) nauigare occepimus:
plurimos ambitus/plurimosq̃ gyros/interdū sectā-
tes/ quibus durantibus/ gentes non vidimus/ quæ
nobiscum practicare aut ad nos appropinquare vo-
luerint. In tantū vero nauigauimus vt tellurem vnā
nouā (quę scđm Lebeccium se porrigeret) inueneri-
mus. In qua cum campū vnū circuiuissemus (cui san-
cti Vincentij campo nomen indidimus (secundum
Lebeccium ventum posthæc nauigare occepimus.
Distatq̃ idē sancti Vincentij campus a priore ter-
ra illa vbi Christicolę nři extiterunt interempti. cl.
leucis ad partē Leuātis. Qui & quidē campus. viij.
gradibus extra lineā æquinoctialem/ versus austrū
est. Cum igitur ita vagantes iremus/quadā die co-
piosam gentium multitudinem/nos nauiumq̃ no-
strarum vastitatē mirantiū/ in terra vna alia esse cō-
speximus/ apud quos tuto in loco mox restitimus:
& deinde in terrā ipsam ad eos ex nauiculis nostri-
s descendimus/quos quidem mitioris esse conditio-
nis q̃ priores reperimus. Nam & si in edomandis

NAVIGATIO

illis diu elaborauimus / amicos tamē nostros eos tā
dem effecimus: cum quibus negociando practican
doq; varie. v. māsimus diebus vbi cānas fistulas vi
rides plurimū grossas / & etiam nōnullas in arborū
cacuminibus siccās inuenimus. Cōcordauimus au
tem vt ex eadem gēte duos / qui nos eorum linguā
edocerent / inde traduceremus. Quamobrem tres
ex eis: vt in Portugalliam venirent / nos vltro comi
tati sunt. Et qm̄ me omnia psequi ac describere pi
get / dignetur vestra nosse maiestas: qd nos portum
illum linquentes / per Lebeccium ventum / & in vi
su terrę semper transcurrimus / plures continue faci
endo scalas pluresq; ambitus / ac interdum cū mul
tis populis loquendo: donec tandē versus austrum
extra Capricorni tropicū fuimus. Vbi sup horizon
ta illū meridionalis polus. xxxij. sese extollebat gra
dibus / atq; minorem iam perdideramus vrsam: ipsa
q; maior vrsa multū infima videbat / fere in fine Ho
rizontis se ostentans: & tūc per stellas alterius me
ridionalis poli nosmetipsos dirigebamur / quę mul
to plures / multoq; maiores ac lucidiores / q̄ nostri
poli stellę existūt / propter qd plurimarū illarū figu
ras confinxi / & p̄sertim earū quę prioris ac maio
ris magnitudinis erant / vna cū declinatione diame
trorū quas circa polum Austri efficiūt / & vna cum
denotatione earundem diametrorū & semidiame
trorū earū prout in meis quattuor dietis siue nauis

TERTIA

gationibus inspicere facile poterit. Hocce v̄o nauis
 gio nostro a campo sancti Augustini incepto. Dcc.
 percurrimus leucas videlicet v̄sus Ponentem. c. &
 versus Lebecciu. Dc. quasquidē dum pagraremus
 si quis quę vidimus enumerare vellet non totidem
 ei papireę cartę sufficerent. Nec quidem interdum
 magni cōmodi res inuenimus demptis infinitis ca-
 się arboribus: et pariter plurimis quę laminas certas
 producunt/ cum quibus & miranda alia per multa
 vidimus q̄ fastidiosa recensitu forent. Et in hac qui-
 dem peragratione. x. fere mēsis extitimus. In qua
 cognito q̄ mineralia nulla reperiēbamus/ conueni-
 mus vna vt abinde surgentes alio p̄ mare euagare-
 mur. Quo inito inter hos consilio/ mox edictū fuit
 ac in omnē cētum nostrū vulgatū vt quicquid in ta-
 li nauigatione pręcipiendum censerem/ id ipsum in-
 tegrē fieret. Propter quod cōfestim edixi manda-
 uicq; vbiq; vt de lignis & aqua p̄ sex mensibus mu-
 nitionē omnes sibi pararent (Nam per nauium ma-
 gistros nos cū nauibus nostris adhuc tantūdem na-
 uigare posse indicatum est) qua quidem (quā edixe-
 ram) facta prouisione/ nos oram illam linquētes &
 inde nauigationē nostrā per Seroccū ventū initian-
 tes Februarij. xij. videlicet/ cum sol equinoctio iam
 appropinquaret & ad hoc Septentrionis hemispe-
 rium nostrū vergeret in tantū peruagati fuimus: vt
 meridianū polū super horizonta illum. ljj. gradibus

NAVIGATIO

sublimatū inuenerimus. Ita vt nec minoris vr̄le nec maioris / stelle ammodo inspicī valerēt. Nam tunc a portu illo a quo per Serocum abieramus. cccc. leucis longe iam facti eramus. iij. videlicet Aprilis: Qua die tempestas ac pcella in mari tam vehemēs exorta est / vt vela nostra omnia colligere & cum solo nudoq; malo remigare compelleremur pflante vehementissime Lebeccio ac mari intumescēte & aere turbulentissimo extante. Propter quem turbinis violentissimū impetum nostrates omnes non modico affecti fuerunt stupore. Noctes quoq; tūc inibi q̄maxime erant. Etenim Aprilis. vij. sole circa arietis finem extāte ipsę eēdem noctes horarum xv. esse repertę sunt: hyemscq; etiam tunc inibi erat vt vestra satis perpendere potest maiestas. Nobis autem sub hac nauigantibus turbulentia: terrā vnā Aprilis. ij. vidimus / penes quam. xx. circiter leucas nauigantes appropiauimus. Verum illam omnimodo brutalem & extraneā esse comperimus / in qua quidem nec portum quempiam / nec gētes aliquas fore conspeximus: ob id (vt arbitror) q̄ tam asperum in ea frigus algeret vt tam acerbum vix quisq; perpeti posset. Porro in tanto periculo / in tantacq; tempestatis importunitate nosmet tum reperi mus / vt vix alteri alteros prę grandi turbine nos videremus. Quamobrem demum cum nauium prę tore pariter concordauimus vt connauitis nostris

SECVNDA

omnibus/terrā illam linquendi/secq̃ ab ea elongan-
di/ & in Portugalliam remeandi signa faceremus.
Quod consiliū sanum quidē & vtile fuit/ cū si inibi
nocte solū adhuc illa p̃stitissemus/disperditi omnes
eramus. Nempe cū hinc abiissemus tam grādis die
sequenti tempestas in mari excitata est/ vt penitus
obruī/perdite metueremus. Propter quod plurima
peregrinationū vota/ necnō alias q̃plures cerimo-
nias(prout nautis mos esse solet)tunc fecimus. Sub
quo tempestatis infortunio.v.nauigauimus diebus
demissis omnino velis. In quibusquidem.v. diebus
cc.&.l. in mari penetrauimus leucas/ lineę interdū
equinoctiali necnon mari & aurę temperationi sem-
per appropinquando/per quod nos a p̃missis eri-
pere periculis altissimo deo placuit. Eratq̃ huiusce-
modi nostra nauigatio ad transmontanū ventū &
grēcū/ob id q̃ ad Ethiopię latus pertingere cupie-
bamus:a quo p̃ maris Athlantici fauces eundo. M.
ccc.distabamus leucis. Ad illam autē p̃ summitonā-
tis gratiā Maij bis quina pertigimus die. Vbi in pla-
ga vna ad latus Austri(quę Serraliona dicitur).xv.
diebus nosiplos refrigerando fuimus. Et post hæc
cursum nostrum verius insulas/Lyazori dictas/ar-
ripuimus/quęquidem insulę a Serraliona ipsa.Dcc.
&.l.leucis distabant:ad quas sub Iulij finem perue-
nimus/ & pariter. xv. inibi nos reficiēdo p̃stitimus
diebus. Post quos inde exiuius/ & ad Lisbonę

NAVIGATIO

nostrę recursum nos accinximus: a qua ad occidentis partē. ccc. sepositi leucis eramus: & cuius tādē deinde portū. M. D. ij. cum prospera saluatione ex cunctipotentis nutu rursū subiuius / cū duabus dūtaxat nauibus: ob id q̄ tertiā in Serrationa (qm̄ amplius nauigare nō posset) igni cōbusseramus. In hac autē nostra tertio cursa nauigationē. xvi. circiter menses p̄mansimus. e quibus. xi. absq̄ transmontaneę stellę necnō & maioris vr̄ę minorisue aspectu nauigauimus / quo tempore nosmetipsos per aliam meridionalis poli stellā regebamus. Quę sup̄ius cōmemorata sunt / quę in eadē nostra tertio facta nauigatione / relatu magis digna conspexi.

De quartę nauigationis cursu.

r Eliquum autē est: vt quę in tertia nauigatione nostra p̄spexerim edisseram. Quia vero iam prę longa narratione fatisco / & quoq̄ hęc eadem nr̄a nauigatio ad speratū a nobis finē minime p̄ducta est / ob aduersitatem infortunumve quoddā quod in maris Athlantici nobis accidit sinu: idcirco breuior fiam. Igit̄ ex Lisbonę portu cum sex cōseruantē nauibus exiuius cū p̄posito insulam vnā versus horizontē positā inuisendi: quę Melcha dicit̄ & diuitiarum multarū famosa / necnō nauū oīm siue a Gangetico siue ab Indico mari vez

QVARTA

nientium receptus siue statio est/ quemadmodum Calicia receptus siue hospitale oīm nauigantiū est/ qui ab oriente in occidentē & econuerso vagantur prout de hoc ipso per Calicutiē viā fama est. Quæ quidem insula Melcha plus ad occidentē Calicutia vero ipsa plus ad meridiē respicit: quod idcirco cognouimus/ quia ipsa in aspectu. xxxiij. graduū poli antarctici sita est. Decima ergo Maij die. M.D. iij. nobis vnde supra egredientibus/ cursum nostrū ad insulas virides nuncupatas/ primo dixerimus. Vbi rerum necessariū munimina/ necnō & plura diuersorum modorū refrigeramina sumentes: & .xij. interdum inibi diebus cessantes: per ventum Seroccū post hęc euanigare occepimus: cū nauidominus noster tanq̃ presumptuosus capitosusq̃ præter necessitatem & omniū nostrum vnanimi- tatem(sed solū vt sese nostri & sex nauīū præpositū ostentaret) iussit vt in Serralionā Australem Ethiopię terram tenderemus. Ad quā nobis accelerātibus: & illam tandem in cōspectu habentibus/ tam immanis & acerbissima suborta tempestas est/ ac ventus contrarius/ & fortuna aduersa inualuit: vt in ipsam(quam nostris ipsi videbamus oculis) per quatrīdium applicare non valuerimus: quinimmo coacti fuerimus vt illa relicta ad priorem nauigationē nostram regredere- mur. Quāquidē nos per Suduesium(qui ventū est inter meridiem & Lebecciū) reassumentes. ccc. per

NAVIGATIO

illam artitudinem nauigauimus leucas. Vnde factū est vt nobis extra lineam æquinoctialem tribus pene gradibus iam tunc existentibus/terra quēdā(a. q. xij. distabamus leucis)apparuerit: quę apparitio nō parua nos affecit admiratione. Terra etenim illa/insula in medio mari multū alta & admirabilis erat/quę leucis duabus longior & vna dilatior non existerat: in qua quidem terra nunq̃ quisq̃ hominū aut fuerat aut habitauerat: & nihilominus nobis incoeliffima fuit. In illa em̃ p̃ stolidum consiliū suū & regimen/præfectus nauium noster nauē suā perdidit. Nempe illa a scopulo quodam elisa/ & inde p̃pter hoc in rimas diuisa/sancti Laurentij nocte(quę Augusti. x. est)in mari penitus submersa extitit/ nihil inde saluo manente/ demptis tantummodo nautis: Eratq̃ nauis eadem doliorum. ccc. in qua nostre totius turbę totalis potentia erat. Cum autē omnes circa illam satageremus: vt si forte ipsam a periculo subtrahere valeremus: dedit mihi in mandatis idem nauium præfectus: vt cū nauicula vna receptū quēpiam bonum vbi pupes nostras secure omnes recipere possemus apud insulam eandem inuentū pergerē/ nolens tamen ipse idem præfectus: vt nauem meā(quę nouē nautis meis stipata: & ī nauis periclitantis adiutorio intenta foret) mecum tunc traducerem: sed solum vt edixerat portū vnum inquisitū irem/ & in illo nauem meā ipsam mihi restitueret:

QVARTA

Qua iussione recepta/ego vt mandauerat(sumpta
mecū nautarū meorū medietate) in insulā ipsam(a q̄
iij. distabamus leucis) properās / pulcherrimū inibi
portū: vbi classem nostram oēm tute satis suscipere
possemus inueni. Quo cōperto. viij. ibidem diebus
eundē nauīū prēfectū cū reliqua turba expectando
p̄stiti. Qui cū nō aduenirēt / moleste nō parū p̄tuli
atq; qui mecū erāt sic obstupescēbāt vt nullo cōso-
lari modo vellent. Nobis autē in hac existētibus an-
gustia/ ipsa octaua die pupim vnā p̄ equor aduētā-
re cōspeximus / cui vt nos p̄cipere possent mox ob-
uiam iuimus cōfidentes sperantesq; vna qd' ad me-
liorē portū quēpiam nos secū ducerēt. Quibus dū
nos appropinquassemus / & vicissim nos resaluta-
semus: retulerūt illi nobis / eiusdē prēfecti nostri na-
uē in mari penitus (demptis nautis) perditā extitisse
quē nuncia (vt cōtēplari vestra pōt regia maiestas)
me nō parua affecerūt molestia / cum a Lisbona (ad
quā reuerti habebā). M. longe existēs leucis / in lon-
go remotoq; mari / me esse sentirem. Nihilominus
tamen fortunē nosmet subiicientes vltērius p̄cessi-
mus / reuersiq; in primis fuimus ad memoratā insu-
lā vbi nobis de lignis & aq̄ in cōseruātiq; meq; nauī
p̄uidimus. Erat ȳo eadē insula penitus inhospitata
inhabitataq; / multa aqua viuida & suaui in illa sca-
turiente / cū infinitis arboribus innumerisq; volucris
bus marinis & terrestribus: quē adeo simplices erāt

NAVIGATIO

vt sese manu comprehendi intrepide permetterent.
Propter quod tot tunc prendidimus vt nauiculam
vnā ex illis adimpleuerimus. In ea autē nulla alia in-
uenimus animalia/pterq̃ mures q̃maximos:& la-
certas bifurcam caudam habentes cum nōnullis ser-
pentibus quos etiā in ea vidimus. Igit̃ parata nobis
inibi p̃uisione sub vento inter meridiem & Lebec-
ciū ducente perreximus/ob id q̃ a rege mandatum
acceperamus:vt qualicūq̃ nō obstante periculo/p̃-
cedentis nauigationis viam insequeremur. Incepto
ergo huiuscemodi nauigio/portū tandē vnū inue-
nimus quē oīm sanctorū Abbaciam nūcupauimus:
ad quē (p̃speram annuente nobis aurā altissimo) in
fra.xvñ.pertigimus dies. Distatq̃ idē portus.ccc. a
p̃fata insula leucis/in quo quidē portu nec p̃fectum
nostrū/nec quemq̃ de turba alium reperimus/& si
tamē in illo mensibus duobus & diebus quattuor
expectauerimus/quibus effluxis: viso q̃ illuc nemo
veniret cōseruantia nostra tunc & ego concordau-
mus/vt scd̃m latus longius p̃grederemur. Percur-
sis itaq̃. cc. lx. leucis portui cuidā alij applicuimus
in quo castellū vnū erigere p̃posuimus/qd̃ & qui-
dē p̃fecto fecimus relictis in illo.xxñ. Christicolis
nobiscū existentibus/qui ex p̃fecti nostri pupe p̃-
dita collecti fuerant. Porro in eodē portu p̃fatum
construendo castellū & bresilico pupes ñras onus-
tas efficiēdo.v. perstitimus mensibus/ob id q̃ p̃e-

QVARTA

nautarū perpaucitate & plurimorū apparatusū ne-
cessitate/longius p̄gredi non valebamus. Quibus
superioribus ita peractis/concordauimus post hęc
in Portugalliā reuertī/quā rem per grēcū transmō-
tanūq; ventum necesse nobis erat efficere. Relictis
igitur in castello p̄gato Christicolis. xxiiij. & cum
illis. xij. machinis ac alijs pluribus armis/vna cū p̄-
uisione p̄ sex mensibus sufficiēte/ necnō pacata no-
biscū telluris illius gente(de qua hic minima fit mē-
tio) licet infinitos inibi tunc viderimus/ & cum illis
practicauerimus. Nam. xl. fere leucas cū. xxx. ex eis
in insulam ipsam penetrauimus. Vbi interdum plu-
rima p̄speximus. q̄ nūc subticescēs libello meo. iij.
nauigationum referuo. Estq; eadē terra extra lineā
equinoctialē ad partē Austri. xviij. gradibus & ex-
tra Lisbonę meridianū ad occidētis partem. xxxv.
p̄ut instrumenta nostra monstrabant/nos nauigas-
tionem nostrā per Nornordensium(qui inter grę-
cum transmontanūq; ventus est) cum animi p̄posi-
to ad hanc Lisbonę ciuitatē p̄ficiscēdi inician-
tes/tādem post multos labores multaq; pericula in hunc
eiusdē Lisbonę portū infra. lxxviij. dies. xxviij. Iunij
M.D. iij. cum dei laude introiuimus. Vbi honorifi-
ce multū & vltraq; sit credibile festiue suscepti fui-
mus: ob id q̄ ipsa tota ciuitas nos in mari disperdi-
tos esse existimabat/quēadmodū reliqui omnes de
turba nostra/ p̄ p̄fecti n̄ri nauīū stultā p̄sumptionē

NAVIGATIO

extiterant. Quo superbiā modo iustus omniū cen-
sor deus cōpensat. Et ita nunc apud Lisbonā ipsam
subsisto/ignorās qđ de me serenissimus ipse rex de
inceps efficere cogitet/ qui a tantis laboribus meis
iam exnunc requiescere plurimū peroptarem/hunc
nunciū maiestati vestre plurimū quoq; interdū cō-
mendans. Americus Vesputius in Lisbona.

Vrb: Deodate tuo clarescens nomine praelul
Qua Vogelū montis sunt iuga preflit opus

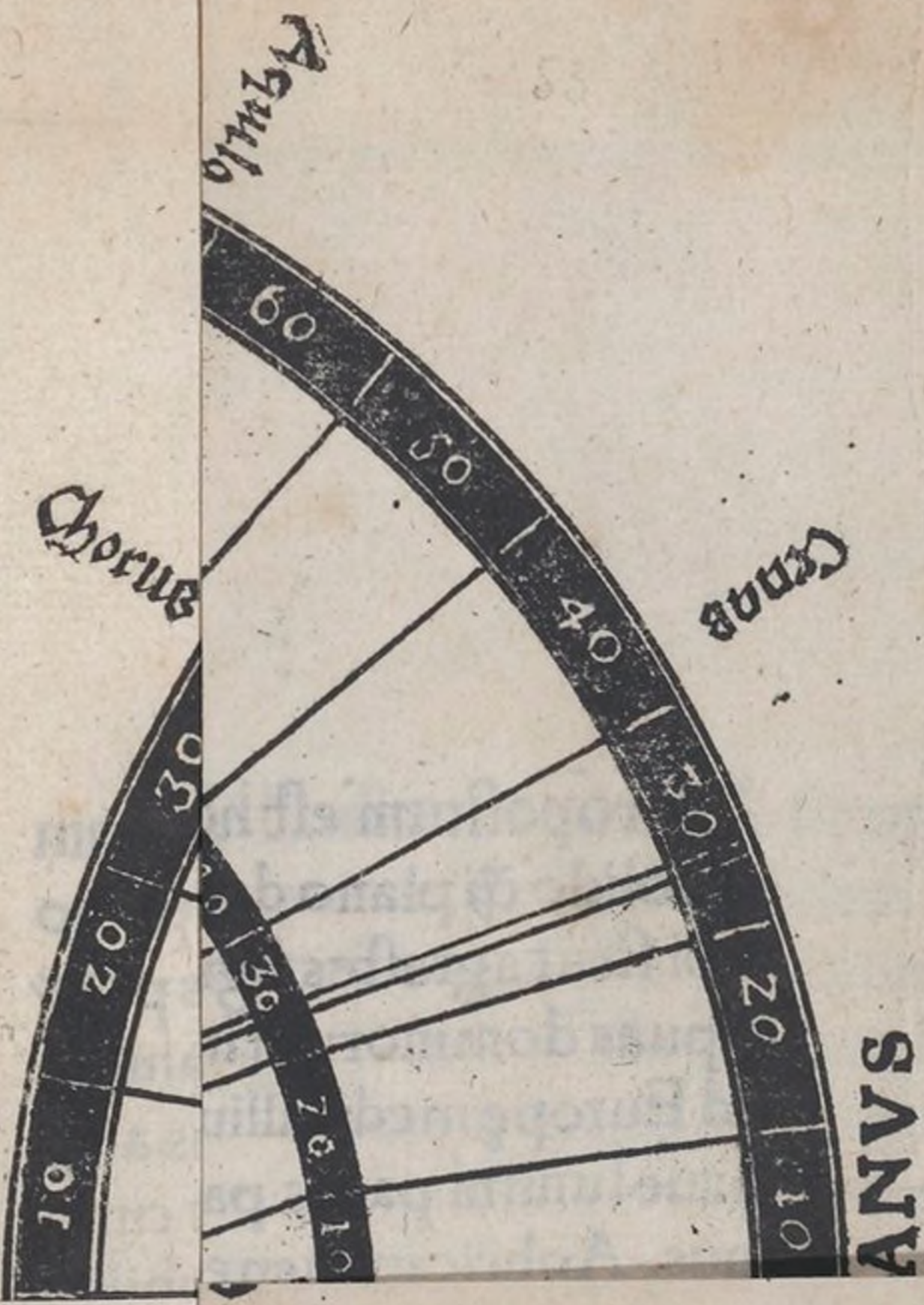
Finitū. iij. kl. Septē
bris Anno supra ses-
quimillesimū. vij.

Preflit/ & ipsa eadē Christo monimēta fauēte
Tempore venturo cetera multa premet.

solimus

NIVS

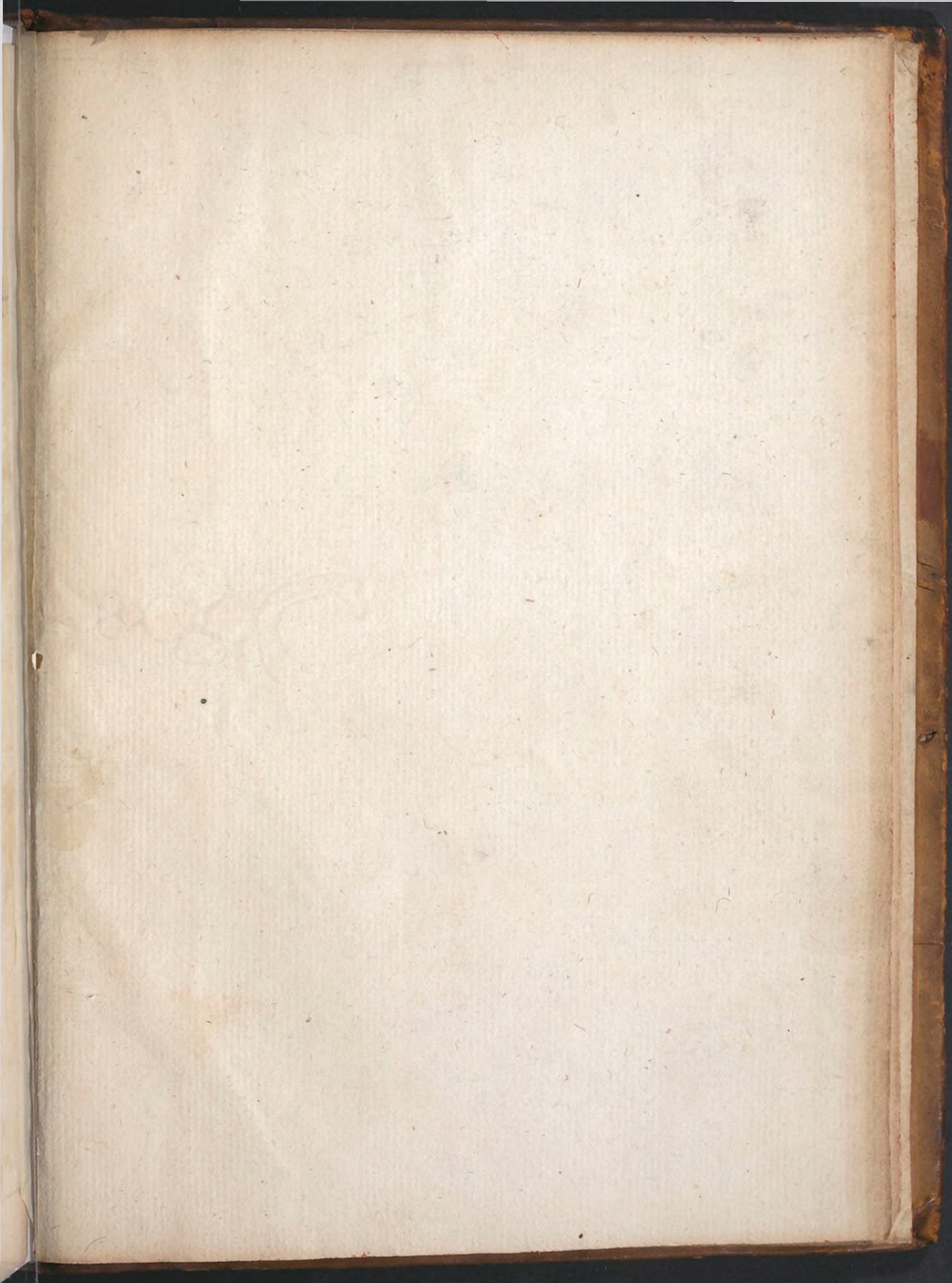

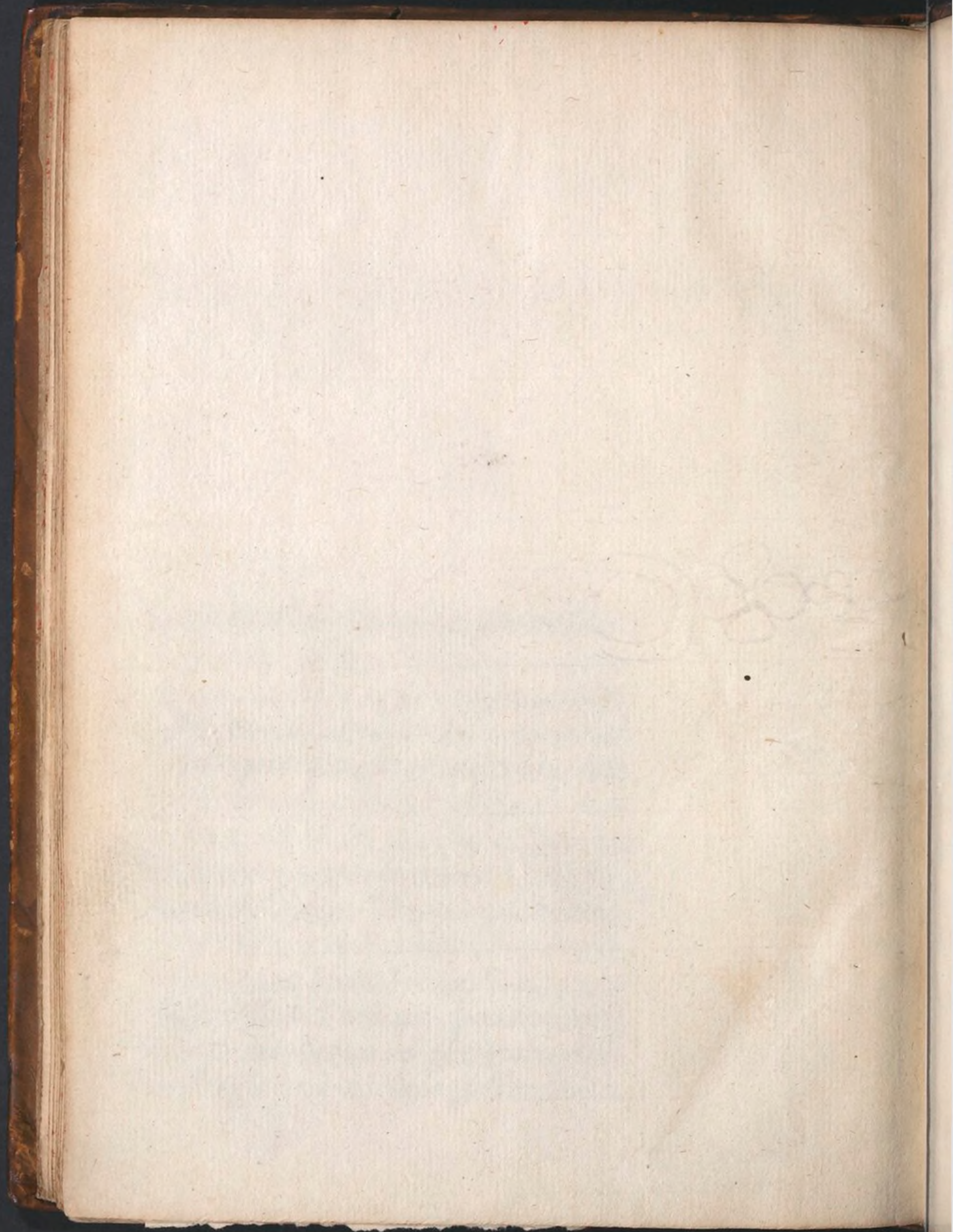
ANVS

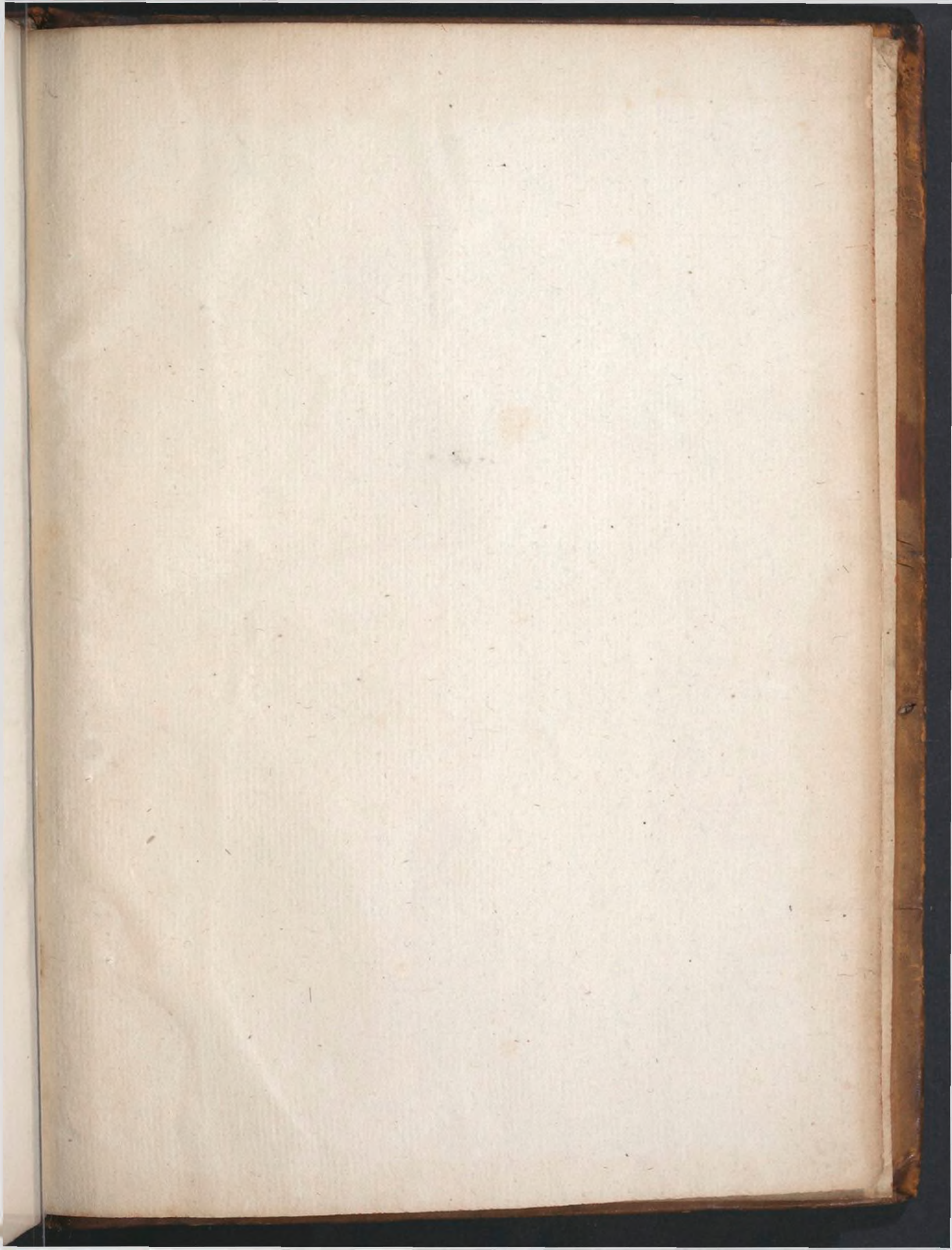
ie introductionē scribere quam nos tam
o exclusi strictissime. Sed latius in plano
ampum/ita orbis terrarū regiones præ/
t ab ea in qua sumus parte incipiamus)
us Europe dominantur) posuimus atq;
que Rhomanā ecclesiam pfitetur) cingi
unulis quod est insigne summi Babilo/
Asie vero partem que minor Asia dici
quod est signum Thurcorum Soldani
aticam Asiaticam notauimus anchoris
presbyterum Ioannem) qui & orientali
) representat. Deniq; in quartam terre
eorundem ipsorum insignia posuimus.
naufragia timentur) imaginibus crucis

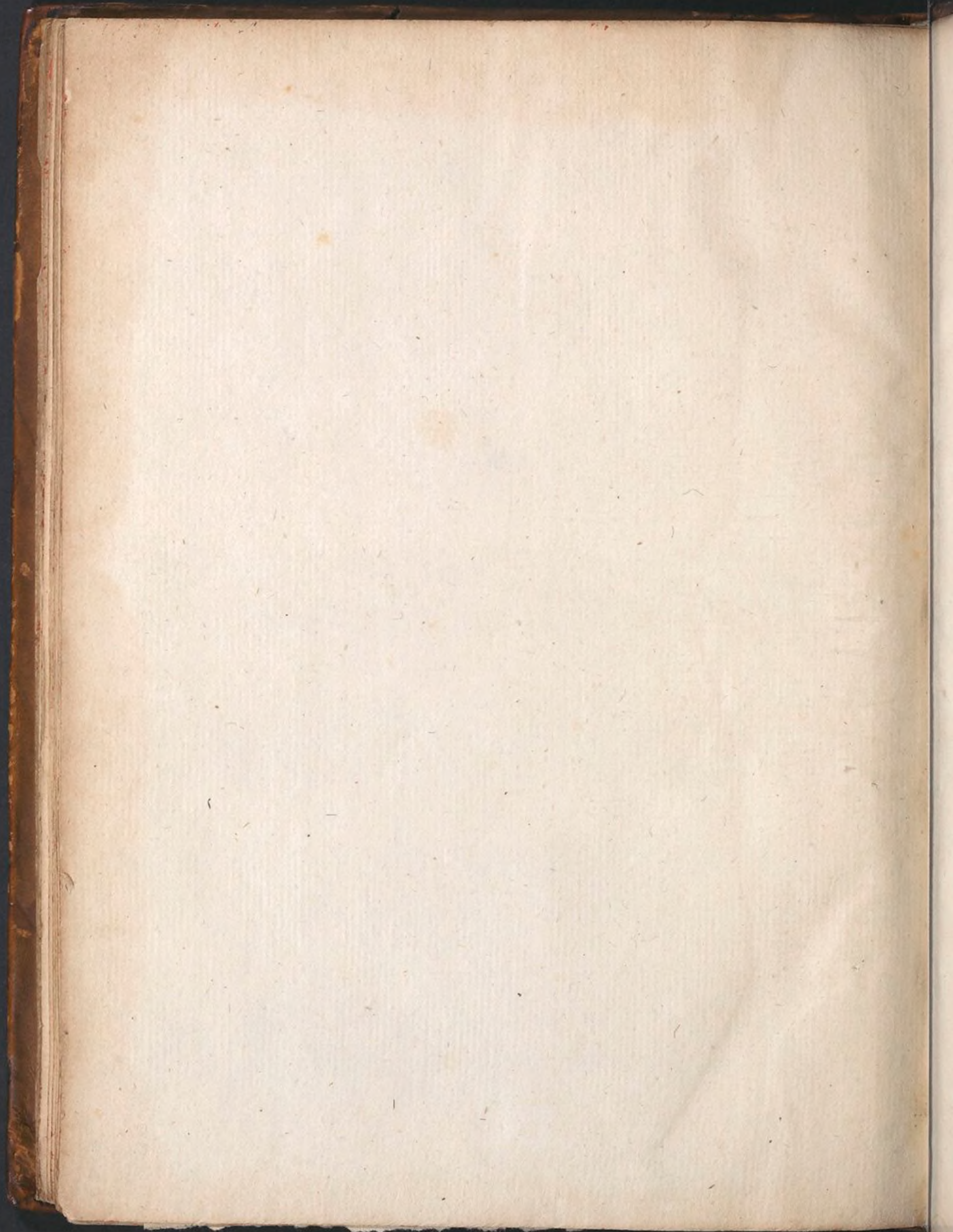
AVSTER

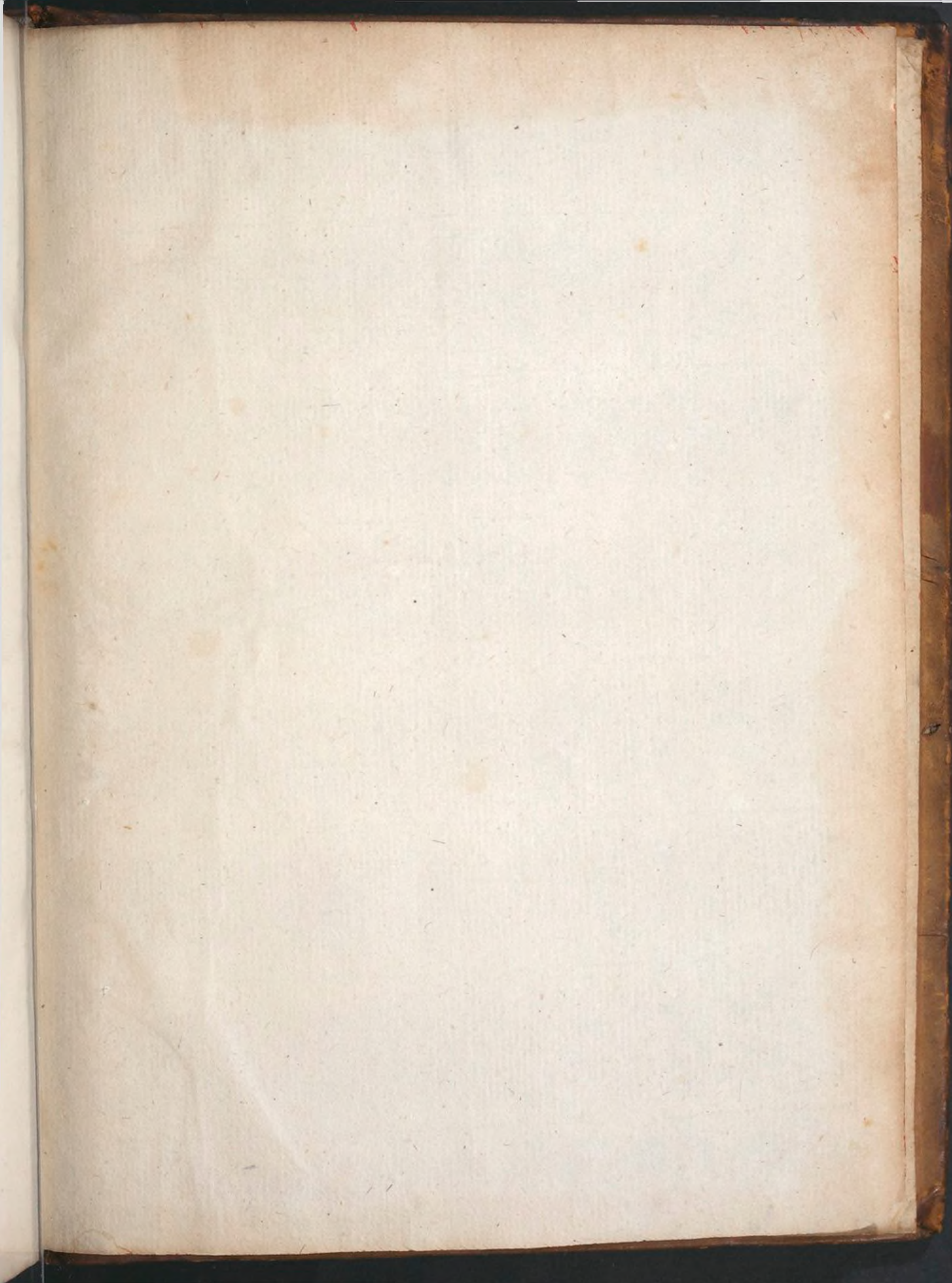
Propositum est hoc libello quandam Cosmographiæ introductionē scribere quam nos tam in solido & plano depinximus. In solido quidem spacio exclusi strictissime. Sed latius in plano ubi sicut agrestes signare assueverūt / & partiri limite campum / ita orbis terrarū regiones præcipuas dominorum insignijs notare studuimus. Et (vt ab ea in qua sumus parte incipiamus) ad Europe meditullium Rhomanas aquilas (quæ regibus Europe dominantur) posuimus atq; daue summi patris patrū in signi ipsam fere Europam (quæ Rhomanā ecclesiam pfitetur) cinxi mus. Aphricam pene omnē & Asię partē signauimus lunulis quod est insigne summi Babilo nię Soldani quasi totius Egypti & partis Asię domini. Asię vero partem quę minor Asia dici tur crocea coloris cruce iuncto chalybe circumdedimus quod est signum Thurcorum Soldani Scythiam intra imaum maximū Asię montem & Sarmaticam Asiaticam notauimus anchoris quas magnus Tartarus pro insigni habet. Crux rubea præbyterum Ioannem qui & orientali & meridionali Indię præest atq; in Biberith sedem tenet) representat. Deniq; in quartam terre partem per inclytos Castilię & Lusitanię reges repertā eorundem ipsorum insignia posuimus. Et quod non est ignorandum vadosa maris littora (ubi naufragia timentur) imaginibus crucis signauimus: sed hæc iam missa facientes.

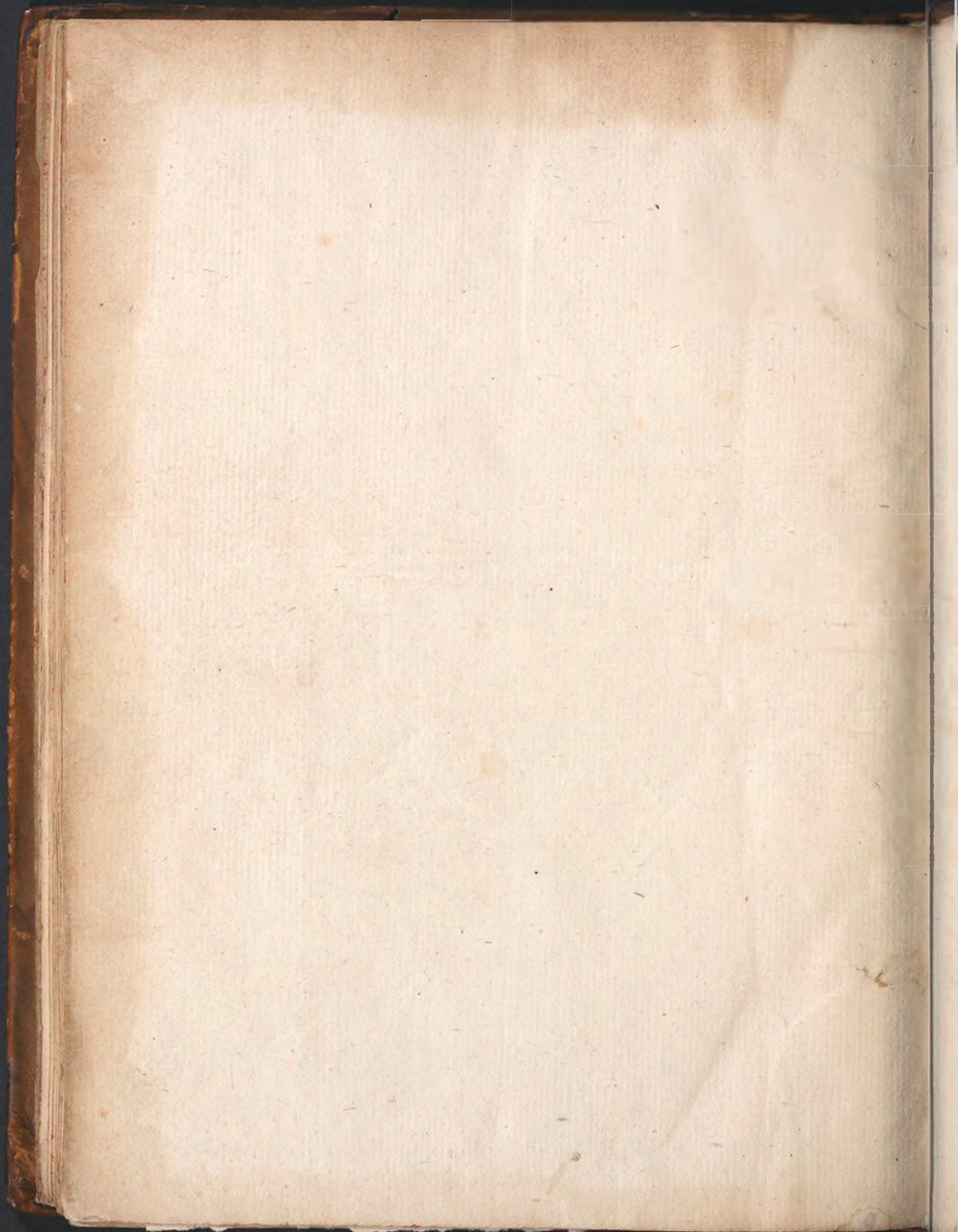

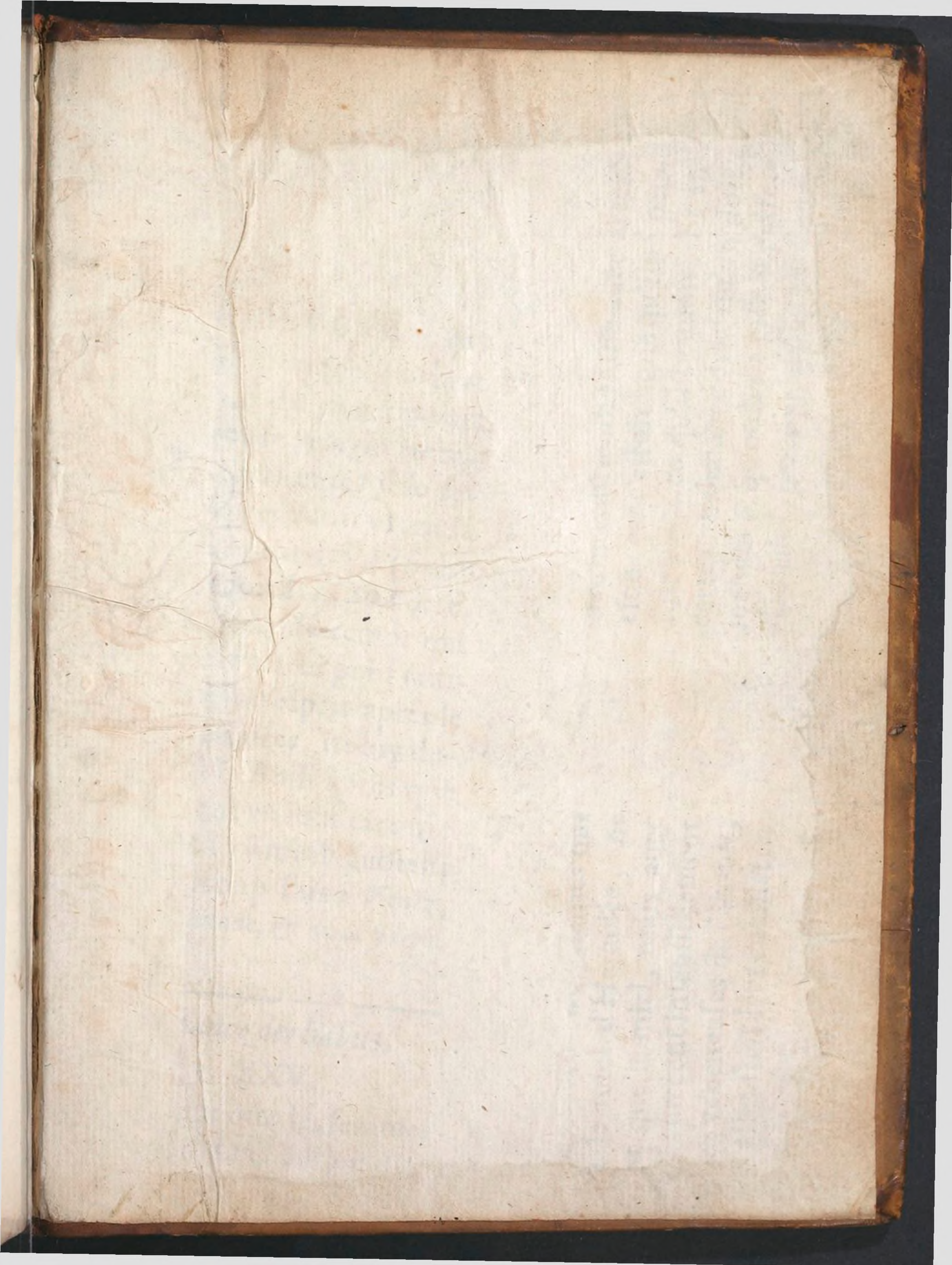

INV.
G

V. RÉSERVÉ

10/58

VARI
GEO
GRA

